

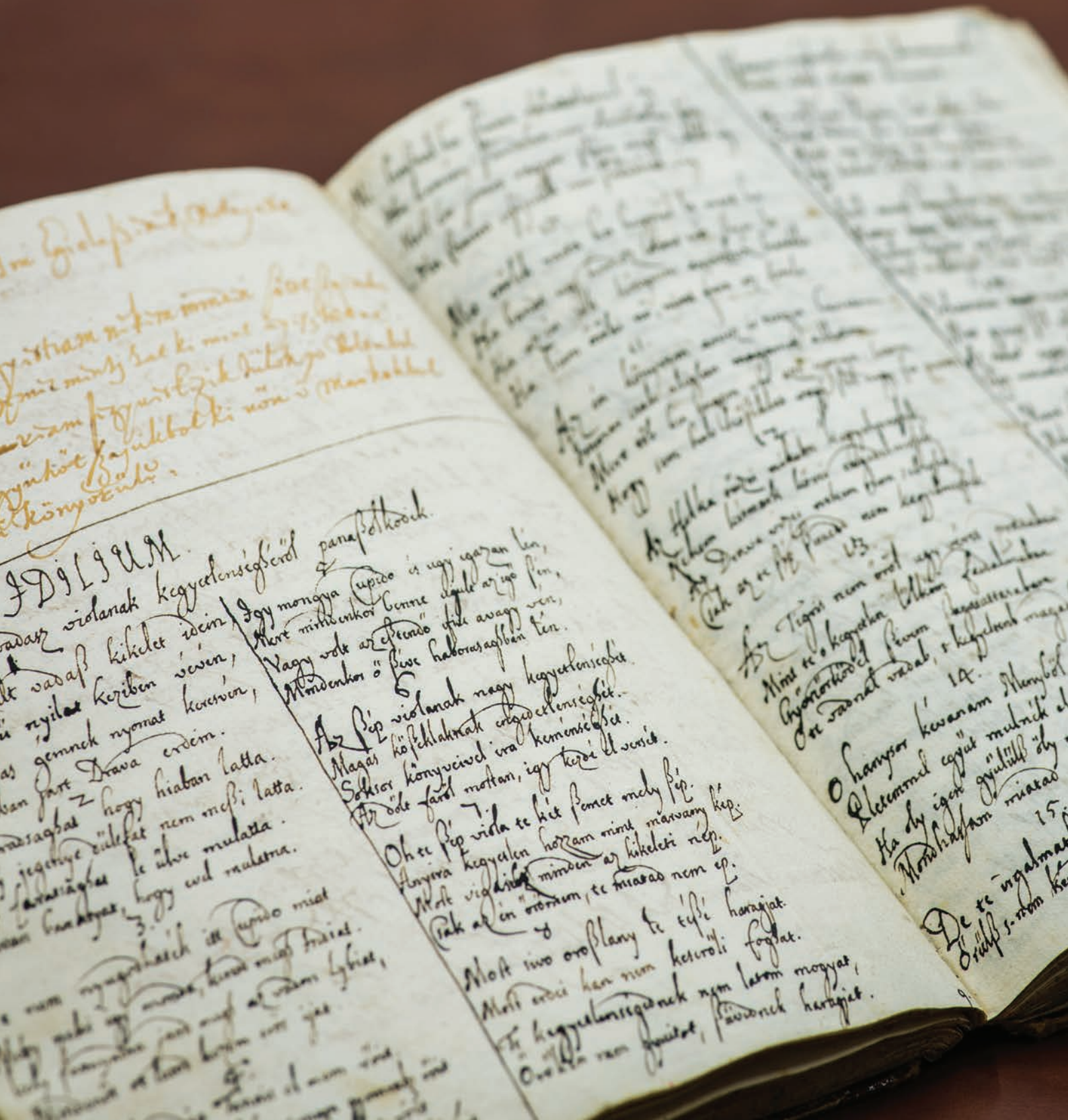
EVANGÉLIKUS Élet

Evangélikus kézbe
került vissza
a Balassa-kódex

Egy vonalban Istennel
Simon András rajzai

Matematika
és hit

MÁSODDIPLOMÁS LELKÉSZKÉPZÉS

AZ EVANGÉLIKUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM DIPLOMÁSOK SZÁMÁRA
INDÍT RÉSZMUNKAI DÖS (ESTI/LEVELEZŐ) KÉPZÉSKÉNT LELKÉSZKÉPZÉST.

RÉSZISMERETI KÉPZÉS

TEOLÓGIA MESTERKÉPZÉS

GYAKORLATI ÉV

BEMENETI FELTÉTELEK:

FELSŐFOKÚ OKLEVÉL

EVANGÉLIKUS EGYHÁZTAGSÁG

(metodista jelentkezők esetében: metodista egyháztagság)

A JELENTKEZŐ MEGKERESZTELT

A JELENTKEZŐ KONFIRMÁLT

(A jelentkezési határidőtől számítva
legalább egy évvel korábbi konfirmáció.)

A KÉPZÉS ÖNKÖLTSÉGÉRE

TÁMOGATÁS IGÉNYELHETŐ

AZ EGYHÁZKERÜLETEKEN KERESZTÜL.

JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ:

2018. DECEMBER 15.

(online jelentkezés az egyetem honlapján)

FELVÉTELI IDŐPONTJA:

2019. JANUÁR 16.

BEIRATKOZÁS:

2019. JANUÁR 28–29–30.

(személyesen)

A FELVÉTELI JELENTKEZÉS MÓDJÁRÓL
ÉS TARTALMÁRÓL AZ EGYETEM
HONLAPJÁN TÁJÉKOZDhatnak.

BŐVEBB INFORMÁCIÓ ÉS KAPCSOLATFELVÉTEL:

EVANGÉLIKUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM

Cím: 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.

Telefon: +36 1 469 10 50

E-mail: tanulmanyi.teol@lutheran.hu

Honlap: <https://teol.lutheran.hu/etn/modulok/felveteli/jelentkezés.php>

Várakozás

Az idei advent első Evangélikus Élet-száma különleges annyiban, hogy éppen lapzártánk idején zajlik egyházunk XI. zsinatának nyitó-ülése, így a megszületett döntésekről e számban már nem tudunk beszámolni, hiszen a kész lapot várja a nyomda. Ezért kérem kedves olvasóinkat, legyenek türelemmel: a következő magazinból nem marad ki a zsinati tudósítás.

Reményeink szerint mégsem fogják hiányérzettel letenni a lapszámot, mert advent első vasárnapján olyan újságot foghatnak a kezükbe, amely a várakozásra, az örömteli találkozásokra hangol.

Elsőként a címlapunkon látható Balassa-kódekről szóló írásunkat kell megemlítenem: egyedülálló esemény, hogy egy ilyen irodalmi és egyháztörténeti szempontból is különleges kötet – bátran mondhatjuk: nemzeti kulturális kincs – evangélikus egyházunk országos könyvtárába kerül. Nem győzhetünk ennek eléggé örülni és hálát adni érte, hogy megtörténhetett. Ahogy annak sem, hogy élnek magyarok az óceánon túl, és ott, Buenos Airesben is próbálják gyökereiket megtartani, magyar hagyományait és evangélikus hitüket megélni. Hogy miként, arról Gáncs Tamás tollából olvashatnak személyes beszámolót.

Különleges emberek portréit is megrajzoltuk újságunk hasábjain. Elsőként a lenyűgöző egyvonalas raj-

zairól ismert Simon Andrást említem, akinek munkáit, mondhatni, egy egész ország ismeri. Írásunkból pedig fény derül arra is, hogy a nem mindennapi grafikák mögött egy nem mindennapi hittel élő ember áll. A másik különleges férfiú, akit bemutatunk olvasóinknak, hangmérnökként híres emberek hangját gyűjtötte éveken át, illetve rádiókból és hangfelvevő, -lejátszó készülékekből álló értékes kollekcója is van. Szikora András mindezt a nyíregyháza-kertvárosi evangélikus gyülekezetnek ajándékozta, de nem titkolt célja a tárgyi gyűjtemény mellett a helyi tír pákok történetét is bemutatni.

Gyakran előkerülő témáról, a hit és a természet-tudomány viszonyáról kérdezett evangélikus matematikatanárokat Harmati Dóra; mint megerősítették, a kettő között koránt sincs feloldhatatlan, csupán vélt ellentét.

Az előttünk álló adventi időszakban több lelki tartalmú írással is szeretnénk a várakozást, a készülődést megneemesíteni. Állandó rovataink mellett közlünk verset, ajánlunk koncerteket, mozit, de legfőképp a Luther Kiadó két remek kötetét – a *Nevető Sárak*, illetve a *Sztehlo-gyerekek voltunk* címmel megjelent kiadványokat –, amelyekkel ki-ki nemcsak szeretteit, hanem akár saját magát is megajándékozhatja – épülésül.

Jó olvasást, áldott adventet kívánunk!

■ KÉZDI BEÁTA

Rádiómúzeum a gyülekezetben

Szikora András hangmérnöknek nemcsak ismert emberek hangját gyűjtötte össze, hanem régi rádiókból, magnetofonokból is szép kollekcója van. A ma már nyugdíjas szakember felajánlotta gyűjteményét a Nyíregyháza-Kertvárosi Evangélikus Egyházköz-ségnek. Erről és a nyír-ségi tír pákság életét dokumentáló anyagairól is mesélt lapunknak.

26. oldal

Egy hely, ahol szívesen lagnánk

A Budapesttel szomszédos Csömörön a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat tagjai nem kevesebbre vállalkoztak, mint hogy adventre elkészítik a település főbb utcáinak és fontosabb épületeinek makettjét – mézeskalácsból. Idén immár harmadszor lehet megcsodálni a helyi könyvtár rendezvénytermében a mesebeli, *Én édes falom* című kiállítást.

30. oldal

Kéziratos kincs evangélikus kézben

Nem túlzás egyháztörténetinek nevezni azt a pillanatot, amikor dr. Tüske László, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója majd hetvenévnnyi letéti megőrzés után átadta jogos tulajdonosának, egyházunknak – több más dokumentum mellett – a magyar irodalom egyik legértékesebb kéziratát, az úgynevezett Balassa-kódeket. Balassi Bálint szerelmes verseinek gyűjteményét november 11-én Prőhle Gergely országos felügyelő vette át a Deák téri evangélikus templomban. A címlapunkon is látható páratlan irodalmi emlékről dr. Hubert Gabriellát, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatóját kérdeztük.

22. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Korosy József nyugdíjas munkavédelmi munkatárs – Szekszárd. Én már gyermekkoromtól a szekszárdi evangélikus gyülekezethez kötődöm. Az alapító lelkész, Németh Gyula a hitoktató volt, ő is konfirmált. Iskoláimat máshol végeztem, de 1961-től, házasságkötésem után ismét Szekszárdon élek, és az itteni gyülekezetbe járok. Voltam presbíter is, ahol tudok, most is igyekszem segíteni.

Istenben hinni a valódi megtartóerő, enélkül nem tudnám az életemet elképzelni. Voltam hadifogságban is, sok nehézség történt az életemben, de mindvégig meghatározott az, hogy Istenben hiszek.

Katonatiszt is akartam lenni, majd teológiát tanultam, végül szövetkezeti munkatársként dolgoztam. A kilencvenedik évemet betöltöttem, Isten áldásának tartom, hogy láthatom gyermekeimet, unokáimat.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Zsinati közlemény

November 23–24-én ülésezett a Magyarországi Evangélikus Egyház XI. Zsinata, amelynek közvetlenül lapzártánk előtt, az ülés felidejében kiadott közleményét az alábbiakban betűhíven közöljük.

„A Magyarországi Evangélikus Egyház hat-évenként általános választást tart, amelyben a gyülekezeti lelkészek és a püspökök kivételével minden egyházi tisztségre új választás történik.

Az általános választás gyülekezeti, egyházmegyei és egyházkerületi szinten az elmúlt esztendőben lezajlott, így mindhárom egyházi kormányzási szinten megújult a presbitérium, a felügyelői kar és az egyes

munkaterületeket irányító-segítő tisztségviselők köre.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinata az eddigi vezetés folytonosságát biztosította szavazásával. A legfelsőbb döntéshozó testület lelkészi elnökévé dr. Hafenschér Károlyt, nem lelkészi elnökévé Abaffy Zoltánt választotta. Az egyházat vezető országos elnökség ezek után is dr. Fabiny Tamás elnök-püspök és Pröhle Gergely országos felügyelő.

A zsinat ülése további tisztségviselők megválasztásával folytatódott. Az egyházvezetés ünnepélyes beiktatására 2018. november 24-én, szombaton 11.30-kor, a zsinat alakuló ülését záró ünnepi istentisztelet keretében kerül sor.” ■

ORATIO OECUMENICA

Kegyelmes mennyei Atyánk! Az ádventi időben, kérünk, ajándékozz meg bennünket csenddel, amelyben veled találkozhatunk, és melléd telepedve készülődhetünk Megváltónk születésének ünnepére. Kérünk, vezess bennünket utunkon Szentlelked által: add, hogy felragyogjon szívünkben és életünkben újra meg újra az a világosság, amelyet Jézus Krisztus hozott el megváltásra szoruló világunkba. Szükségünk van útmutatósodra, vezetésedre, arra, hogy megerősítsd hitünket. Köszönjük, hogy ma is szóltál hozzánk igéd által; add, hogy hallott üzeneted gyümölcsöt teremjen életünkben.

Könyörgünk hozzád gyülekeztünkért. Tarts meg bennünket szeretetedben, és taníts bennünket úgy élni, hogy hiteles tanítványaid legyünk. Láttasd meg velünk feladatainkat, és adj nekünk bátorságot szolgálathoz: szóljunk, vigasztaljunk, erősítsünk és bátorítsunk a te nevedben, legyünk evangéliumod terjesztői minden ember számára. Taníts bennünket egymás terhére hordozni, a szeretetben növekedni és állhatatosan mindvégig megmaradni.

Könyörgünk evangélikus egyházunkért! Hűségesen megőrizted közösségeinket a mai napig; kérünk, te légy velünk az eljövendőkben is! Vezetőinknek add a bölcsesség és erő Lelkét, a hit tiszta látását, hogy tetszésed szerint lássák el feladataikat egyházunk épülését szolgálva. Add, hogy gyülekezeteink olyan nyitott és befogadó közösségek legyenek, ahol jó lenni, egymással találkozni, épülni egymás hite által.

Könyörgünk a világ keresztényeiért, azokért a testvéreinkért különösen is, akiket hitük miatt üldöznek, akik menekülni kényszerülnek hazájukból, otthonukból. Kérünk, te légy velük megpróbáltatásaik idején, óvó szereteteddel öleld körül őket, légy menedékük és erős várak.

Egyszülött fiad, Jézus Krisztus nevéért kérünk, hallgasd meg imádságunkat. Ámen.

Advent 1. vasárnapja – Jel 2,1–7

Ádventi üzenet

smét ádvent van. Az Úr érkezik. Lezárt az egyházi év, bezárt mögöttünk egy ajtó. A mögöttünk hagyott év is csak mindent hozott az életünkbe. Vereségeink vannak, de győzelmeink is. Mindegyikben ott van az Isten, aki azt üzeni: tudom a dolgodat, ismerem fájdalmadat, örömeidet.

A napi gyakorlat szerint kialakított életvitelünk, becsontosodott szokásaink mellett észrevesszük-e, hogy most új ajtót nyithatunk? Észrevesszük-e, hogy néma csendben valaki az ajtónk előtt áll? Még nem zörget. Tudja, hogy valahol a szívünk legmélyén őt várjuk. Aki az ajtó előtt áll, arra vár, hogy kinyisd.

A nekünk címzett levél sürgős jelzéssel érkezett. „Emlékezzél tehát vissza, honnan estél ki, térj meg, és tedd az előbbiekhöz hasonló cselekedeteidet, különben elmegyek hozzád, és kimozdítom gyertyatartódat a helyéből, ha meg nem térsz.” A levél üzenete felráz, megállásra készlet.

Látszólag rendben mennek a dolgok, minden a megszokott módon történik. A világ ünnepre készül. A plázákban már októberben megjelent a karácsonyi dekoráció, karácsonyi dalokat hallani szüntelenül, az áruk tömkelege vásárlásra ösztönöz. A karácsonyi hangulat ilyesfajta megteremtése már-már megnyugtat. Ott lappang azonban bennünk a nyugtalanító kérdés: ez elég? Nem kell ennél több, más? Igen, kell!

A levél üzeni: belül van baj. „...de az a panasza ellened, hogy nincs meg már benned az első szeretet.” Az efezusi gyülekezetben kihűlt a szeretet. És nálunk, a mi gyülekezeteinkben? Elvesztettük-e az első szeretetet, vagy lemondtunk róla? Istennél megvan! Nincs minden veszve! Emlékezzünk az egyedül fontosra, a lényegre, arra, mit tett Jézus. Isten szeretetét hozta, mert nagy szükségünk volt rá. Nekünk hozta, mi átélhettük, megtapasztalhattuk csodáit, ajándékait.

Az első szeretet olyan, mint a tűz: melegít, világít, de kialszik, ha nem táplálják. Nem éleszthető fel a profán világ által használt klisékkel. A kihűlt szeretetet fel kell forrósítani. Nyári táborainkban, a tábortüznél minden évben megmutatom a gyerekeknek, hogy ha kiveszek egy hasábot az égő máglyarakásból, néhány perc múlva kialszik. Csak ott tud égni, ahol tűz van. Ahhoz, hogy tovább égjen, vissza kell tenni. Ezt kell tennünk nekünk is.

Térj meg! Menj vissza hozzá! Ádvent csendjében lehetőségünk van belátni, hogy valami elveszett, valaki hiányzik. Hiánya iszonyú, elviselhetetlen, következményei beláthatatlanok sze-

mélyes életünkben és a többi emberhez való viszonyunkban. Nagy szükségünk van arra az első szeretetre, amely mindent megváltoztatott. Kihűlt a szeretet? Isten változatlan! Most és mindörökké ugyanaz. Nem veszítette el lényegét, a felénk irányuló szeretetet. Újra és újra felajánlja a lehetőséget, hív, már szinte kényszerít. A kérdés az, hogy meghalljuk-e. Elfogadva élni kell azzal a szeretettel, amelyet Krisztustól kapunk. Megéri sietni az ajtóhoz és szélesre tárni.

Mindent ki akarsz hozni, amit beletettél, vagy többet is? Jézus mindent beletett, az életét adta azért, hogy a szeretet ne mulandó érzés, hanem működő erő, életforma legyen. Mi nem tudunk ehhez semmit hozzá- vagy beletenni, de lehetőségünk és szabadságunk van arra, hogy elfogadjuk. „Akinek van füle, hallja meg, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek! Aki győz, annak enni adok az élet fájáról, amely az Isten paradicsomában van.”

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Négy hét csendje alkalom a hallásvizsgálatra, „vallásvizsgálatra”. Kezdd el a készülődést bűnbánattal és benne bízó reménységgel, hogy megadhassa neked a táplálékot az élet fájáról.

■ KIS JÁNOS

Imádkozzunk! Csillagokat kezekben hordozó, gyertyatartók között járó mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy ennyire fontosak neked gyülekezeteid. Megszólító szavad hozzánk is eljut a kimondott szóban, a várakozás lehetőségében és a találkozás reménységében. Értelmünkkel tudjuk és szívünkben érezzük, hogy valamit elvesztettünk: a legfontosabbat, ami tőled jött, átjárt minket és megváltoztatott, a szeretetedet. Köszönjük, hogy keresel minket, és felkínálsz újra a megszületőben, a győztesben, egyszerűen, egyszerűen Fiadban. Mert szereteted jobb az életnél, hiszen az maga az örök élet. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 2.) Így szól az én Uram, az Úr: Térjete meg, forduljatok el bálványaitoktól! Ez 14,6 (Mk 12,32–33; Mt 21,1–9; Róm 13,8–12[13–14]; Zsolt 24) Az adventi koszorún meggyújtom az első gyertyát. Örömmel ülök a csendben, érezve a meghittség pillanatait. Kezembe veszem az *Evangelikus énekeskönyvet*, és az adventi imádságot olvasom: „Jöjj, népek Megváltója. Jöjj, Urunk Jézus, és örvendeztess meg isteni jelenléteddel! Szükségünk van tanácsra, segítségre, oltalomra. Jöjj hát, és gyógyítsd meg vakságunk. Jöjj, és segíts minket emberi gyengeségünkben. Jöjj, Isteni dicsőség fényessége! Jöjj, Isten ereje és bölcsessége, világosítsd éjszakánkat nappallá, oltalmaz a veszélytől, gyógyítsd vakságunkat, erősítsd bennünk a bátorságot, vezess bennünket kézen fogva, akaratom szerint földi vándorlásunkban, míg föl nem veszel minket az örök városba, amelyet magad készítettél nekünk.” (Clairvaux-i Bernát)

Hétfő (december 3.) [Az Úr] fölemeli a porból a szűkölködőt. 1Sám 2,8 (Lk 15,5; 1Pt 1,[8–9]10–13; Ézs 8,1–15) Isten igéjén elgondolkozva folytatom szívemmel a felsorolást. Fölemeli az Úr a gyermeket, felnőttest, nőt, férfit, őt, fölemel téged, engem. Mindenkit felemel, aki segítségül hívja. „Uram! Ölelj át szeretetteddel!” Adventi fényben még jobban érzem Isten érintését. A koszorú a négy gyertyával az öröklét ajándékáról üzen, hiszen a kör alak a végtelenségre mutat. Csodálatos, ahogy feltáru: szeret az Isten. Megtapasztalva a felemelő szeretetet, mi is magasba emelhetünk másokat. Keresztfiam az egyik délután nyugós volt, és fel-le sétáltam vele az otthonomban, hordozva karjaimban. Az egyik szobában Jézus képe látható. Megálltam a kép előtt, Beni ránézett, megnyugodott, elmosolyodott. Felemelte a kezét, rámutatott, és percekig boldogan az Úrra figyelt.

Kedd (december 4.) Öltsetek fel az új embert, aki Isten tetszése szerint valóságos igazságban és szentségben teremtett. Ef 4,24 (Ez 18,32; Zsid 10,32–39; Ézs 8,16–23) Szeretem olvasni Eileen Caddy *Nyisd meg lelked ajtaját* című, a mindennapokra szóló könyvét. Ezt írja egyik áhítatában útravalóul: „A hála szélesre tárja az ajtót, és azon keresztül még több csoda fog belépni az életedbe, ezért soha, soha ne mulassz el hálát adni.” Uram, hálás szívvel kérem, mutasd meg, a mai napot hogyan tudom tetszésedre tenni. Többet imádkozzam? Beszéljek valakinek szeretetedről? Kit hívjak fel a vigasztalás szavaival? Mi az adventi kérésed hozzám?

Szerda (december 5.) Az Úr védelmez téged, az Úr a te oltalmad jobb kezéd felől. Nem árt neked nappal a nap, sem éjjel a hold. Zsolt 121,5–6 (1Kor 2,8; Kol 1,9–14; Ézs 9,1–6) „A karácsony megmu-

tatja, hogy a vágyakozás ma is erősebbnek bizonyul a kételynél” – írja Anselm Grün német bencés szerzetes, író. Az idézet felerősíti bennem az imát: „Védj meg, Uram, a kételyeimtől!” Vágyom arra, hogy az Isten megerősítsen, ezért papírból készült adventi házam ablakait nyitom sorra esténként a családi asztalon. Minden ablakon van egy ige. Napról napra így erősít a Mindenható. A félelmeim, huss, elszállnak a gyógyító szeretetbe. Éld át te is adventi koszorúd mellett!

Csütörtök (december 6.) Uram, kihez mennék? Örök élet bezzéde van nálad. És mi hisszük és tudjuk, hogy te vagy az Istennek Szentje. Jn 6,68–69 (Zsolt 60,13; 1Thessz 5,[1–3]4–8; Ézs 9,7–10,4) Saint-Exupérytól származik a híres mondás: „Ha hajót akarsz építeni, ne azzal kezd, hogy a munkásokkal fát gyűjtetsz, és szó nélkül kiosztod közöttük a szerszámokat, és rámutatsz a tervrajzra! Ehelyett először keltsd fel bennük az olthatatlan vágyat a végtelen tenger iránt!” Adventi utunkon haladva hány embertársunknak mondtuk, felébresztve bennük az Isten utána vágyat: „Testvérem! Isten megsegít!”? Hiszen az Úr megígérte Jézus Krisztus által, hogy minden lehetséges annak, aki őt segítségül hívja.

Péntek (december 7.) [Uram,] egyedül te vagy a föld minden országának Istene, te alkottad az eget és a földet! 2Kir 19,15b (Jel 15,4; Ez 37,24–28; Ézs 11,1–10) Advent édes emlékezés az Úr mindenhatóságáról. A szív szerinti emlékezés csodálatosan erősíti hitem. Otthonomban van egy hálantaptár. Év közben beleírom a csodákat, amelyeket átéltem. Feljegyzem boldogságos érzéseimet. Karácsony előtt elolvasom a bejegyzéseket. Rácsodálkozom, milyen sokszor megsegített az Isten. El tudom mondani: „Ó, Uram, ezt is megadta. Ott is megsegítettél, abban a nehézségben... Mindennap megőriztél kegyelmedből. Hittel vallom: te vagy üdvözítő Istenem.”

Szombat (december 8.) Jób ezt mondta Istennek: Eddig még csak hírből hallottam rólad, de most saját szememmel láttalak. Ezért visszavonok mindent, bűnbánatot tartok porban és hamuban. Jób 42,5–6 (Mt 26,75; Hab 2,1–4; Ézs 12,1–6) Dúdolgatom az egyik taizéi éneket: „Jézus életem, erőm, békém, / Jézus társam, örömöm, / Benned bízom, te vagy az Úr, / Már nincs mit félnem, mert bennem élsz.” Utána hangosan imádságként mondom az énekszöveget. Érzem, ahogyan a Mindenható megerősít. Lélekben már készülök advent második vasárnapjára. Akkor már két gyertyát gyújthatok meg Isten kegyelméből örömmel az adventi koszorúmon.

■ BÖRÖNTE MÁRTA

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

A hónap igéje

„Amikor meglátták [a csillagot], igen nagy volt az örömük” (Mt 2,10)

Nem véletlenül telepítik a csillagászok a nagy teleszkópokat távol a városoktól, magas hegyekbe. A nagyvárosok sok fényforrása ugyanis zavaró hatású. Ezt nevezik fényszennyezésnek, amely megnehezíti vagy egyenesen lehetetlenné teszi a megfigyelést. A fényszennyezés miatt ma már alig látni a csillagokat a nagyvárosokból, szinte már elfelejtettük, hogy milyenek. A mindennapok embere ma a csillagos ég látványa nélkül nő fel. Tudja, hogy hol van egy-egy cég, bank vagy áruház hatalmas, messzire világító reklámja, de az égbolton legfeljebb a holdat találja meg, és nem tudja, hol keresse az Esthajnalcsillagot vagy a Göncölszekeket.

Ezért nehéz az ég jeleit is meglátni a modern kor emberének. A csillagásban, ragyogásban, amelyet különösen így karácsony

a háromkirályok, mert meglátták a csillagot, hanem azért látták meg a csillagot, mert útnak indultak. Keresték a Megváltót, vágytak utána. Szívük nyitott volt az égre, és meg tudták látni, amit az ég mutatott, mert bennük élt a vágy, amely sarkallta őket.

Ferenc pápa szerint a bölcsek azt tanítják nekünk, hogy el kell hagyni a megszokott dolgokat, nem elég nosztalgiát érezni, nem szabad érzéketlenné válni, útnak kell indulni és megkeresni Istent. Ezek a bölcsek valóban tudtak valamit. Tudták, hogy Istent csak tiszta szemmel és tiszta szívvel lehet megtalálni, hiszen Jézus mondta, hogy „boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják Istent”. (Mt 5,8) A bölcsek meglátták a csillagot, megértették az üzenetét, a betlehemi gyermekben megtalálták a világ urát, a Megváltót, a Krisztust, és igen nagy volt az örömük.

Most talán arra gondolunk, hogy milyen jó lenne, ha mi is kaphatnánk olyan egyértelmű jelet, mint a bölcsek. De hát valóban egyértelmű volt? Hiszen a csillagot mások is láthatták, mégsem indultak útnak. Ahhoz, hogy egy jelre mozduljunk, hit kell. A bölcsek hittel követték a csillagot, és a hitük volt az a mozgatóerő, amely végül Jézushoz vezette őket. Nem a jelekből van ma sem kevés, hanem a hitből.

Akarjuk-e saját életünkben megtapasztalni a bölcsek örömét? A karácsonyi evangélium hirdeti, hogy megszületett a Krisztus, hogy itt van köztünk a világ világossága. Higgyünk az evangéliumnak, és ne engedjük, hogy bármiféle mesterséges, csinált fények elhomályosítsák látásunkat. A mi csillagunk, amely vezet minket, ne a sztárok világának egyike-másika legyen, ne a celebek, ne a pénz, a siker, a luxus, a ragyogás fel- és gyorsan letűnő csillagai legyenek az útmutatóink.

Nyári ifjúsági táboraink programjai között szerepelt egyik éjszaka a „csillagtúra”.

Lenyűgöző, lélegzetelállító élmény volt látni a fényszennyezéstől mentes égbolton a milliányi ragyogó csillagot és arra gondolni: mit üzennek? Azt, hogy milyen hatalmas a teremtő Isten! Milyen kicsik vagyunk mi! Mennyire szerethet Isten, ha mégis úgy törődik velünk, hogy Jézus Krisztusban közénk jött, és életét adta értünk!

Advent van, készülünk Jézus érkezésére. Ha nem szervezünk is ilyen éjszakai csillagtúrát, de a kérdéseken elgondolkozhatunk. Karácsonyi előkészületünk során ne csak a földi fényekre nézzünk, hanem tekintsünk az égiekre. Szánjunk rá időt, hogy az ajándéklista, a bevásárlás, az ünnep ezernyi előkészülete mellett elcsendesedjünk, számba vegyük életünk eseményeit, olvassuk az evangéliumot, és megtaláljuk a csillagot, amely Jézushoz vezet minket. A karácsonyunk így lehet valóban ünneppé, örömmé.

„Szent igéd, mint égi csillag, / Hívjon, vonjon Jézusunk, / Utat intve, míg megvirrad, / Míg tehozzád eljutunk! / Minden bús szem lássa meg / Áldott égi fényedet!” (EÉ 185,2)

■ BALICZA IVÁN

LOLA LOCHRIN (2017)

közeledtével mesterségesen magunk köré varázsolunk, észre tudjuk-e venni a betlehemi csillagot? Egykor ennek a csillagnak a megjelenése adta tudtára a világnak Jézus születését. Ezt látták meg az evangélium leírása szerint a napkeleti bölcsek, és „amikor meglátták a csillagot, igen nagy volt az örömük”.

Isten adott nekik jelt, és ad ma nekünk is jeleket, amelyek órá utalnak. De ahhoz, hogy ezeket észrevegyük, látó, mesterséges fényektől el nem vakított szemre van szükségünk. Mennyire felszínes és félrevezető ezzel szemben a kirakatok és utcák csilvilvi fénye, a sok csillogó üzleti reklám, amelyeknek az üzenete nem az, hogy „itt a karácsony, itt a Megváltó”, hanem helyette az, hogy itt a karácsony, vásárolj minél többet. És az elvakult emberek tömegekben tolonganak az áruházakban. A karácsony a béke és a nyugalom, az öröm helyett a hajszoltság stresszes ideje lesz.

A kérdés az, hogy mit is jelent számunkra a karácsony. Mit keresünk? Aranyszájú Szent János, a 4. században élt egyházatya a karácsonyi prédikációjában azt mondta: nem azért keltek útra

Cikluszáró országos presbitériumi ülés

Fontos döntések születtek

Egyházunk országos presbitériuma legutóbbi ülésének főbb történéseiről Fabiny Tamás elnök-püspök, a november 8-i ülés levezető elnöke tájékoztatta az egyházi sajtót.

A presbitériumi ülés elején Smidéliusz András lelkész tartott áhítatot. A presbiterek különböző szempontok mérlegelése alapján megvizsgálták a Magyarországi Evangélikus Egyháznak a hajléktalanellátás területén végzett munkáját a hajléktalansággal kapcsolatban kialakult társadalmi vita összefüggésében is. A jelenlegi törvényi szabályozás valóban új helyzetet teremt, amelyben fontos a humanitárius szempontok képviselete. A hajléktalanellátás alapvetően bizalmi elvre épül: ennek jegyében szükséges az utcán élő embertársainkat abban segíteni, hogy éljenek a felkínált lehetőségekkel. Egyházunk ezzel kapcsolatos ellátórendszere országos szempontból is kiemelkedő, ezt érdemes a társadalomban is tudatosítani.

Több szempont megvizsgálása után a presbitérium bizonyos kiegészítésekkel elfogadta azt a Márton-napi nyilatkoza-

tot, amelyet a diakóniai bizottság készített elő. Kérte a püspöki tanácsot, hogy rendelje el ennek felolvasását a november 11-i istentiszteleteken. Az országos presbitérium elfogadta a diakóniai bizottság azon javaslatát is, hogy minden év Márton-napja kapcsolódjon össze a rászorulók, szegények, nélkülözők, hajléktalanok megsegítésére való felszólítással.

Az országos presbitérium elfogadta a lelkési életpályamodell szabályrendeletét, amely lehetővé teszi, hogy 2019 elejétől elinduljon ez az új rendszer.

Az ülésen döntés született továbbá arról, hogy a testület közös megegyezéssel megszünteti Kendeh K. Péter vezetői megbízását a Luther Kiadó élén. November 15-től félállásban mint a könyvrészleg vezetője dolgozik tovább, a Luther Kiadó átmeneti vezetésére pedig Antal Bálint gazdasági vezető kapott

megbízást. Az intézményvezetői munkakörre pályázatot fognak kiírni.

A presbitérium elfogadta a Magyarországi Református Egyház ajánlatát a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa látványosi telkének tulajdonviszonyával kapcsolatban. Ezzel lehetővé válik, hogy a kormány által támogatott projekt keretében itt épüljön fel az új Luther Márton Szakkollégium.

Az országos presbitérium megvizsgált továbbá számos folyamatban levő nagyobb beruházást, és megállapította, hogy azokhoz kiegészítő forrás jelenleg nem áll rendelkezésre, így valamilyen esetben a korábban meghatározott anyagi keretek között kell megvalósítani a beruházást.

Az ülésen támogatólag továbbították egyházunk 2019. évi költségvetését a zsinat számára. Tekintettel arra, hogy ebben az összetételben utoljára ülésezett az országos presbitérium, az országos elnökség szerény ajándékkal kedveskedett mindazoknak, akik az új ciklusban már nem lesznek a testület tagjai. Krámer György, az országos iroda igazgatója a cikluszáró ülésen valamennyi presbiternek a közös munkára emlékeztető emlékermet adott át.

Az immár új összetételű országos presbitérium első ülése december 13-án lesz.

■ *Forrás: MEE Országos Presbitérium*

Fazekasvarsándi Márton-nap templom-újraszenteléssel

Újraszentelték november 11-én a partiumi Varsánd evangélikus templomát. A magyar kormány támogatásával renovált szántzít esztendő épülettel egyidejűleg a gyülekezeti termet is felújították.

A köznyelven – régi nevén – Fazekasvarsándként ismert Arad megyei (Románia) település evangélikusai szép példáját adták a szórványtelepülésen élő magyar közösség összetartásának, a Márton-napi istentiszteleten pedig hálát adtak az eddigi eredményekért, és fohászokdtek a munka folytatásának eredményességéért.

Az évfordulóra is emlékező ünnepi alkalmon a Romániai Evangélikus-Lutheránus

Egyház püspöke, Adorjáni Dezső Zoltán áldotta meg a templomot. Ünnepi igehirdetésében hangsúlyozta, hogy a lelki építkezés éppoly fontos, mint a fizikai, hogy élettel teljenek meg az egyházi ingatlanok.

Az eddigi munkálatok több mint hetvenezer euróba kerültek, a befejezéshez azonban hozzávetőleg további százezer euróra lesz szükség – árulta el Kalit Eszter lelképásztor, aki tavaly októberben került Varsándra helyettes lelkészként. „A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-től kapott összegből a templomot akartuk felújítani, de nyáron kiderült, hogy rosszabb a helyzet, mint gondoltuk, mert az egész tornyot ki kellett cserélni, s az felemésztette a teljes

összeget” – mondta. Mivel a fiatal lelkész nőt a családalapítás hamarosan Bajorországba szólítja, a munkálatok folytatása eddigi segítőjére, Borhaci Dávidra, jelenleg utolsó éves teológushallgatóra hárul.

■ *Forrás: Maszol.ro*

Márton-napi délután a Deák téren

Egyházunk hagyományos Márton-napi ünnepe november 11-én zajlott a budapesti Deák téri templomban. Ez alkalommal nyújtották át az idei kitüntetetteknek az Ordass- és a Prónay-díjat, az Ökumenikus Segélyszervezet képviselője pedig átvette az iraki üldözött keresztények támogatására a gyülekezetekben összegyűjtött mintegy tízmillió forintot. Az Evangélikus Országos Könyvtárba került tizenöt könyvritkaság – közöttük a Balassa-kódex –, amelyeket eddig letétként az Országos Széchényi Könyvtár őrzött. E kincseket ugyancsak az ünnepségen vette át Pröhle Gergely országos felügyelő.

Fabiny Tamás elnök-püspök Mt 25,35–36 alapján tartott bevezető áhítatot. Szent Márton napján arra a tours-i püspökre em-

lékezünk – mondta –, aki a legenda szerint megosztotta köpenyét egy koldussal. Bár a Márton-naphoz sok legenda kötődik, az

evangélikusok e napon a reformátor Luther Mártonra is emlékeznek, aki éppen az irgalmas püspökről kapta nevét a keresztiségben. Az ígéhirdető utalt arra, hogy ez idő tájt veszi kezdetét a téli időszak, amely sok embertársunknak jelent a megszokottnál is nehezebb körülményeket, nagyobb kiszolgáltatottságot. A Deák téren álló Szezhlo-szoborra mutatva pedig arra figyelmeztetett, hogy miként a gyermekmentő evangélikus lelkész is a köpenye alá – vagyis oltalmába – vette a rászorultakat, úgy kell nekünk is tennünk. ▶

Legyünk egymás Mártonaivá!

Az országos presbitérium és az evangélikus diakónia felhívása

Szent Márton (316/317–397) Savariának – Szombathely római kori elődjének – a szülötte. Római katona, a későbbi tours-i püspök, aki köpenyének felét adta a koldusnak. A legenda úgy folytatódik, hogy Jézus Krisztust, amikor a feltámadás után dicsőségesen bevonul a mennyországba, az angyalok csodálkozva fogadják, mert egy viseltes római katonaköpeny felében látják viszont. Kérdőre vonják, mire Jézus így válaszol: „Barátom, Márton adta nekem.”

November 11-én, Márton-napon lámpásokat gyűjtünk, libát eszünk, és megízleljük az új bort, a római katonából lett püspök életét övező legendákból született hagyományok szerint. Márton napján emlékezünk a reformátor Luther Mártonra is, aki éppen az irgalmas püspökről kapta a nevét a keresztiségben.

Ez idő tájt veszi kezdetét a téli időszak, mely sok embertársunknak jelent a megszokottnál is nehezebb körülményeket, nagyobb kiszolgáltatottságot. Fűtetlen szobák, kevesebb mozgáslehetőség, a betegségek nagyobb kockázata okán idősek és fiatalok kerülnek nehéz helyzetbe. A társaink ők, akik a szomszédaink, vagy azok voltak valaha. Lehet a gyermekének az iskolatársa vagy a gyülekezetben ön előtt ülő, akár az is, aki mindig szembejön reggel az utcán.

Vajon nekik van-e Mártonjuk? Van-e, aki rájuk mosolyog, megosztja velük, amit lehet, időt, figyelmet, ételt, italt, ruhát?

Legyünk Mártonokká, legyünk egymás „Mártonaivá”. Ne menjünk el a probléma mellett. Figyeljünk arra, hogy hiányzik-e mellőlünk az istentiszteleten a padszomszédunk. Láttuk-e már ma a szomszédunkat? Vajon nem visel-e túl vékony talpú cipőt az iskolába igyekvő kisgyerek? Nem beteg? Hallottunk róla? Ki látta őt? Mire lenne szüksége?

Jelezzünk szakembereknek, ha gondot tapasztalunk. Nézzük meg, van-e olyan gyülekezeti, nem használt ingatlanunk, amelyet talán hasznosítani lehetne rászorulóknak számára, hajlékként, tartózkodási helyként, olyan helyként, ahol egy tál ételt kaphatnak, vagy ahol elég ruhát, esetleg tüzelőt vehetnek magukhoz.

Legyünk Mártonokká, figyeljünk egymásra! A gyülekezet váljon jelző és befogadó helyé. Olyan helyé, ahol figyelünk a környezetünkre és a környezetünkben élő emberekre. A szegénységbe, hajléktalanságba csúszott embertársaink nyomorúságukban is testvéreink, akik számára a mi odaforulásunk segíthet visszanyerni emberi méltóságukat, újraépíteni útjukat a közösségbe, a méltó életvitelhez.

Ebben szolgálatban az Evangélikus Diakónia ott áll a gyülekezetek mellett. Internetes elérhetőség: Diakoweb.webnode.hu; [Facebook.com/Evangelikus.Diakonia.Magyarorszag](https://www.facebook.com/Evangelikus.Diakonia.Magyarorszag).

Váljunk Mártonokká! Itt az idő.

(A világhálón közzétett felhívást Budapesten, a Deák téri evangélikus templomban november 11-én Pröhle Gergely országos felügyelő olvasta fel a Márton-napi ünnepi istentisztelet zárásaként.)

Evangélikus támogatás üldözött keresztényeknek

A Deák téri ünnepségen Fabiny Tamás adta át az üldözött iraki keresztények támogatására meghirdetett gyűjtésből befolyt adományt Gáncs Kristófnak, a Magyarországi Ökumenikus Segélyszervezet kommunikációs igazgatójának. Az elnök-püspök elmondta: az evangélikus egyház egy évben belül második alkalommal gyűjtött azért, hogy az otthonaikból elüldözött közel-keleti keresztények hazatérhessenek. A februári tizenötmillió adományból az Ökumenikus Segélyszervezet eddig tizenhét házat tudott felújítani. Reményesség szerint a mostani gyűjtésből újabb tíz család hazatérését biztosíthatják – mondta Fabiny Tamás.

„A támogatás az egyházon belüli széles körű összefogás eredményeként valósulhatott meg, amelyben a gyülekezetek mellett iskolák és diakóniai intézmények is részt vettek. Mikor néhány hónapja Pröhle Gergely országos felügyelővel Irakban személyesen is találkozhattunk a támogatott családokkal, újra megerősödöttünk abban, hogy milyen fontos az a munka, amelyet az Ökumenikus Segélyszervezet végez Irakban, a Ninivefennsíkron” – mondta az elnök-püspök az adomány jelképes átadásakor.

A támogatásért a segélyszervezet nevében Gáncs Kristóf mondott köszönetet, kiemelve, hogy az evangélikus

egyház évek óta elkötelezetten segíti a háború elől elmenekült családokat. „Köszönjük az evangélikus egyház vezetőinek elkötelezettségüket az iraki üldözött keresztények visszatérésének támogatásában, és köszönjük minden gyülekezetnek és adományozónak, akik részei voltak az összefogásnak” – mondta a segélyszervezet kommunikációs igazgatója.

Az alkalmat ezután Vecsey Miklós színművész és Csörsz Rumen István lantművész verses-zenés előadása színesítette.

Tulajdonosukhoz került könyvkincsek

Pröhle Gergely országos felügyelő számolt be arról, hogy a Márton-napi ünnepség tematizálása már régóta szívügye egyházunknak. Két éve az Evangélikus Országos

kerültek a nemzeti könyvtárba”. Ilyen volt a *Himnusz* kézírata, és ilyen a kicsiny, de annál értékesebb Radvánszky-gyűjtemény is. (A nemzeti könyvtárban őrizték öt éven át Luther Márton végrendeletét is, amely ma már ismét egyházunk becses kincse.)

A könyvtárvezető kitért arra is, hogy a második világháborút követően és különösen az 1950-es évek első felében, az egyházi könyvtárak és főúri gyűjtemények államosításakor a felszámolt állományokat a hatalom apparátusa vidéki gyűjtőraktárakba hordta össze, ahol a kötetek mindenféle veszélyeknek voltak kitéve. A könyvtár munkatársai megfeszített kármentő munkával járták a gyűjtőraktárakat, hogy kiválósságuk és beszállítsák az OSZK-ba a kincseket. Tüske László hangot adott abbéli örömeinek, hogy a szépen felújított Evangélikus Országos Múzeumban biztosítva vannak a könyvek őrzéséhez szükséges feltételek, illetve a digitalizálás révén a könyvek kutathatósága is.

Az evangélikus Radvánszky család könyvtáráról Hubert Gabriella irodalom- és könyvtörténész, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatója tartott előadást. Elmondta, hogy báró Radvánszky Béla (1849–1906) 1863-ban alapította meg könyvtárát sajkócai kastélyában. Ennek állománya 1906-ban, az alapító halálakor mintegy tizennégyezer kötet lehetett. A könyvtáralapító fia, Radvánszky Kálmán szintén gyarapította a gyűjteményt. Ő vásárolta meg a könyvtár legértékesebb darabját, Balassi Bálint világi költészetének forrását, a Balassa-kódexet.

1949-ben, hogy megelőzze könyvtárának államosítását, a kollekciót az evangélikus egyháznak ajándékozta. Legértékesebb darabjait – így a Balassa-kódexet is – azonban magánál tartotta, még azután is, hogy ugyancsak 1949-ben a kastélyát elvették tőle, és az épületből ki kellett költöznie. Ugyanakkor a nála lévő ritkaságokról jegyzéket küldött a Múzeumok és Műemlékek Országos Központjának. Az Országos Széchényi Könyvtár munkatársa 1950-ben kereste fel, és rábeszélésére Radvánszky Kálmán a kéziratokat és könyveket ideiglenesen, megőrzésre átadta az intézménynek. A letéti szerződés rögzítette, hogy a ritkaságok tulajdonosa az evangélikus egyház, és ha a tulajdonos képes őket megfelelően őrizni, és a tudományos kutatás számára is rendelkezésre tudja bocsátani, akkor a könyveket és kéziratokat a nemzeti könyvtár átadja az egyháznak.

Múzeum megnyitójá, tavaly pedig az oktatásügy került a középpontba. Idén az is az egyik súlypontja az alkalomnak, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház átveszi az Országos Széchényi Könyvtártól (OSZK) azt a tizenöt könyvritkaságot – köztük a Balassa-kódexet –, amelyet az intézmény 1950 óta letétként őrzött.

A könyveket az alkalmon jelképesen Tüske László, az OSZK főigazgatója adta át. Mint elmondta, nem lehet tudni, hogy „megalapozott vagy megalapozatlan háborús félelem, személyes tudósi ambíció vagy felelősségteljes etikai megfontolások rejtették-e azon akciók mögött, melyek során értékes könyvek és kéziratok letétként

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Az Ordass Lajos-díjat Reuss András, a Prónay Sándor-díjat Szála Erzsébet kapta

Országos múzeumának és Üllői úti székházának felújításával a Magyarországi Evangélikus Egyház immáron eleget tud tenni e feltételeknek. (A Balassa-kódex történetéről Hubert Gabriellával, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatójával készült interjúnk a 22–23. oldalon. – A szerk.)

Ordass- és Prónay-díj-átadó

A rendezvényen Kondor Péter püspök és Pröhle Gergely országos felügyelő átadták az egyház legmagasabb kitüntéseit. A lelkészeknek adható Ordass Lajos-díjat Reuss András kapta. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusa a díj név-

adójára, Ordass Lajosra utalva felidézte találkozásait az egykori püspökkel, majd kitért arra, mennyire meg volt döbbenve, amikor az 1956-os forradalom leverése után az Állami Egyházügyi Hivatal Ordassot támadta, és sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy maga akkor nem állt ki mellette. Visszaemlékezése szerint akkori feladatának a tanulást és az igehirdetői szolgálatra való készülést látta. Szolgálati alatt sok próbatétel érte őt is, ahogy elmondta, de kifejezte hálóját a gyülekezeteknek és a lelkész kollégáknak, valamint a családjának a kitartásért.

A professzor a beszédében arról is említést tett, hogy a történészek és etikusok között az egykori korszakról kialakult vitákat azóta is figyelemmel kíséri. „Én sze-

retnék Luthertől tanulni, aki – bár tudatában volt annak, hogy mit vitt végbe – nem büszkélkedett vele, hanem tiltakozott, amikor hívei lutheránusoknak nevezték magukat. Önmagát szerényen »szegény, ocsmány féregnek« mondta, és hóbortját mint a »lutheri hóbortot« említette, vagyis Krisztusra mutatott. Amikor pedig már utolsó útját járta, így összegezte az életét – az emberi életet –: »Koldusok vagyunk.« Nem becsült le ezzel sem sikert, sem kudarcot, sem erényt, sem bűnt, hiszen ő is abban bízott, amit Arany János így fejezett ki: »Jézusa kezében kész a kegyelem...« Az előttem álló végső próbatétel elé azzal a reménységgel nézek, hogy Jézus Krisztus helytállt értem is, és ígéreteit megtartja. A díjat köszönettel elfogadom» – zárta szavait Reuss András.

A laikusoknak alapított Prónay Sándor-díjat Szála Erzsébet művelődéstörténész, a Soproni Evangélikus Egyházi Gyűjtemények korábbi igazgatója vehette át. Őt az egyház írott és tárgyi emlékeinek tudós és gondos gyűjtéséért, gondozásáért és bemutatásáért végzett munkájának elismeréseként jutalmazták a kitüntetéssel.

Reuss András életútját, munkásságát Csepregi Zoltán, az Evangélikus Hittudományi Egyetem megbízott rektora, Szála Erzsébetét Czenhe Miklós, az Evangélikus Országos Levéltár vezetője méltatta.

■ HORVÁTH-BOLLA SZUSZANNA

Névnapiján leplezték le a reformátor mellszobrát

Budapesten, a Deák téri templomban délután három órakor kezdődött november 11-én a Márton-napi alkalom, ám dr. Fabiny Tamás elnök-püspök és vasárnap délelőttjén is jeles ünnepi eseményen vehetett részt Piliscsabán, amelynek keretében leleplezhette Luther Márton mellszobrát. Szák-Kocsis Pál szobrászművész alkotása, amely az alkotó felajánlása és a Reformáció Emlékbizottság támogatása révén készülhetett el, mostantól a Béthel Evangélikus Missziói Otthon udvarát ékesíti. Fabiny Tamás hangoztatta, hogy Luther Márton számára is példaként szolgált a szegényekhez lehajoló Szent Márton alakja. Kézdy Péter helyi lelkész köszöntötte az egybegyűlteket, akik a szoboravatás után ünnepi istentiszteletre vonultak át a templomba, ahol az Északi Egyházkerület lelkészi vezetője hirdette az igét.

■ CSÚRY CSABA felvétele

A lelkeszi hivatás útjai

Bajor–magyar testvérkapcsolati konzultáció

A Bajor Evangélikus Egyházat több mint negyed évszázados testvérkapcsolat fűzi a Magyarországi Evangélikus Egyházhoz, rendszeresen a konzultációk. Az idei őszi találkozó A lelkeszi hivatás útjai – Késői elhívás, világi szolgatársak, laikus prédikátorok, egyházenészek címmel zajlott november 8–10. között Budapesten és Révfülöpön.

FOTÓ: CSELOVSKYNÉ TARR KLÁRA

Hafenschner Károly és Michael Martin egyházfőtanácsos a révfülöpi mólón

A Bajor Evangélikus Egyház részéről Michael Martin egyházfőtanácsos, Dorothea Droste projektreferens, Raphael Quandt, a közép- és kelet-európai régió felelős munkatársa, Elisabeth Weindl gazdasági referens és Fritz Blanz, a Bajor Evangélikus Diakónia partnerkapcsolati referense volt a küldöttség tagja.

Az első napon a budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE) zajlott a megbeszélés. Az eszmecsereben magyar részről Csepregi Zoltán egyháztörténész-professzor, megbízott rektor, Korányi András egyháztörténész-professzor, püspökhelyettes, Pángyánszky Ágnes egyetemi adjunktus, az EHE Gya-

korlati Intézetének vezetője, Hafenschner Károly egyetemi docens, az EHE Gyakorlati Teológia Tanszékének vezetője és Mészáros Kornélia könyvtárvezető vett részt. Szó esett többek között az új egyetemi vezetésről és az újonnan induló másoddiplomás lelkeszképzésről, amellyel az intézmény azokat célozza meg, akik életük egy későbbi szakaszában kapnak elhívást a lelkeszi szolgálatra. Érintette a megbeszélés a szociális és a diakóniai képzési lehetőségeket és a cserekapcsolatokat is a bajorországi neuendettelsai Augustana Főiskolával. Új kezdeményezést is körvonalaztak továbbá a felek: egy bajor–magyar európai interkulturális pár-

beszéd-bizottság létrehozásának javaslatáról tárgyaltak.

A bajor vendégek ezután egyházunk országos irodájába látogattak. Hubert Gabriellának, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatójának vezetésével megtekintették a Podmaniczky–Degenfeld-könyvtár restaurált dísztermét. Ezután egyházunk vezetőivel találkoztak, többek között Szemerei János és Kondor Péter püspökökkel, valamint Pröhle Gergely országos felügyelővel.

Pénteken Révfülöpön folytatódott a program. A megbeszéléseken részt vett többek között Cselovszkyné Tarr Klára, az országos iroda ökömenikus és külügyi osztályának vezetője, Abaffy Zoltán, a zsinat nem lelkeszi elnöke, Hafenschner Károly, a zsinat lelkeszi elnöke, Krámer György országos irodaigazgató, Fabiny Tamás elnök-püspök és Pröhle Gergely országos felügyelő, valamint Domonkos Ildikó külügyi munkatárs. A vendégek tájékoztatást kaptak a Magyarországi Evangélikus Egyházban lezajlott tisztújítás eddigi eredményeiről és az új püspöki feladatokról, illetve aktuális egyházi és társadalmi kérdésekről. Szó esett továbbá a lelkeszi életpályamodellről és a bevezetésével kapcsolatos nehézségekről, a benne foglalt díjazási tervezetről és a lelkeszi munkabeosztásról.

Német részről beszámoltak az elsősorban a családokkal kapcsolatos, legutóbb hozott zsinati döntésekről, és arról is tárgyaltak, hogy mi módon lehetne a partneri kapcsolatot erősíteni a körülöttünk zajló társadalmi változások tükrében. Külön hangsúlyt kapott a beszélgetésben az iskolai képzés és oktatás helyzete és a gyülekezeti élet, a gyülekezetplántálás, az ösztöndíjprogramok, a társegyházi közvetítő személyek kérdése. Ez alkalommal mutatkozott be a bajor–magyar testvérkapcsolat új felelőse, Hallgatóné Hajnal Judit, a győri Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium nyugalmazott igazgatója.

Este Michael Martin egyházfőtanácsos előadást tartott a felügyelői konferencia résztvevőinek körében *Az egyház világi szolgálattevői és civil társadalmi elköteleződése címmel*. A szombati napon a diakóniai munka állt a középpontban: a migrációs kihívások, az önkéntes szolgálat és az európai közös projektek kerültek terítékre. A találkozó a leköszönő zsinati elnökség – Hafenschner Károly és Abaffy Zoltán – beszámolójával ért véget.

■ – HBZs –

Örömhíres evangélikusok

Felügyelők révfülöpi országos konferenciája

Évente novemberben tartják egyházunk felügyelőinek országos konferenciáját Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. Az idén november 9–11. között megrendezett program rendkívül konstruktív és előremutató szellemben zajlott. Az ez évi tisztújítás során átformálódott gyülekezeti felügyelői gárdában sokan vannak újak, közöttük szép számban fiatalok is.

1. nap. Péntek este Pröhle Gergely köszöntésével kezdődött a rendezvény. Az országos felügyelő elmondta, hogy a program összeállításánál igyekezett olyan fontos területeket érinteni, amelyekkel kapcsolatban felvetődtek megvitatandó kérdések.

Michael Martin egyházfőtanácsos a Bajor Evangélikus Egyház tapasztalatait osztotta meg a hallgatósággal a világiak egyházi szolgálatáról *Az egyház világi szolgálattevői és civil társadalmi elköteleződése* címmel. Teológiai bevezetőjében a laikusok egyházi szolgálatának bibliai alapjait, teológiai és hitvallásokban fellelhető eredetét mutatta be: minden megkeresztelt hívást kap a gyülekezetben való szolgál-

latra, ebben nincs különbség lelkészek és világiak között. A bajor gyakorlat szerint a püspökiktatáskor az ordinációjára emlékeztetik az új püspököt; a szolgálati ciklus tizenkét év után lejár, és a püspök visszatér gyülekezeti lelkészi szolgálatba. A lelkészek mellett prédikátorok, diakónusok és lelkészi hivatalvezetők is szolgálnak, ők főállásban tevékenykednek.

Az önkénteseknek négylépcsős képzési folyamatban kell részt venniük, amelynek végén képzett lektorok lehetnek, akik az ige felolvasásában segítenek, vagy úgynevezett felolvasó istentiszteletet tartanak olyan napokon vagy alkalmakon, amikor a lelkész nem tud jelen lenni. Ők ilyenkor

az istentiszteleti intézet által előre megírt prédikációkat olvassák fel. Továbbképezve magukat prédikátorokként szolgálhatnak, akik már saját prédikációt is írhatnak. Az önkéntesek szolgálata kötött, szabályozott rendszer: folyamatos továbbképzési lehetőségeket biztosítanak számukra, s a zsinati önkéntestörvény előírása alapján szerződést kötnek velük pontos feladatleírással, a kötelességek előírása mellett így biztosítva számukra a jogokat is.

Havonta mintegy százötvenezer önkéntes végez szolgálatot a Bajor Evangélikus Egyházban, s ők összességében mintegy 2,1 millió munkaórát teljesítenek. Ez több mint tizenkétezer teljes állásnak felel meg – ha az egyháznak mind ezért bért kellene fizetnie, az igen nagy gondot okozna számára. Bár az egyháztagok száma az utóbbi időben csökkent, az önkénteseké ugyanakkor növekedett. Az önkéntesek hetven százaléka nő, átlagéletkoruk ötvenkét év. ▶

A bajor főtanácsos rámutatott: a legtöbbjük azért végzi a szolgálatot, mert örömet okoz számukra, vagy mert szeretnének valamit tenni másokkal közösen a szabad idejükben – felelősségteljes keresztényként. Este Bencze András püspökhelyettes tartott meditációt.

2. nap. Reggel Fabiny Tamás elnök-püspök tartott áhítatot. A konferencia lehetőséget kínált arra, hogy a felügyelők hozzászóljanak az előadásokhoz, elmondják a meglátásaikat az egyes kérdésekkel kapcsolatban. Így nemcsak előtérbe kerültek a különböző vidékek sajátosságai, gyülekezeti szokásai, de tanulni is lehetett mások jó gyakorlatából, tapasztalatából, ötleteiből.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Missziós célok gyülekezeteinkben címmel tartotta meg felvezető előadását szombaton Gáncs Péter nyugalmazott evangélikus püspök; utána az eszmecserét Pröhle Gergely moderálta. Az előadó szólt a hittanoktatásról, illetve a romamisszióknak, a „letelepdesi kötvénnyel érkezők” missziójának, a kórház- és a börtönmisszióknak a jelentőségéről, és rámutatott a gyülekezeti ifjúság bevonásának, a kulturális összekötő kapcsolatoknak a fontosságára.

A gyülekezetekben végzendő feladatok megosztásáról beszélt Gregersen-Labossa György lelkész, egyházunk diakóniai bizottságának elnöke, példaként bemutatva saját szombathelyi gyülekezetének tapasztalatait az önkéntesség terén. Kiemelte a Szentírásra alapozott hitvallásosság fontosságát, és az együttes szolgál-

latvégezést szorgalmazta az egyszemélyes helyett. Önkéntes lehet mindenki etikus szolgálatban, a területek összekapcsolásával, hálózatosággal, kooperációban. Ehhez az előadáshoz is bemutatkozó, jó példákat hozó hozzászólások érkeztek Mészáros Tamás kerületi felügyelő moderálásában.

Őszintén szólt a gyülekezetek gazdálkodásáról Kondor Péter püspök, a hozzászólásokat pedig Font Sándor kerületi felügyelő moderálta. A püspök kifejtette, hogy a pénzügy nem lehet szemérmes terület, hanem átláthatóan kell kezelni. Az evangélikus egyház költségvetése évi húszmilliárd forint, amely egy kisváros éves költségvetésének felel meg. Az országos infrastruktúra fenntartására ezen belül

ságok nem kerültek vissza egyházunkhoz, a gyülekezetekhez, ezért az önfenntartás ebben a formában nem oldható meg, de lépéseket lehet tenni annak érdekében, hogy egyházközségeink anyagi biztonságga tartós legyen.

Gyülekezetek és intézményeink kapcsolata volt a következő fórumnak, amelyet Tölly Balázs, a soproni líceum igazgatója, a zsinat nem lelkeszi alelnöke, egyházunk nevelési és oktatási bizottságának elnöke vezetett fel, a hozzászólásokat pedig Fábri György kerületi felügyelő moderálta. Fontos, hogy a meglévő oktatási intézményrendszert stabilan fenntartsuk – fejtette ki az igazgató –, és ne vállaljunk fel olyan intézményt, amelyet később nem tudunk felelősségteljesen működtetni. A nem működő intézményeket be kell zárni, és nem szabad átvenni olyat, ahol nincsenek meg a feltételek a további működéshez. Az iskolák megszólító szerepével kapcsolatban elmondta, hogy az oktatási intézmények nem gyülekezetek, így az ott érvényes megállapítások itt nem állják meg a helyüket.

Esti áhítatot e napon Kondor Péter püspök tartott, majd levetítették a nemescsói ifjúság Luther-szindarabját.

3. nap. Ítélet vasárnapján Hafenschner Károly, a zsinat lelkeszi elnöke, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Tanszékének vezetője prédikált Tit 2,11–15 alapján. Az igehirdető négy fontos momentumot emelt ki: Isten teljes életre hívott bennünket, ez már most elkezdődik, de a kiteljesedés még vár ránk. Isten kezébe vesz és formál, rendezi dolgainkat, jó irányba akarja irányítani az életünket, mivel küldetésünk van. Egykor Isten ítéllőszéke elé kell majd álljunk, de addig is a jó hír emberei, „örömhíres emberek”, evangélikusok lehetünk.

Zárszavában Pröhle Gergely köszönetet mondott a felügyelőknek az aktív közreműködésért, és összefoglalta a három nap tapasztalatait. A világban zajló folyamatok miatt sokrétű kihívás előtt állunk nemcsak a határokon belül, hanem kívül is. Fontos a cselekvőképesség, az egység megőrzése, a feladatoknak való megfelelés, a fiatalok megszólítása, a szeretet- és akcióközösség. A reformáció sikertörténet volt egykor, és nekünk azon kell munkálkodnunk, hogy ne „last minute” vagy „diszkontevangélikusok” legyünk, hanem „örömhíresek”.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Életben maradás és megújulás

Egyházunk helyzetéről szervezett konferenciát az EBBE

Egyházunk helyzetéről, a szórványlét nehézségeivel küszködő, de megújulást is átélő közösségeinkről tartott konferenciát november 17-én az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület. A csontok megelevenednek – Elhaló gyülekezetek, ébredő lelkek címet viselő találkozóznak a Budapest-Józsefvárosi Evangélikus Egyházközség Üllői úti temploma adott helyet.

A SZERZŐ FELVÉTELE

lassú és csendes leépülésnek vagyunk tanúi, helyenként ébredésekkel – fogalmazta meg a helyzetjelentést bevezetőjében dr. Garádi Péter, az egyesület elnöke, majd átadta a szót dr. Fabiny Tibor egyetemi tanárnak, világi teológusnak, a nap moderátorának, aki ismertette a konferencia programját.

Ittész István nyugalmazott lelkész a nyitóáhitatában Róm 12,1–2 alapján az irgalom és a bűnbocsánat evangéliumát emelte ki. „Ha elveszítettük az irgalom helyét, a Golgota Krisztusát, akkor nem marad más, mint hogy a világot szolgáljuk ki. De nem erre küldöttünk” – figyelmeztetett.

A találkozó első témaköre az állapotfelmérésről és az esélyek felvázolásáról szólt. Fábri György, az Északi Egyházkerület felügyelője a szociológiai felmérések eredményein keresztül kijózanító képet festett az egyházi élet jelenéről. Előadásában kitért az iskolai hitélet, az egyházfinanszírozás és az egyházszerkezet problémáira is. Zárásként hangsúlyozta: Krisztusnak tartozunk inkább igazodással, mint a mindenkori hatalomnak.

Szeverényi János országos missziói lelkész ezután arról beszélt, hogy a nép-

egyház lebomlása törvényszerű folyamat, de ez nem ad okot a kétségbeesésre. Gyakorlati javaslatokat is tett a missziói lelkület erősítésére az egyházi élet különböző területein.

Ezután Bálintné Varsányi Vilma nyugalmazott lelkész a felvidéki magyarok között végzett szórványmunkát mutatta be. A második, *Megelevenedő gyülekezetek* címet viselő blokkban három konkrét gyülekezeti megújulásról szóltak az érintett lelkészek. Zsarnai Krisztián, a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye esperese a Nyíregyházához tartozó Mandabokorban végzett szolgálata kapcsán az ébredés két pillérét az ige és az imaélet komolyan vételeiben látta meg. Grendorf Péter budapest-angyalföldi lelkész az evangélium tisztán hirdetését hangsúlyozta mint kiindulópontot. Endreffy Géza budaörsi lelkész (*képünkön*) korreferátumában a személyes megszentelődés fontosságát is említette. Problémának látja, ha az egyház teológiája és gyakorlati élete elszakad egymástól.

Az ebédszünetet követően a gyülekezetplántálás témája került sorra. Darvas Anikó lelkész a Káposztásmegyeren, lakótelepi környezetben elindított misz-

ziói munkát, annak nehézségeit mutatta be. Györfi Mihály a Nyírteleken végzett lelkészi szolgálatának tapasztalatait osztotta meg a jelenlévőkkel. „Ne az evangélikus vödörbe gyűjtünk, hanem Krisztus vödrébe!” – mondta. A gyülekezetben minden szolgálat egyformán fontos – hangsúlyozta.

Korreferátumában Gáncs Péter nyugalmazott püspök az anyaszentegyház képből kiindulva a következő kérdést tette fel: akarnak-e gyülekezeteink terhessé válni, gyermeket kihordani és vajúdni? A többség sajnos önmaga fenntartásán kívül semmi mást nem akar. „Nem fogyasztók vagyunk, hanem ránk bízott az élet továbbadása” – zárta hozzászólását a Déli Egyházkerület korábbi lelkészi vezetője.

A nap utolsó blokkjában a szórványban élő evangélikusok helyzetét vették górcső alá az előadók. Némethné Tóth Ildikó nyugalmazott lelkész a férjével, Németh Pál lelkéssel együtt Mohácson és környékén végzett, több mint harminc évig tartó munka tapasztalatairól számolt be. Garádi Péter, a budaörsi gyülekezet volt felügyelője nyugdíjba vonulása után a Balaton-felvidékre költözött, azonban itt is rátalált a szolgálat. A sajátos szórványhelyzetben Isten ökumenikus bibliakörök tartását és az úgynevezett K3-nak, azaz a keresők, kíváncsiak, kételkedők klubjának szervezését bízta rá.

„A diaszpóralét, a szétszórtság sok veszélyt hordoz magában, mert a kisebbségben nehéz megtartani a hitet. Akinek az evangélikus identitása nem elég erős, az felszívódik a szórványvidéken” – emelte ki hozzászólásában Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke. A szórványhelyzet leszúri azt, mi az igazán fontos – tette hozzá.

A konferencia programját Lupták Györgynek, a Bács-Kiskun Egyházmegye esperesének Ez 16,46 alapján tartott áhitata zárta. Az igehirdető rámutatott: Isten az, aki életben tart minket. „Akkor maradjunk életben, ha hűségesek maradunk hozzá, és ha hirdetjük, amit ő bízott ránk. Ő tudja, miért minket választott. Amíg rá figyelünk, lesz jövőnk” – összegezte egyszerűen a konferencia tanulságát.

■ ADÁMI MÁRIA

FOTÓK AZ EVANGÉLIKUS ÉLET ARCHÍVUMÁBÓL

Az egyház legyen egyház

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

Isten legyen Isten – évtizedekkel ezelőtt ezzel a címmel írt korszakos könyvet Luther teológiájáról az angol Philip S. Watson. Kérdése az, hogy mind a 16. században, mind a magunk korában miként kerülhet Isten az öt megillető helyre egy olyan világban, amelyben az ember természetesnek tartja, hogy ő maga legyen a középpontban. Istent a megfeszített és feltámadott Jézus Krisztusban ismerhetjük meg és ismertethetjük meg – missziói lelkülettel – másokkal.

Meggyőződésem, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyházban a biblikus-reformátori felismerésre, a radikális Krisztus-központság felismerésére és gyakorlására van szükség. Mindennek gyakorlati következményeit vázlatosan így jellemzem.

Teológiai igényesség, egyházhoz méltó gondolkodás. Egyházi működésünk alapja a személyes hitélet. Döntéseinket csak annak tudatosításával hozhatjuk, hogy mi Jézus Krisztus egyháza vagyunk, és elsősorban neki tartozunk felelősséggel. Püspöki – megválasztásom esetén elnök-püspöki – szolgálatomban érvényesíteni szeretném azt a gyakorlatot, hogy egyházunk minden tevékenységét áthassa a Krisztuson tájékozódó teológiai reflexió. A teológiai munka tehát nem szolgálatunk egy részét jelenti, hanem minden tevékenységet át kell hogy hasson. Ennek jegyében hirdetjük az evangéliumot alkalmas és alkalmatlan időben, továbbá gondoskodunk a ránk bízottakról, és teszünk tanúságot a világban. Az egyházban a látszólag kevésbé lelki munkát is annak jegyében végezzük, hogy az Isten országának építését szolgálja. Isten iránti felelősséggel szabad csak belefognunk az anyagiakkal való sáfárkodástól kezdve az építkezéseken át a közéleti szerepvállalásig. Isten legyen Isten – és az egyház legyen egyház. Nem érdekszövetség vagy vállalat, hanem Isten népének közössége.

Igehirdetés. Az egyházi élet középpontjában tehát az istentisztelet áll, az evangélium tiszta hirdetésével és a szentségek helyes kiszolgáltatásával, amint az *Ágostai hitvallás* VII. cikkelyében olvassuk. Talán lehetek annyira szubjektív, hogy elmondjam: egyházvezetői szolgálatomban is a szószéken állok legszívesebben. Sok igehirdető hatott rám: édesapám, két konfirmáló lelkészem, Keken András és id. Hafenscher Károly, keresztapám, Józsa Márton.

Meg kell erősíteni igeszolgálatunkat. Sokféle igehirdetési stílus érvényesülhet, de Luther mondását kell szem előtt tartanunk: „Egyedül Jézus Krisztus akar igehirdető lenni.” Egyházunk korábban elfogadott stratégiája, majd az arra is építő lelkési életpá-

lyamodell reménységünk szerint nyugodtabb háttérrel és egyben objektív értékelést biztosít lelkészeinknek ahhoz, hogy be tudják tölteni ezt a legfőbb hivatásukat.

Emberközelség. Legyünk a vigasztalás és az örömhír egyháza. A dia-kóniai munka, a családok és egyháztagok személyes pasztorációja révén nyújthatunk örömhírt a segítségre, vigasztalásra szorulóknak. Ezt soha nem fölényes távolságból tesszük, hanem az emberek között élve, ismerve az ő gondolataikat és örömeiket.

A célját vesztett, gyakran megtévedetten zavarossá vált világban elsődleges a missziói küldetés, a vonzó egyházi közösségek jelenléte és élő tanúságtétele, megszólítva minden korosztályt. Ez az emberközelség segíthet a helyi közösségek megmaradásában és új gyülekezetek plántálásában.

Professzionizmus. Egyházunk jó működésének alapfeltétele a túlzott bürokratizmust leépítő szervezeti frissülés, az átgondolt és fenntartható egyházszervezet kialakítása és a transzparencia. E munkában döntő szerepe van egyházunk országos irodájának, ahol szakértő módon, hívó lélekkel és munkájukat szolgálatnak tekintve teszik a dolgukat a munkatársak. A jövőben is fontos szerepet kap, hogy a külső források mellett megerősödjön a gyülekezetek önfenntartó képessége.

Nyilvános szolgálat. Örülök annak, hogy kora nyári tárgyalásaink óta napirenden van a kormánnyal kötendő szerződés előkészítése. Ez adhat világos kereteket az átvállalt feladatokat ellátó intézményrendszerünk felelős fenntartásához és a jó együttműködéshez.

Szellemiekben és lelkiekben gazdag múltunk kötelez a kultúrában való értékteremtő jelenlétre, valamint a tudományos és a közélet jeles személyeivel való, a kölcsönös megbecsülésen alapuló kapcsolattartásra.

Egyházunk nemzetközi kapcsolatrendszere nemcsak az evangélikusság világméretű családjával való lelki összetartozásunkat fejezi ki, hanem az ökumenikus elkötelezettséget is. Az egyházak látható egységének keresése ma az evangélikusság természetes létformája kell hogy legyen. A teológiai párbeszéd mellett közös küldetésünk az emberi méltóság, az igazságosság és a teremtésvédelem munkálása a világban.

(A szöveg az egyházunk XI. zsinatának alakuló ülésére készített írás némileg bővített változata)

Alku nélkül kell képviselnünk az evangéliumot

Tóth Kornél a foci pályára helyett a teológiát választotta

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkészi hivatásra készülő hallgatóit szövegezzük meg indíttatásokról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Tóth Kornél negyedéves teológus-lelkész szakos hallgatóval a lelkészi hivatásról, a fiatalok megszólításáról és a valódi reménységről is beszélgettünk.

– A Vas megyei Szelestéről származol. Hogyan döntöttél a teológia mellett?

– Meghatározó volt számomra, hogy lelkészünk, Simon Réka kijárt hozzánk, és együtt gondolkodhattam vele. Az a milió, amit ő teremtett, ahogy kérdésekkel segített, nagy horderejű lett számomra. Ő mondta, hogy el tudna képzelni engem a teológián. Ezt először megmosolyogtam. Emellett azonban bennem volt az az érzés, hogy van abszolút igazság, hogy van értelme az életnek, hogy valahonnan valahová tartunk. Elkésérített, amikor emberekkel beszélve úgy érezhettem, mintha csupán a földi életre lennének ítélve. Hiszek benne, hogy az élet ennél több. Szombathelyen közel tíz évig fociztam, két súlyos térsérülésem lett ez alatt az időszak alatt. A második lelkileg is nagyon megviselt. Ekkor felkerestem a lelkészint, sokat beszélgettem vele. Addig azt gondoltam, hogy informatikát tanulok majd, és futballozni fogok mellette. Ez a képem összetört. A lelkészint segítségével „újradefiniáltam” magamat, és megszületett az elhatározás, hogy a lelkészi hivatásra jelentkezek.

– Mit jelent a lelkészi hivatás?

– A lelkészi szolgálatban az az egyik legfontosabb, hogy hitelen tudjuk felmutatni az istenkapcsolatunkat. Fontos, hogy ami mögöttünk van – a hagyomány, a tradíció –, ötvöződjön azzal, ami új. Ezenkívül hangsúlyos, hogy a Szentírásból megalapozottan hirdessük Krisztust, de úgy, hogy azzal valóban tudjunk az embereknek segítséget nyújtani.

– Ma sokan távolságot tartanak az egyháztól. Mivel lehet ezt áttörni?

– A világ rohamosan fejlődik, és a fejlődéshez az egyház nem ugyanazzal a sebességgel kapcsolódik. Ebből fakadóan vannak, akik úgy érzik, hogy az egyház nem a mai világ része. Sokaknak ma időpazarlásnak tűnik egy istentisztelet. Nekünk határozottan és hitelen kell képviselnünk az evangéliumot, nem szabad semmilyen alkuba bocsátkoznunk. Ez a legfontosabb feladatunk. Ugyanakkor egyházi kifejezéseinket, kommunikációs formáinkat és mindenféle megnyilvánulásunkat át kellene gondolnunk. Meg kell találnunk azt a formát, amivel egyértelműen és érthetően meg tudjuk fogalmazni a krisztusi üzenetet. Ugyanakkor ez nem jelentheti azt, hogy kiöntjük a gyereket a fürdővízzel együtt... Az ifúságra többen úgy tekin-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

tenek, hogy ők még kiforratlanok. Ez részben igaz is, ugyanakkor a fontos pontok megvannak az életükben. Nekünk sokkal érzékenyebbeknek kellene lennünk irányukban, jobban kellene értenünk a problémáikat. Szerintem ha valaki az ifjúsággal foglalkozik, akkor olyan könyveket és blogokat olvasson, olyan filmeket, sorozatokat, vlogokat nézzen, mint a fiatalok. Így megértheti az ő összetett világukat. Ehhez viszont a részünkről alázatra van szükség.

– A teológiának mely területe foglalkoztat leginkább?

– A teológiai diszciplínát az teszi nagygyá, ahogy az egyes részterületek összezsengenek. A teológiában azt szeretem, hogy mindenhez hozzá tud szólni, és mindenhez hozzá is kell szólnia. Mindenki és minden benne van, azaz nincs olyan szegmense az életnek, amelyet elfüggönyözhetnénk előle. Számomra ez az, ami a teológiát különlegessé teszi.

– Melyik a különösen meghatározó bibliai igéd?

– „Testvéreim, én nem gondolom magamról, hogy már elértem, de egyet teszek: ami mögöttem van, azt elfelejtve, ami pedig előttem van, annak nekifeszülve futok egyenest a cél felé, Isten menyeyei elhívásának Krisztus Jézusban adott jutalmáért.” [Fil 3,13–14] A múltban átéltem sérelmek, bántások heget hagynak bennünk. Igazából örülhetünk ennek, hiszen a heg azt jelenti, hogy a seb összeforrt. Amikor erre ráeszmélünk, akkor tovább kell lépnünk, a földi életünket komolyan kell vennünk, és arra szükséges tekintenünk, aki az éltető erőnk.

■ GALAMBOS ÁDÁM

„Ó, mily fényes ez a csillag”

A téli ünnepkör zenéi a Zeneakadémián

A Zeneakadémia műhelyei című sorozatban november 16-án a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszéke léphetett a gyönyörű nagyterem Voit-orgonával gazdagodott színpadára. A téli ünnepkör zenéi című műsoruk adventtől karácsonyon keresztül vízkeresztig mutatta be a liturgia tételeit - és a program összeállítóinak imponáló műismeretét.

A hangverseny kezdetén Dobszay Ágnes tanszékvezető köszöntötte Szendrei Jankát, a tanszék egyik újr alapítóját, korábbi vezetőjét nyolcvanadik születésnapja alkalmából.

A műsor első fele adventi és karácsonyi, második része karácsonyi és vízkereszt kompozíciókat vonultatott fel. A szerkesztési elv mindegyik ünnep esetében hasonló volt: gregorián tételek (antifónák és introitusok), népelemek, majd azokra épülő többszólamú kórusművek, orgonaművek hangoztak el, gyakran alternatim (váltakozó) előadásban. A kétszer egyórás program rendkívüli gazdagsága miatt tudósításunk nem törekedhet teljességre, de próbál átfogó képet adni az eseményről.

Advent mottója a *Veni Redemptor gentium* himnusz: e dallamot vette alapul Thomas Tallis orgonaműve és az Anna Hannsen Schuman-kódex motettája. A himnusz korálváltozata Luther Márton éneke, a *Nun komm, der Heiden Heiland (Jöj, népek Megváltója)*: az egy- és többszólamú kórust Johann Sebastian Bach bensőséges orgonakorálja követte (BWV 659). Liszt Ferenc orgonaművében az adventi történetek egyik főszereplője, Mária is teret kapott (*Ave Maria von Arcadelt*).

A karácsonyi kanciók értékes és népszerű darabjai énekeskönyveinknek. A *Dies est laetitia* a Schuman-kódexből, a *Puer natus in Bethlehem* Michael Praetorius egyre bővülő szólamszámú kórusfeldolgozásában szólalt meg. Mindkét dallam elhangzott Bach kompozíciójaként is (*Orgel-Büchlein*).

Az első rész lezárása előtt izgalmas hangzásélményt és szellemi kihívást jelentett Olivier Messiaen *Puer natus est nobis* című, a karácsonyi nagymise kezdőénekére írt fantáziája, amely nagyszerűen kiaknázta a Liszt Ferenc születésnapján, október 22-én felavatott Voit-orgona gyönyörű hangszíneit, regisztereit.

A második részben Dietrich Buxtehude örvendő prelúdiuma és Johann Pachelbel pasztorállejtésű toccatája után Sigfrid Karg-Elert két karácsonyi orgonakorálja is felcsendült: *Resonet in laudibus* és *Vom Himmel hoch da komm ich her*. Tomás Luis de Victoria *O magnum mysterium* motettája kiválóan érzékeltette az ünnep bensőséges hangulatát, a megtestesülés titka és a karácsonyi örvendezés kettősségét. A tanszék tanárának, Horváth Márton Leventének a *Christe redemptor omnium* himnuszra írott feldolgozása megmutatta, hogy ma is időszerű a liturgikus tételek megzenésítése és megszólaltatása.

atkozott az orgona sokoldalúsága, amely most a zenekar hangszereit helyettesítette.

A két félidő különleges pillanatait jelentették a középkori opusok: a *Genealógia* (a Jézus nemzetségtáblájáról szóló evangéliumi rész) és Perotinus Magnus *Viderunt omnes* kezdetű organuma (a karácsonyi nagymise graduale tételének megzenésítése, az első ismert négyszólamú kompozíció).

Az ünnepeket Soós András ütőhangszerekre komponált interlúdiuai kötötték össze (amelyek ötletesen hol a jászol állatainak hangját, hol a háromkirályok lovai patájának dobogását idézték fel).

A nagyszabású műsorfolyam előadásában az egyházzene tanszék jelenlegi és volt hallgatóiból és tanáraiból álló énekkar - vezényelt Merczel György, Mizsei Zoltán és Soós András -, valamint több énekes iskola kórusa (schola) vett részt. Orgonán közreműködtek a tanszék hallgatói és tanárai.

FOTÓ: BÁNKUTI ANDRÁS / ZENEAKADÉMIA

Érdekes színt hozott a vízkereszt művek közé Guillaume Dufay *Hostis Herodes* himnuszkompozíciója, amely betekintést engedett a tanszéken folyó kamaranékek-műhelymunkába is. William Byrd *Reges Tharsis* motettája és Gaston Litaize *Epiphanie* című orgonadarabja az ünnep offertóriumának dallamát használja fel. Az *Ó, mily fényes ez a csillag* kanció vezette be a karácsonyi ünnepkört megkoronázó korálfeldolgozást Bach kantátájából (BWV 1): *Wie schön leuchtet der Morgenstern (Szép, fényes Hajnalcsillagom)*. Itt újra megmu-

A hangverseny végén mintegy hatvan gyermek és negyven felnőtt állt a színpadon (így sajnos nincs lehetőségünk mindenkit név szerint megemlíteni).

Azt viszont örömmel kijelenthetjük, hogy az egész este méltó volt Dobszay László és Szendrei Janka szellemiségéhez, úttörő szolgálatához. És felidézhetjük a két évvel ezelőtti - a nagyhét és a húsvét liturgiáját bemutató - hangversenyről beszámoló tudósítás zárógondolatát: ezen az estén templommá vált a koncertterem.

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

N. PÉNTEK ZSÓFIA

Ádventi gyertyafény üzenete

Ádventi koszorú első kicsi fénye,
jelezd, hogy egy csillag felragyog az éjbe.
Békességet hoz majd e komor világnak,
nem tarthat örökké a keserűség, bánat.

Te, második kis fény a koszorú peremén,
hirdessed minekünk, hogy eljött a remény.
Nem a pusztulásba, halálba rohanunk,
lesz ez a földgolyó igazi otthonunk,

A jóság, szeretet és becsület az érték.
Harmadik jelezze, hogy ez lesz a mérték.
Ember az embernek nem lesz már farkasa,
megváltó Krisztusunk ennek a záloga.

Te, negyedik, melynek legtisztább a fénye,
legyél a megtévedt emberek reménye.
Ne földi javakért tapossunk egymásra,
csendes, tiszta szívvel tekintsünk a lángba.

Néma gyertyafénynél a hívő lelkekben
megjelenik köztünk a megváltó Isten.
Csendesesen szól hozzánk, vállunk átölelve,
szent szava megsegít gond, baj közepette:

„Szeressétek egymást, boldogság vár rátok,
elszáll a gyűlölet, oldódik az átok,
ami Káin óta fertőz benneteket,
Megváltótok eljön, hogy ti élhessetek.”

Köszönjük Istennek a drága szavakat.
Békében, szeretve élni – csak így szabad.
Fogjuk egymás kezét, hajtjuk meg fejünket,
egyetértő szívvel kérjük Istenünket:
hozzon reményt, békét, gazdagnak, szegénynek,
és akkor a gyertyák nem hiába égnek.

Némethné Péntek Zsófia Viden született, jelenleg Ajkán él, és az ottani evangélikus gyülekezet tagja. Nyugdíjba vonulása után szülőföldjének, a Somlói vidéki falvak lakóinak kultúráját, életmódját kezdte el kutatni, több könyvet is írt e témában. Emellett számos antológia, mesekönyv társszerzője. Valamennyiben a vidék szépségét, értékeit igyekszik közkinccsé tenni. Múltunk legendáit, meséit szeretné a feledésből átmenteni utódainknak.

Péntek Zsófia misszióként törekszik kapcsolatot teremteni azokkal az emberekkel, akik nyitottak a múlt emlékeinek befogadására. Sokan örömmel mesélnek el egy-egy régebbi jelentős családi vagy falusi eseményt; mindezek a beszélgetések további inspirációkat adnak számára írói munkájának folytatásához. Az elmúlt években a térség több településén is bemutatkozott írásaival, könyveivel. A prózai művek mellett versek is kikerülnek tolla alól.

Családot vagy karriert vár tőlünk Isten?

A Szólj be a papnak! blog megszavaztatta olvasóit a Facebook-oldalán – a blog november 19-re szervezett vitaestjével kapcsolatban – arról, hogy családot vagy karriert vár-e tőlünk Isten. Tallózónk összeállításának napján, november 15-én az állás 39 : 61 százalék volt a család javára. (A szerk.)

Allandóan felvetődő kérdés, hogy a család vagy a munka fontosabb, hogyan lehet összeegyeztetni a kettőt, mikor érdemes gyereket vállalni és hasonló.

Nemrég azt a kérdést tettük fel a blog olvasóinak, hogy a fiatal nők először dolgozzanak, vagy inkább családot alapítsanak-e. A vélemények eléggé megoszlanak.

De vajon Isten mit vár tőlünk, melyik fronton teljesedjünk ki? A közhangulatnak megfelelő keresztyén válasz valószínűleg határozott állásfoglalás a család mellett. Közben azonban azt látjuk, hogy a hívők sem automatikusan ebbe az irányba indulnak el tanulmányaik befejeztével, hanem előbb megmártóznak a munka és az ismerkedés világában.

Ne próbáljuk azzal eldönteni a kérdést, hogy a Bibliából ragadunk ki a munka fontosságát vagy a család szépségét megvilágító részeket, hiszen mindkettőre van példa, mondjuk, ezek a határozott megállapítások: „Minden munkának megvan a maga haszna, de a kinek csak a szája jár, az inségbe jut.” (Péld 14,23) „Ha pedig valaki övéiről és főként háza népéről nem gondoskodik, az megtagadja a hitet, és rosszabb a hitetlenél.” (1Tim 5,8)

Timothy Keller *Bálványaink* (Harmat Kiadó, Budapest, 2015) című könyve arra is rámutat, hogy helytelen viszonyulás alapján mind a család, a gyerek, mind a karrier válhat

bálvánnyá életünkben, ez pedig ellenkezik a második parancsolattal. Keresztyénként azt kell felismernünk, hogy legnagyobb feladatunk nem az életünk egymással versen-

nek majd nektek.” (Mt 6,33) Emberi korlátaink miatt nem fog az összes terület „befutni”, de ha az Úr „tenyerében” vagyunk, elsimulnak az ellentmondások, versenyhelyezetek.

sokan úgy érezhetjük, hogy az absztrakt hittételek nem rólunk szólnak, átsiklanak a fejünk felett, és a teológia és a minden napok egymáshoz illesztésének roppant nehéz feladatában magunkra vagyunk hagyva.

Tegyük fel olykor kínos kérdéseinket közvetlenül lelkészeinknek és papjainknak! És persze nem csak a keresztyé-

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ

gő „horizontális” részterületei (család, munka, siker, szakértelem, tudás, társadalmi-politikai ügyek, elismertség stb.) közt megtalálni a helyes rangsort. A lényeg a vertikális, azaz az Istennel való kapcsolat helyes kialakítása, aminek alapja, hogy a legnagyobb figyelmet, tiszteletet és bizalmat neki kell kapnia életünkben. A jó istenkapcsolat nem a részterületek elhanyagolásához fog vezetni, hanem éppen a felvirágzásukhoz: „Keressétek először Isten országát és az ő igazságát, és mindezek ráadásaként megadat-

A jó teológia tud segíteni abban, hogy a munka és a család világának kérdéses helyzeteiben vagy akár összeütközésükkor ne csupán saját ösztöneink, késztetéseink vagy éppen a társadalmi elvárások alapján döntsünk, hanem az isteni rendelések figyelembevételével. Azért szerveztük meg a témába vágó élő vitaestünket, mert egyetértünk Papp Miklóssal (*görögkatolikus pap, főiskolai docens, a Sapientia Szerzetesi és Hittudományi Főiskola Morálteológia Tanszékének vezetője – a szerk.*), aki szerint

nek kérhetnek iránymutatást! Törő András atya, a Debreceni Egyetem lelkésze, a vitaest egyik résztvevője a papképzéssel foglalkozó írásában (*A papi hivatás ajándéka. Gondolatok az új Ratio Fundamentalisról, Vigilia, 2018/11.*) kiemelte: „A papnak képesnek és késznek kell lennie arra, hogy olyan emberekkel is találkozzék küldetéseltjesítése során, akik eddig nem voltak az egyházon belül.”

PHIL MELANCHTHON

■ Forrás: Szoljbeapapnak.blog.hu, 2018. november 13.

Otthon Buenos Airesben

Egy dél-amerikai látogatás tapasztalatai

Argentína fővárosában járt, a Buenos Aires-i Krisztus Keresztje Magyar Evangélikus Gyülekezet vendége volt dr. Gáncs Tamás október 13-16. között. A Kelenföldi Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze igehirdetésekkel szolgált vasárnapi istentiszteleteken, találkozott a helyi magyar vezetőikkel, és a Magyarországi Evangélikus Egyház megbízásából tárgyalta a Kőrösi Csoma Sándor program Buenos Aires-i lehetőségeiről. Vasárnap a magyar istentiszteleten jelen volt dr. Gelényi Csaba, a Magyarország Buenos Airesben akkreditált nagykövete is, aki az istentisztelet utáni rövid eszmecsereán támogatásáról biztosította a tárgyaló feleket.

Pénteken Heftyné Vámosy Katalin – Kató –, a házigazdám fogadott a Buenos Aires-i nemzetközi repülőtéren. Az első perctől kezdve éreztem a szeretetet, amellyel várt, és amely átjárta beszélgetéseinket.

Érkezésem napja az első argentin evangélikus egyházközség templomának és gimnáziumának meglátogatásával és egy éjszakába nyúló beszélgetéssel telt a szomszédos argentin étteremben. Kató ez alkalommal felidézte a számára oly kedves Deák téri éveket, amelyeket Hafenscher nagyszüleim közelében töltött, mintegy családtagként.

Az 1950-es évek nehézségeit, az 1956-os forradalom eseményeit is fellelevenítve kaphattam nagyon személyes és nagyon részletes leírást az akkori magyarországi társadalmi, egyházi, sőt családi helyzetről is, mindezért óriási hálá-

val tartozom. Otthon éreztem magam az első pillanattól az utolsóig. Családtaggal beszélgetett, rengeteg mosollyal, nevetéssel, de nem elhallgatva a nehézségeket, könnyeket, drámákat sem.

Szombaton Honfiné Rajczy Katalin, a gyülekezet felügyelő asszonya és kedves férje, Honfi János kalauzolt a külső területeivel együtt mintegy tizenhétmillió metropoliszban. Megtekinthettem a legfontosabb turistalátványosságokat, és közben a folyamatos beszélgetések révén betekintést kaptam a helyi magyar közösségek életébe is.

Este az Argentínai Magyar Keresztény Református Egyház templomát látogathattam meg, majd a Hungária Egyesület házában vacsorán találkozhattam a Buenos Aires-i magyar közösségek vezetőivel. A közösség éppen az 1956-os forradalom évfordulójának megünneplésére és a hatvanadik cserkészbálra készült. A vacsorán nagy izgalommal hallgattam az argentinai magyarok életéről szóló személyes történeteket, majd röviden beszámoltam a magyarországi helyzetről, külön kitérve az evangélikusság jelenére, az aktuálpolitikai kihívásokra, részletezve a menekültválsággal kapcsolatos kihívásokat.

Vasárnap a Buenos Aires-i Krisztus Keresztje Magyar Evangélikus Gyülekezet templomában mindkét istentiszteleten hirdethettem Isten ígését. A délelőtti magyar nyelvű istentiszteleten Demes András lelkész végezte a liturgiát, majd a prédikációm után köszöntöttem a gyülekezetet. Átadtam dr. Fabiny Tamás elnök-püspök köszöntését, majd a felügyelő asszonynak átnyújtottam a *Nem nagyobb a szolgál az ő uránál* című, a kelenföldi evangélikus gyülekezet emblematikus lelkészének, Kendeh Györgynek az életét bemutató könyvet.

Az esti spanyol nyelvű istentiszteleten angolul prédikálhattam; az elhangzottakat Alan Eldrid lelkész fordította spanyolra. Mindkét alkalom után szeretetvendégséget tartottunk, amelyen sok-sok személyes találkozásra is lehetőségem nyílt. Kelenföldi lelkészként fel-

FOTÓ: KÖRÖSI PROGRAM.HU

emelő érzés volt, hogy egyik lelkész elődömnek, Ordass Lajos püspöknek a képe díszítette a sekrestye falát. A két alkalom között megtekinthettem a temetőben az 1956-os emlékművet, de a Magyarok terénél is megálltunk házigazdámmal egy fejhajtásra.

A péntek esti argentin ízek, a szombat esti magyar ízek után a vasárnap esti búcsúvacsorán ismét argentin kulináris különlegességekkel leptek meg vendég látóim. Egész hétvégén érezhető volt az a mindent átjáró vendégszeretet, amelytől mindvégig otthon érezhettem magam 11 932,5 kilométer távolságra budapesti otthonomtól.

A házigazdámtól, Katótól való hétfő reggeli búcsúzás után Clovis Eloi Kurtz lelkész vitt ki a reptérre, közben izgalmas témákról beszélgettünk, fellelve a közös ismerősöket is. A több mint tizenhárom órás repülőúton volt időm felidézni számtalan feledhetetlen találkozást: a kilencvenkilenc éves névivel, a gyülekezetem területéről származó bácsival, az utcán tangózó párral, a Maradonának öltözött férfival a Boca Juniors stadionjánál, a szociológiát hallgató egyetemista lánnyal, Georgival vagy éppen a gyönyörű magyar hímzéses mellényt viselő fiatal anyukával, Katicával. És még folytathatnám a sort.

Hálás vagyok az Örökkévalónak, hogy vigyázott rám, és hogy otthonból otthonba utazhattam. Ahogyan Márai Sándor fogalmaz: „Ajándék ez, csodálatos ajándék. A földig hajolok, úgy köszönöm meg.”

■ DR. GÁNC S TAMÁS

FOTÓK: GÁNC S TAMÁS ARCHÍVUMÁRÓL

Kéziratos kincs került vissza evangélikus kézbe

A Széchényi-könyvtár átadta egyházunknak a Balassa-kódexet

Talán nem túlzás egyháztörténetinek nevezni azt a pillanatot, amikor dr. Tüske László, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója majd hetvenéves letéti megőrzés után átadta jogos tulajdonosának, egyházunknak – több más kézirat és nyomtatvány mellett – a magyar irodalom egyik legértékesebb kéziratát, az úgynevezett Balassa-kódexet. Balassi Bálint verseinek gyűjteményét november 11-én a budapesti Deák téri templomban tartott reformációi – Márton-napi – ünnepségen vehette át Prőhle Gergely országos felügyelő. A páratlan irodalmi emlék történetéről dr. Hubert Gabriella irodalom- és könyvtörténész, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatóját kérdeztük.

Az egyházunknak visszaszolgáltatót könyvek. Balassa-kódex (kézirat, 17. század közepe); Balassi Bálint – Rimay János Istenes éneki (Lőcse, 1670); Balassi Bálint Istenes éneki (Nagyszombat, 1699); Antonio Bonfini: *Historia incliti Matthiae Hvnnyadis* (Kolozsvár, 1565); *Epistolarium Regis Matthiae* (kézirat, 1555); Heltai Gáspár: *Chronica* (Kolozsvár, 1575); Nadányi János: *Florus Hungaricus* (Amszterdam, 1663); Rimay–Madách-kódex I–III. (kézirat, 1629–1638); *The Conduct and Character of Count Nicholas Serini* (London, 1664); Thuróczy János: *Chronica Hungarorum* (Augsburg, 1488); Thuróczy János: *Chronica Hungarorum* (Brünn, 1488); Wideman, Elias: *Icones* (Bécs, 1652); Zermegh János: *Historia* (Amszterdam, 1662); Zrínyi Miklós: *Adriai tengernek syrenaia* (Bécs, 1651). Az evangélikus egyházunk ajándékozott sajkázai Radvánszky-könyvtárból származó köteteket az Országos Széchényi Könyvtár 1950–2018 között letétként őrizte.

„A Balassa-kódex egyedülálló forrás. Keletkezésének pontos idejét nem tudjuk, valószínűleg az 1650-es években másolták. Nem ismernénk a költő szerelmes verseit, ha ez a kódex nem őrizte volna meg őket. Balassi istenes versei ismertek voltak, többször is megjelentek nyomtatásban 1632 és 1806 között, szerelmes verseinek a létezéséről is volt tudomása az irodalomtörténetnek, az utóbbiak nagy részét azonban csak a kódex felfedezése, 1874 óta olvashatjuk” – mondja Hubert Gabriella.

Hogy egy ilyen, a 17. századból való, sérülékeny kézirat a történelem viharai között több száz éven át megmaradt, az egyáltalán nem magától értetődő. 1874-ben került napvilágra. A Magyar Történelmi Társulat szakemberei akkoriban nyaranta országszerte főúri levéltárakban kutattak. Abban az évben éppen Zólyomradványban, a Radvánszky család kastélyában jártak. Deák Farkas itt lelt egy kéziratot könyvre – ez volt a Balassa-kódex. A hír nagy szenzációt keltett már akkoriban is.

De vajon kinek a kézírását őrzi? Balassi Bálint 1594-ben meghalt – mintegy ötven évvel későbbi a kézirat... „A másoló személyét nem ismerjük – folytatja Hubert Gabriella. – A tudósok 1589–1590-re datálják az eredeti Balassi-kéziratot, az úgynevezett *Maga kezével írt könyvet*. Ezt 1610-ben lemásolta valaki, és hozzátoldotta Balassi tanítványának, Rimay Jánosnak ifjúkori, többnyire világi líráját és a korabeli magyar költők műveit, de ez a kézirat sem maradt fenn – a kódex ennek az anyagnak a hű másolata. A tudomány mai állása szerint azt mondhatjuk, hogy a Balassi-rész kötetkompozíciója olyan, ahogyan maga Balassi Bálint állította össze.”

Hogy miként lett evangélikus egyházi tulajdon ez a páratlan kézirat, az sem hétköznapi történet. „Az evangélikus Radvánszky család egyrészt szenvedélyesen gyűjtötte a magyar történelem írásos

emlékeit, másrészt tagjai a 17. századtól fogva irodalmi és őrési szempontból a Balassi-kultusz kiemelkedő képviselői voltak – folytatja a kódex történetét az irodalomtörténész. – Radvánszky II. Jánosnak a 17. század utolsó harmadában már a tulajdonában volt a kódex. Érdekes adalék, hogy ő maga is írt szerelmes verseket, mégpedig Balassit utánozva. Saját verseskönyvébe – amelyet könyvtárunk őriz – be is másolt négy Balassi-verset, »sajátjaként«, azaz nem tüntette fel Balassi nevét, sőt az egyikben több helyen meg is változtatta Balassi szövegét.

A családnak két könyvtára volt. Ősi fészükben, Zólyomradványban, az 1677-ben épített kastélyban létesült az első Radvánszky-gyűjtemény, a másik pedig a Borsod megyei Sajókazán. Radvánszky Bé-

Az evangélikus Radvánszkyak. A nemesi család története a 13. század elejére nyúlik vissza. Legismertebb tagja a vértanú Radvánszky IV. György, akit Antonio Caraffa császári tábornok 1687-ben Eperjesen halálra kínoztatott. Radvánszky II. János II. Rákóczi Ferenc tanácsnoka volt. Báró Radvánszky Bélát (1849–1906) művelődéstörténészként, a Magyar Genealógiai Társaság megalapítójaként, a Magyar Tudományos Akadémiai tagjaként ismerik. A család két egyetemes felügyelőt is adott az evangélikus egyháznak: a 19. században báró Radvánszky Antalt (1807–1882), majd a 20. században Albertet (1880–1963). Őt 1948-ban Ordass Lajos püspökkel együtt hamis vádakkal letartóztatta, perbe fogta a kommunista hatalom. Radvánszky Béla és Albert koronaőr is volt – utóbbi az utolsó, aki e nagy múltú tisztséget elláthatta.

A történelem fordulatai – pénzügyi válságok, háborúk – az embernek és szeretett könyveinek a sorsára is hatással vannak. A Balassa-kódex 1924-ig még Radványban pihent, amikor is tulajdonosa, Radvánszky III. Antal súlyos anyagi

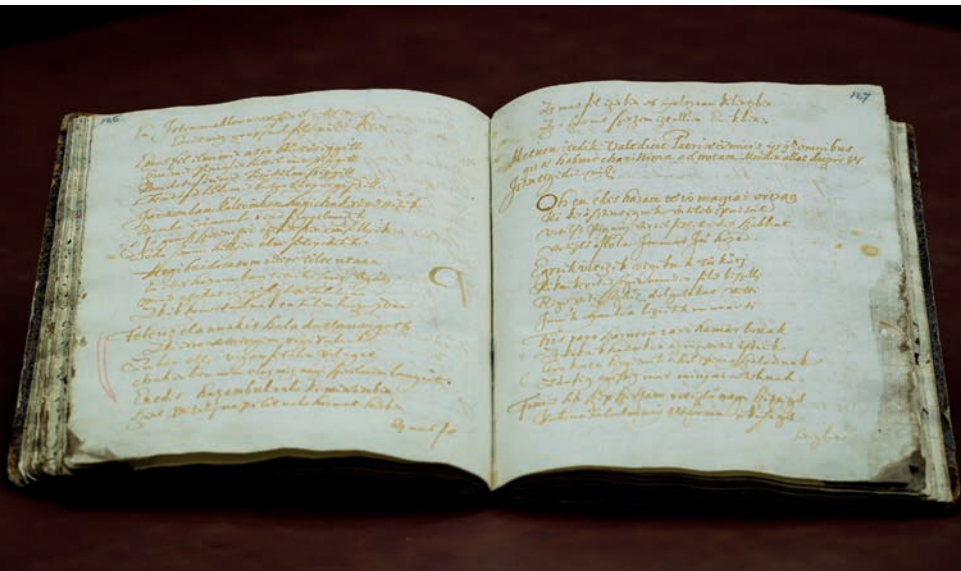
1949-ben azután jöttek az államosítások – meséli tovább a regényes krónikát Hubert Gabriella –, így az örökös, aki édesapja könyvtárát óriási becsben tartotta, s életfeladatának tekintette az egyben tartását, úgy döntött: ha el kell hagynia a kastélyt, akkor az evangélikus egyháznak ajándékozza a felbecsülhetetlen értékű könyvgyűjteményt, hogy ne szóródjék szét. Ez meg is történt, így Budapestre kerültek a kötetek.

Szintén érdekes tény, hogy Radvánszky Kálmán a számára legkedvesebb könyveket magánál tartotta, köztük ezt a kötetet is. Igen ám, de a kutatás elől egy ilyen ritkaságot elzárni nem lehet. Jogos féltel volt az is, hogy új lakhelyén a kézirat nem fog megőrződni, ezért az Országos Széchényi Könyvtár kiszállt Sajókazára, és letétként átvette tőle a köteteket. Neki egyetlen kikötése volt: »Amennyiben a könyveket és kéziratokat [...] biztosan, megfelelően őrizni tudja a tulajdonos egyház, és a tudományos kutatás számára is rendelkezésre tudja bocsátani, úgy abban az esetben a könyvek és kéziratok ott helyezendők el.«

Hosszú idő, majd hét évtized telt el, amíg az Üllői úton, a Magyarországi Evangélikus Egyház budapesti székházában, amelyet a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára felújítottak, immár biztosítani tudjuk a megfelelő őrzést. Nem feledkeztünk meg a kutathatóságról sem: a kódex minden sorát elolvashatják az érdeklődők, hiszen már felkerült az internetre, a Magyar Evangélikus Digitális Tárbá, és a többi, idén egyházunkhoz visszakért kötet is hamarosan hozzáférhető lesz.

A Balassi-kultusznak és a Radvánszkyak emlékezetének ápolása a jövőben is kiemelkedő feladata lesz az Evangélikus Országos Gyűjtemény részeként működő Evangélikus Országos Könyvtárnak.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

la 1863-ban olyan külön könyvtárszárnyat építtetett a sajókazai kastélyhoz, amelyben elhelyezhette történeti-művelődéstörténeti szakkönyvtárát. Halála után fia, Kálmán gyarapította tovább ezen gyűjteményt.”

gondjai miatt eladta azt unokatestvérének, Radvánszky Béla fiának, Kálmánnak.

„Radvánszky Kálmán a második világháború alatt és után is különös gondal őrízte a köteteket és a könyvtárát. Kutatni azonban nem engedett benne.

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy a letétként a kódexet mindedig gondosan őrző Országos Széchényi Könyvtár oldaláról hogyan fest a történet. Dr. Tüske László, az OSZK főigazgatója érdeklődésünkre elmondta: „A könyvtárosok minden egyes hozzájuk került dokumentum, kézirat iránt nagyon elköteleződnek. Ha letétről van szó, akkor a tulajdonviszonyok változatlansága mellett kerül őrzői pozícióba a könyvtár. Ennek ellenére – vagy éppen ezért – sokkal erősebb ragaszkodás alakul ki a szóban forgó dokumentumhoz, amelynek az esetében bármelyik pillanatban bekövetkezhet az elválás. Bonyolult helyzet ez... hiszen mi »neveltük« ezt az anyagot, bizonyos értelemben mi tettük közhírré, bemutattuk – s az ilyen szellemi gazdagságot megtestesítő értéket igen nehéz »kiengedni a kezünkölk«. Szerencsére elődeink, akik mindezt jogilag szabályozták, teljesen tiszta helyzetet teremtettek. Így mi most nagy szeretettel és nagy lelkesedéssel adjuk vissza.”

Matematika és hit

A tudomány túlmutat az anyagi világon

A felvilágosodás embere úgy gondolta, hogy a világ megismerhető és leírható. A gondolkodás szabadsága újfajta dimenziókat tárt fel az emberiség előtt, és minél inkább elmerült az ember a teremtett világ felfedezésében, annál inkább terjedt az a hiedelem, hogy a tudományban nincs helye Istennek. De tényleg fennáll a feszültség a gondolkodó ember, a tudós és a hívő között, vagy egy magunk számára gyártott problémával állunk szemben? Ezekre a kérdésekre kerestük a válaszokat az Evangélikus Pedagógiai Intézet szervezésében november elején a soproni Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnáziumban tartott matematikatanári szakmai nap apropóján.

Általános és középiskolai tanulmányaink során a matematikának csak egy kis szeletét ismerjük meg. Egyesek megelégszenek ezzel a tudással is, mások viszont az életüket szentelik a matematika titkai felfedezésének vagy annak, hogy mindazt, amit ebből a tudományból megtanultak, továbbadják.

Nobel-díjasok oktatója

Evangélikusként büszkén emlékezhetünk például Rátz Lászlóra, a Budapesti Ágostai Hitvallású Evangélikus Főgimnázium – az egyszerűen csak fasori gimnáziumként emlegetett intézmény – méltán híres tanárára. Tanítványai közé tartozott Neumann János, illetve a később Nobel-díjjal elismert Wigner Jenő és Harsányi János is. Egész életét a tanítás töltötte ki, diákok nemzedékeire gyakorolt hihetetlen hatást átfogó tudásával és személyiségének erejével. Köztudott az is, hogy mélyen hívő ember volt; bár sosem erőltette tanítványaira vallását, azonban minden bizonynyal az ő hatásának köszönhető, hogy a kamaszkorú Wigner Jenő még gimnáziumi éve alatt csatlakozott az evangélikus felekezethez.

De nemcsak a tanárok bírhatnak nagy befolyással a tanulókra, hanem a diákok is hatással lehetnek oktatóikra. Ha a megértés fénye egyszer csak felcsillan egy-egy gyerek vagy kamasz szemében, az örömmel ajándékozza meg a pedagógust is. Horváth Gabriella, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium matematika–fizika szakos tanára így vallott erről: „Tanárként a diákok inspirálnak a legjobban. Ha örömmel vesznek valamit, akkor én még nagyobb lendülettel fogom belevetni magamat a

következő órába. Nekem nagyon fontos, hogy együtt élvezzük, együtt örüljünk a tanulásnak, tanításnak.”

Tarjánné Sólyom Ildikó már általános iskolásként, az ötödik osztályban tudta, hogy milyen területen szeretne dolgozni, és hamar eldöntötte, hogy a matematika oktatásának szenteli az életét. A korábban pedagógiai szakértőként is tevékenykedő, matematika – illetve kémia és számítástechnika – szakos tanár, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium pedagógusa hasonlóan vélekedik: „Az inspirál leginkább, hogy a gyerekekben fel tudom-e kelteni az érdeklődést, fel tudom-e fedeztetni velük, hogy a matematika érdekes tudományág, illetve hogy örömtelivé tudom-e tenni számukra a matematikát. Ha látom, hogy valakinek csillog a szeme, az nekem sikerélmény, mert ilyenkor látni rajta, hogy élvezzi a tudást.”

Györffy Lajos, a Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kara Bolyai Intézetének fiatal matematikusa, a szegedi evangélikus gyülekezet presbitere, ifjúsági tagja szintén sokat köszönhet oktatóinak. „A matematika gyerekkorom óta jól ment, nagyszerű tanárok vettek körül, akik fel tudták kelteni az érdeklődésemet, és folyamatosan fenn tudták tartani a motivációm. Hat évig jártam a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium matematika tagozatára a Rátz Tanár Úr életműdíjas Katz Sándorhoz, ahol ráadásul egyik jó barátommal, Szudi Lászlóval folyamatosan jártuk együtt a matekversenyeket és táborokat, így húztuk egymást felfelé” – meséli.

A tudományt magas szinten művelő emberekre értelemszerűen felnéz a társadalom, hiszen egy szűk réteg által bir-

tolkolt ismereteknek vannak a birtokában. Éppen ezért történhet meg, hogy egy-egy híres tudós vélekedését, állásfoglalását sokan könnyen elfogadják megdönthetetlen igazságként. Ha tudományról, tudósokról van szó, hamar előkerül a tudomány és a hit kérdése is. Vannak, akiknek a fejében ezek kizárják egymást, szó sincs azonban arról, hogy ennek szükségszerűen így kell lennie.

Más kérdések, más válaszok

Györffy Lajos határozottan válaszol: nem érez feszültséget a kettő között. „Véleményem szerint a tudomány és a hit más kérdéseket tesz föl, és másmilyen típusú válaszokat ad, így szerintem inkább kiegészítik egymást. Feszültség akkor keletkezhet, ha tudományos kérdéseket akarunk a hit által vagy hitbéli kérdéseket a tudomány által megmagyarázni. A tudomány az ismétlődő, reprodukálható jelenségeket vizsgálja, míg

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

ha léteznek csodák – ez hit kérdése –, azok biztosan nem ilyenek. Természetesen vannak a Bibliában a tudomány által megmagyarázhatatlan dolgok, például a teremtés, a túlvilág, a feltámadás, és így tovább. Azonban éppen a legújabb tudományos elméletek azok, amelyek azt sejtetik, hogy a miáltalunk látható – és a tudomány által megfigyelhető – világ csak egy kis része az Egésznek. Anélkül, hogy teljes felsorolást adnék, megemlítek néhány kérdést, amelyekre válaszokat keresnek az új kutatások: léteznek-e párhuzamos univerzumok, akár végtelen sok; szimulált világban élünk-e, és ha igen, ki »szimulálta«, vagyis »teremtette«; csak az általunk megfigyelhető három térdimenzió létezik-e, vagy vannak magasabb dimenziók is, amelyeket mi nem érzékelünk; vannak-e nálunk értelmesebb lények a világegyetemben. A modern tudományban mindegyik ilyen elméletnek vannak a komoly tudósok között is követői, »hívei« – igen, a tudományt is viszi előre egyfajta hit a még be-

nem bizonyított dolgok irányába. Így azt kijelenteni, hogy csak az történhet, amit mi most tudunk és látunk, meggondolatlanságnak tűnik számomra” – mondja a matematikus.

Több tudás, nagyobb bizonyosság

Hasonlóképpen vélekedik Tarjáné Solyom Ildikó is. „Semmiféle tudomány nem lehet ellentétben a hittel. A természettudományoknak nincs más céljuk, mint a körülöttünk lévő világot, amelyben élünk, valamilyen módon megérteni és leírni. Ha ebben a megértésben eljutunk például odáig, hogy van egy atom, abban van egy atommag, abban van elektron, neutron, satöbbi, ennek nincs semmi köze ahhoz a hithez, hogy egyébként ez a teremtett világ miképpen teremtődött – mi csak megpróbáljuk megérteni, hogyan néz ki, hogyan épül föl, hogyan működik.” A tanárnő a saját diákjai számára is mindig egyértelműsíti, hogy a matematika egyfaj-

ta nyelv, az eszközrendszerével le tudunk írni különféle dolgokat.

„Matematikusok között elterjedt mondas, hogy létezik a Könyv, amelyben a matematikai tételek legszebb bizonyításai szerepelnek, amelyek általában rövidiek, frappánsak, és kell hozzájuk valamilyen érdekes ötlet. A Könyvet általában Isten hozza összefüggésbe, azzal, hogy ő milyen megoldásokat adna egy-egy problémára. A matematikában számtalanszor érezzük, hogy – amiként minden mindenrel összefügg, és látszólag különböző utak vezetnek végül ugyanoda – a szépsége és a strukturáltsága túlmutat az anyagi világon” – fejt ki Györfly Lajos.

Hogy megismerhető-e Isten a tudományon keresztül? A megkérdozettek egybehangzó véleménye szerint inkább a teremtett világ működése és szépsége fedezhető fel, vagyis az Alkotó munkája. „Szeretném felidézni egy volt Deák téri tanárnak, Tóth Endrének a megállapítását – fizikát tanított, amikor újraindult a Deák téri gimnázium –; mint mondta, minél többet megtud a fizikában a dolgok működéséről, annál inkább biztos benne, hogy ez a véletlen műve nem lehet” – fejt ki Tarjáné Solyom Ildikó.

A tanárnő szerint a világ működésének megismerése nem zárja ki, hogy mindezek mögött a Teremtőt lássuk. „Az, hogy valaki egészen nagy mélységekig megérti valaminek a működését, nem zárja ki, hogy feltegye a kérdést: mitől lett ilyen? E tekintetben azt érzem magamon, hogy egyre inkább megerősítést kapok hitemben. Az ember folyamatosan tanul, és próbálja a világot még jobban megismerni. Minden tudás egy újabb rácsodálkozás arra, hogy ez nem lehet véletlen. Annyira bonyolult és összetett rendszer a világunk, hogy nem tudott csak úgy magától létrejönni.”

Sok tudós próbálkozott már azzal, hogy Isten létét a tudomány eszközeinek segítségével bizonyítsa. Györfly Lajos szerint az ilyen próbálkozásokra nem feltétlenül van szükség. „A tudomány Isten létét bizonyítani nem tudja, azonban azt, hogy Isten »elfér« a világunkban, egyáltalán nem cáfolja. Az ő alkotásai, az általunk ismert Univerzum, a csillagok, az élőlények viszont megismerhetők a tudományon keresztül, ahogyan a Jézus által elmondottaknak is megvannak a tudományos lélektani alapjai. Isten megismeréséhez azonban a tudományon túl hitre is szükség van, azt sosem lehet megspórolni.”

■ HARMATI DÓRA

Rádiómúzeum az evangélikus gyülekezetben

Nemcsak készülékeket, hangokat is gyűjt Szikora András

Hangmérnökként a Magyar Rádió nyíregyházi stúdiójában dolgozott Szikora András, amikor a munkája mellett, hobbiból ismert emberek hangját kezdte gyűjteni. De még ennél is nagyobb szenvedéllyel gyűjtötte egész életében a régi rádiókat, lemezjátszókat, magnetofonokat és stúdióberendezéseket. A ma már

nyugdíjas hangmérnöknek összesen mintegy négyszáz elektroakusztikai készülék van a birtokában. Mindezt a hanggyűjteménnyel együtt felajánlotta a Nyíregyháza-Kertvárosi Evangélikus Egyházközség számára. A tervezett állandó kiállításon helyet kapnának a nyírségi tirpákság életét feldolgozó anyagai is.

Még valamikor az ötvenes években ébredt fel az érdeklődés Szikora Andrásban a rádiók iránt. „Véletlenül levertem a rádiókat otthon, mire a családom azt mondta, akkor javítsam is meg. Összekötöttem a szétszakadt drótokat, de amikor bekapcsoltam a készüléket, még Tiszalökön is elment az áram – meséli mosolyogva a sikertelen szerelési próbálkozást. – Volt azonban az utcánkban egy villanszerelő-mester, hozzá vittem el a készüléket, majd ezután rendszeres látogatója lettem a bácsinak. Ő megjavította, ami elromlott, én meg csak ücsörögtem mellette, és figyeltem. A szívemhez nőttek a rádiók. Érettségi után elmentem rádió- és televízióműszerész-tanulónak, utána pedig a Kandó Kálmán Villamosipari Műszaki Főiskolára.”

A Magyar Rádió nyíregyházi stúdiójába kerülve aztán elkezdte foglalkoztatni, milyen sok ember hallgathatja a készülékek mellett ülve az adást, és hogy mennyi és milyen sokfajta készülék lehet a háztartásokban. Először a család régebbi rádióit gyűjtötte össze, majd a munkahelyén, a stúdióban is híre ment, hogy gyűjteni kezdett. „Rájöttem, milyen nagyszerű dolog ez: hogy egy szakma becsületét úgy lehet megőrizni, ha az ember összegyűjti azokat a dolgokat, amelyekkel régebben foglalkoztak.

Ma már nem készülnek fakávás készülékek vagy olyanok, amelyeket kézzel szereltek össze egyenként. Bár a mai modern rádiók hangjára nem lehet panasz, még sincsen bennük az a melegség, légység, mint az emberkéz alkotta rádiókban” – teszi hozzá.

Az összegyűjtött kincseket kiállító-sokra is elvitte, és ráeszmélt, hogy ezáltal is közelebb tudja hozni az embereket egymáshoz. „Az embereket alig lehetett a záraskor kitéssékelni a kiállítóteremből, mert mindenkinek volt a készülékekhez valami története. Vagy nekik maguknak volt a családban hasonló, vagy valamelyik rokonuknak, ismerősüknek. Pár óra múlva pedig már nem is a rádiókról beszélgettek egymással, hanem a családról és minden egyébről. Jó volt megtapasztalni, hogy utána már egyre több kiállításhoz vihettem el, itt, a megyében húsz-huszonöt alkalommal mutathattam be a gyűjtemény egyes darabjait.”

Arra, hogy melyik volt az első rádiója, Szikora András már nem emlékszik, annyi készülék fordult már meg a keze között. A legkülönlegesebb és talán legrégebbi darabot azonban megmutatja: ez egy 1913 körül készült Pathefon – rádió és gramfonkészülék egyben –, amelyet Kárpátalján gyűjtött be a rokonságtól, egy tyúktól tetejéről. Még bontatlan lemezek is voltak hozzá. Elámult, amikor meglátta a különleges darabot. A harmincas–negyvenes évek készülékei is ott vannak a gyűjteményben, így kialakult egy olyan sorozat, amelyet ma már színházaknak, kiállításoknak, illetve reprezentációs célra is kölcsön tud adni.

Egykor a Magyar Rádió nyíregyházi stúdiójában az összegyűjtött rádiók ki voltak állítva, évjárat szerint elrendezve a polcokon. Bejelentkezés után lehetett a gyűjteményt látogatni, az általános és középiskolák még fizikaórát is tartottak ott. Miután a közszolgálati rádió vidéki stúdiói megszűntek, költözni kellett, de nem volt hová tenni a gyűjteményt. Múzeumok, kultúrházak nem tudták megoldani az állandó őrzést. Ekkor jutott Szikora András eszébe jó ismerőse, Laborczi Géza evangélikus lelkész, aki végül is helyet adott a gyűjteménynek.

Jelenleg még mostoha körülmények között vannak a készülékek, de ha a nyíregyháza-kertvárosi evangélikus gyülekezet közösségi háza teljesen elkészül, akkor a tervek szerint ott kiemelt helye lesz a kiállításnak.

A kertvárosi helyszín azért is különleges, mert ettől az épülettől körülbelül száz méterre volt az első adótorony Nyíregyházán. 1928-ban indult a rádiózás az országban, Nyíregyháza pedig elsőként kért – és kapott – az akkori kormánytól ilyen állomást; 1933-ban avatták fel. Az első tanyasi tírják iskola 1933-ban már rádiót vett, mert rájöttek arra, hogy jó dolog az, ha a fiatalok értesülhetnek a világ híreiről.

Jelenleg Szikora Andrásnak összesen mintegy négyszáz elektroakusztikai készüléke van: körülbelül kétszáz rádió, száz lemezjátszó, illetve magnetofon, negyven stúdióberendezés és többtucatnyi rádiócső.

Hangmérnökként – szakmájából adódóan – sok hangfelvételt is készített. Egy idő után elkezdte tudatosan gyűjteni a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei ismert és elismert emberek – művészek, tudósok,

„Befogadtuk a gyűjteményt a Bolyai téri épületünkbe. Egyelőre még rak-tározzuk a készülékeket, de reméljük, hogy egyszer méltó helyükre kerülhetnek egy interaktív állandó kiállítás keretében – mondta a gyülekezet lelkésze, Laborczi Géza. – Miután a gyülekezetünk elég nyitott közösség, nagy örömmel fogadtuk András felajánlását. Bár ez nem szokványos ajándék egy gyülekezet számára, mégis jól tette a közösség, hogy nem hátrált ki a kérés mögül, sőt segítjük, felkaroljuk. Volt már olyan bemutató a gyülekezetben, amelyen érdekes történeteket hallgattunk meg Andrásról az egyes készülékekről, de hangfelvételeket is megmutatott már, és a tírjakok életét bemutató történeti gyűjtemény is jelentős érdeklődésre tartott számot.”

A felajánlással kapcsolatban Szikora András elmondta: „A gyűjtemény nagyon sokat jelent számomra, kötődöm

FOTÓK: KISS TAMÁS

politikusok – hangját. Mintegy százötven ilyen szabolcsi nevet írt össze nekünk, de országosan ismert, sőt erdélyi személyiségek hangját is őrzi. A hangokat cserélte is rádióskollégákkal, még külföldiekkel is. Mások mellett Asztalos István, Babits Mihály, Horthy Miklós, Kemény János, Kós Károly, Kossuth Lajos, Lenin, Móricz Zsigmond, Andersen Nexø, Nyíró József, Ratkó Anna, Szentimrei Jenő, Tamási Áron és Teleki Pál hangját is őrzi. Mindez a tervek szerint a kiállítás része lesz.

hozza. Abban, hogy a gyülekezetnek ajándékoztam, nagy szerepe volt a tírják gyökereimnek. Pár évvel ezelőtt, amikor édesanyám százket évesen elhunyt, papírjainak a rendezésekor régi idők idéző iratokat – keresztlevelet, képeket, Tranoscius-énekeskönyvet – találtam. Akkor gondoltam rá, hogy elkezdek mélyebben is foglalkozni a tírjakság történetével, az ehhez kapcsolódó anyagok gyűjtésével.”

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Egy vonalban Istennel

Simon András megtérésről, háláról, isteni sugallatról

„Megajándékozott hívő vagyok. Vallom, hogy minden Istentől jön. Mindenért, amit kaptam az életben, a tehetségemet, a hitemet, az egészségemet, a feleségemet, a gyermekeimet, neki vagyok hálás” – mondja Simon András. A különleges, egyvonalas rajzairól ismert grafikusművész az idén megjelent, Egyvonalban Istennel című önéletrajzi kötetének apropóján mesélt hitről, művészetéről, az élet dolgairól. De lapunknak elárulta azt is, hogyan kezdődött az egyvonalas rajzok története.

Eddig csak a munkáit ismertem, így érthető, hogy a személyes találkozás alkalmával alaposan szemügyre vettem a lélekmelengető, szavak nélküli ígét hirdető, egyvonalas grafikák alkotóját. Simon András tiszta tekintetű, egyenes tartású és beszédű ember. Kézfogása határozott, lényéből harmónia, derű árad. Jó hallgatni, remek mesélő, és írásaiból is kiténik: önmagát, Istent, a világot egyaránt lelkiismeretesen figyelő, elemző alkotó. Szavai hitelesek, emberiek, de a humornak, iróniának sincs híján.

Mindig tanulságos, amikor arra kérünk valakit, hogy mondja meg ő: kinek is tartja önmagát? „Simon András vagyok, grafikus, Isten kegyelmével megelégedett hívő, hálaadó ember, családapa, férj, apa, nagypapa. Az első mégis, hogy megajándékozott hívő vagyok. Vallom, hogy minden Istentől jön. Mindenért, amit kaptam az életben – a tehetségemet, a hitemet, az egészségemet, a feleségemet, a gyermekeimet –, neki vagyok hálás. Hiszen egyik kedves igém szerint »mid van, amit nem kaptál?«”.

Egy védjegy története

Az *Egyvonalban Istennel* című kötetből megtudjuk a megtérés és az „egyvonal” történetét is. Ez az önéletrajzi riportkötet nem szokványos mű: az ellentmondás futtában olvasva talán fel sem tűnik. Pedig ott a csavar! Simon, a racionális én kérdegeti benne Andrást, a művészt. A kötet a művész játékos kedvéről is bizonyosság. Azért választotta az írásnak ezen módját, mert így önmagának replikázva lehetősége nyílt arra, hogy olyan szokatlan-provokatív-szemtelen kérdéseket is feltegyen, amelyeket egy riportter talán nem mert volna... A szabálytalan

beszélgetésfolyamat megírni nem volt könnyű.

De nem merészség azt állítani, hogy valaki egy vonalban van Istennel? Hallgatva őt, az alázat, a „mélyről kiáltok hozzád” helyzete tárul fel. Hosszú folyamat volt, amely az érettségije után indult. Ekkor döbbsent rá: a megtéréssel az ember a lelkét, a szellemét és a testét is átadja Istennek, s ezzel egy időben a múltját, jelenét, jövőjét is. Új fejezet nyílt ekkor az életében: felfedezte önmagában a mindannyiunkban meglévő isteni részt. „Csakhogy ez az isteni szikra nem tud lángra lobbanni, ha nem keresünk hozzá égi tüzet. Nekem a megtérésemkor ez megadatott, az isteni szikra lángra kapott.”

Honnan is jött tehát az egyvonalas rajzolás ötlete? A művész valamikor a nyolcvanas évek végén az Egyesült Államokban, Dallas egyik elővárosában

„Kirajzolni”, hogy szeretem Istent? Hogy átölelem őt? Utólag már tudja: égi sugallatra mozdult a keze.

dolgozott egy keresztyén, könyvkiadással foglalkozó család otthonában. Három hétig volt náluk. Olyan nagy hálát érzett Isten iránt, hogy minden erejével igyekezett kifejezni a szeretetét iránta. De hogyan? „Kirajzolni”, hogy szeretem Istent? Hogy átölelem őt? Utólag már tudja: égi sugallatra mozdult a keze. A szeretet szimbólumát, a szívet kezdte rajzolni – hiszen onnan indul ki a hála –, s a szív

FORRÁS: ARS SACRA

szárát nem fejezte be, hanem továbbkanyarítva egy galambbá formálta, amely az ég felé száll. Így született *A szív szabadsága* című, legelső egyvonalas grafikája. Azóta ez a védjegye.

Kérte a tehetséget

Főiskolára két próbálkozásra sem vették fel. Végül a Tankönyvkiadó grafikai osztályára került szerkesztőnek, könyvek illusztrációjáról döntött. Ám a taposóma-

”

lom lassan felőrölte – a hetvenes évek végét írjuk –, s úgy érezte, váltania kell. Néhány vargabetű után ugyanoda visszatérve – immár nem szerkesztőként, hanem grafikusként – végre rajzolhatott is: illusztrációkat a tankönyvekbe, Leninportrét az orosznyelv-könyvbe, madarat, labdát, Hans Jürgen NSZK-turistát az ABC-áruházban. Egy ideig lelkesen tette, ám több mint két tucat tankönyv után

érezte: ezekhez valójában semmi köze. Isten azonban már tudta, hogyan és hová vezet tovább az ő Simon Andrását. Ő azonban még csak a lázadás perceit élte. Sőt: majdnem belerokkant.

Igen ám, de akkor már felesége, két kislánya volt, nem maradhatott munka és kereset nélkül. Menjen ládát cipelni a Lehel piacra? „Jobb ötlet híján” Istenhez fordult. Próbára tette őt és a maga hitét. Imádságában feltárta nyomorult helyzetét, Isten végtelen gazdagságából kért tehetséget, s a „barter” az volt, hogy ha megkapja, azzal a Teremtő dicsőségét szolgálja majd. S várt.

Isten meghallgatta – és nem csalódott Isten nagyságában. Húsz percig önkívületi boldogságban rajzolt, majd felocsúdva ránézett a munkájára, s azt mondta: „Ez jó! Mint a teremtés hetedik napján” – neveti el magát.

Története a továbbiakban is fordultatos, hiszen Isten leleményessége nem ismer határokat – szó szerint! Egy ausztriai kamilliánus szerzetes-író, Paul Haschek az egyik kötetének tizedik kiadásához keresett modern, keresztény grafikus-illusztrátort, szintén imádságban. Néhány fordulat után Győrben találkozott egy templomban Simon András édesanyjával,

rendelésre is dolgozik. Érzelmi alapon álló ember, tudatos és ösztönös alkotó, de hiszi: a kreativitás és Isten őserjeje az ösztönösségben nyilvánul meg elsősorban. Az érzelmek adják a gondolatot is az alkotáshoz.

Rajzaira sokan reagálnak. Meghatottan beszél arról, hogy műveit több ezer család fogadta be az otthonába. A hálószobájába, az ebédlőbe – azaz intim térbe. Ennél nagyobb megtiszteltetés művészt nem érhet.

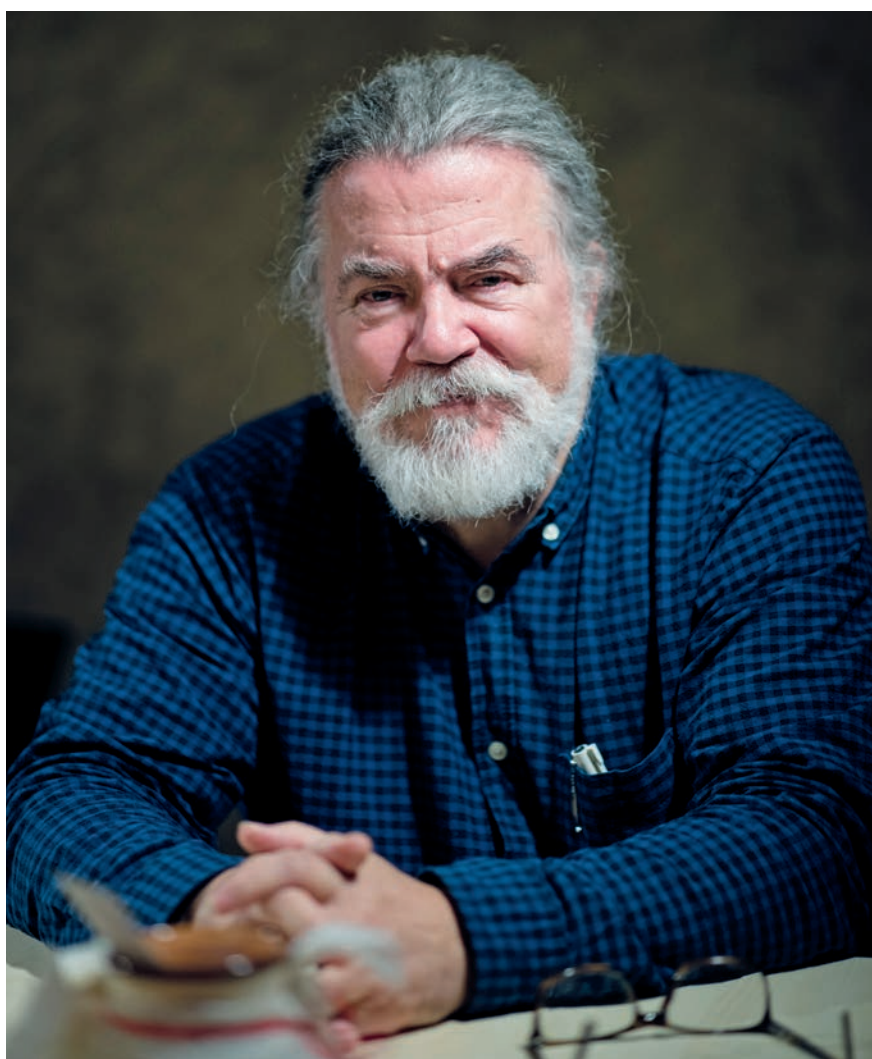
Bár munkásságának elismeréseként ez év március 15. alkalmából Áder János köztársasági elnök kítüntette a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével, a szakmától ez idáig semmilyen díjat nem kapott. A közönsége azonban folyamatosan megajándékozza szeretetével, s a művész számára ez a legértékesebb díj. A hírnév nem kísérti őt. Fogalma sincs, hányan ismerik – és ezért hálás Istennek. Megijedne, és nehéz teher lenne tudnia, hányan szeretik. Mert a sikert nehezebb elviselni, mint a kudarcot. „Úgy érzem, szeretnek az emberek, és ez a szeretet talán az én szeretetemenek a visszasugárzása. Nekem elég.”

Galéria hetente egy délutánon

Feleségével, Ildikóval immár harminckilenc éve élnek házasságban. Alkotótársának nevezi őt, aki akkor is hitt a tehetségében, amikor udvari takarító volt. Négy gyermeket neveltek fel; ezt egy szűk rétegnek dolgozó kortárs művészként tenni óriási eredmény. Volt, hogy alkotótér hiányában McDonald's-ba járt rajzolni délelőtt kilenctől délután kettőig. Egy icipici asztalnál ült, kiterítette a rajzlapokat – éppen Szent-írászt illusztrált –, csodabogárnak nézték. Mintha egy multihoz szerződött volna el – mondja derűsen –, volt kávé, télen fűtés, nyáron klíma... Évek múltán a Várfook utcában öröklés útján jutott egy lakáshoz, ez azóta galériaként is működik. Hetente egyszer, szerdánként várja a látogatóit, déltől este nyolcig.

Hogy van-e még elérendő vágya, célja? Simon András azzal a megelégedettség-gel szeretne majd elmenni, amelyet most érez. Ezért úgy döntött, rendet hagy maga után, minden tekintetben. A fiókok mélyén csakúgy, mint lelkében és szellemi hagyatékában. Ezt a rendet szeretné ajándékolni hagyni gyermekeinek.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Na de meddig várjunk, ha szellemi ajándékot kérünk? Egy órát, egy napot? Vagy egy hetet? Simon András mély lélegzetet vett, maga elé helyezett egy fehér papírt, és elkezdett rajzolni az Istenre hangolt csendben. És valóban másként, felszabadultan, lendületesen, új stílusban alkotott. Saját bevallása szerint ez volt életének legizgalmasabb szellemi kalandja. Végig biztos volt abban, hogy

val, aki valamiért indíttatást érzett, hogy Pault és paptársát meghívja az otthonába egy munkavacsorára. Nos, ezen a vacsorán Simon András is ott volt. S édesanyja biztatására hóna alá csapta rajzos mappáját. Kitaláljuk a történet végét? Két imádságmeghallgatás találkozott. A szerzetes pap lett a művész első mecénása.

Ami a témaválasztást illeti, saját ötleteit veti papírra, de természetesen meg-

Mézeskalács falu

Egy hely, ahol szívesen lagnánk

A Csömöri Tót Hagyományok Házának ajtaján belépve csak az édes illatokat kellett követnem, hogy megtaláljam Szabó Erzsébetet, a Csömöri Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat elnökét. Ő és társai nem kevesebbre vállalkoztak ugyanis, mint hogy adventre elkészítik a főváros mellett fekvő, tízezer lakosú település főbb utcáinak és fontosabb épületeinek makettjét – mézeskalácsból. Ez évben már harmadszor lehet majd megcsodálni a csömöri könyvtár rendezvénytermében a mesebeli, Én édes falum című kiállítást.

– Csömör nagyközség mézeskalács kandeláberekkel megvilágított, hófödte mézeskalács utcáit, épületeit, játszótereit nézhetjük végig a kiállításon, szemünkkel átsétálhatunk a patak mézeskalács hídjain is, és ha elfáradtunk, a HÉV-állomáson „fölszállhatunk” a helyi érdekű vasút szintén mézeskalácsból készült szerelvényére. Honnan jött az ötlet mindehhez?

– Négy évvel ezelőtt egy szlovák barátnőmtől kaptam egy mézeskalács házikót, és annyira megtetszett, hogy elhatároztam, a következő évben én is nekilátok, és elkészítem a szülőfalum főbb intézményeit, illetve a főútjainak az épületeit mézeskalácsból.

– Évről évre több a megformált épület, első ránézésre is látszik, hogy igen nagy feladat ez egy embernek...

– Először az egyik ismerősöm és a párom segített. Nagyon sok pozitív visszajelzést kaptunk, ami arra ösztönzött, hogy a következő alkalommal tovább finomítsuk a részleteket is. Ehhez nagy segítséget jelentett, hogy tavaly már hatfős csapatként állhattunk neki a munkának, többen pedig egy-egy épület elkészítését vállalták. Idén még arányosabban és élethűbben igyekszünk a falunkat mézeskalácsba önteni, még jobban kivilágítani a házakat és az utcai kandelábereket.

– Számokban kifejezve mennyi anyagot kellene felírni a listára?

– Idén hatvan kiló lisztet, huszonöt liter mézet, kétszáz tojást és egy karton fűszerkeveréket használtunk fel.

– És mit mondhatunk a látogatók számáról?

– Az első két évben rengetegen nézték meg a kiállítást, még Budapestről is érkeztek érdeklődők. Reméljük, ebben az évben sem lesz ez másként. Hadd köszönjem meg e helyütt is a könyvtárosok segítségét, akik sokszor még tárlatvezetést is tartanak az óvodai csoportoknak és az iskolai osztályoknak.

– Idén is az adventi időszakban, december 1. és 21. között látható a kiállítás. Az szintén hagyománnyá vált, hogy a látogatók árverésen licitálhatnak a kiállított épületekre, s amelyik elkel, azt haza is vihetik a végén. Az így befolyt adományokat mire fordítják?

– Az első két évben a Csömöri Tót Hagyományok Házának felújításában jelentett segítséget az összeg. Idén a településen tervezett Szent István-szobor elkészültét, illetve a helyi kutyamenhelyet szeretnénk támogatni.

– Említette a Csömöri Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat tulajdonában lévő házat, ahol nemcsak a tagjaikat várják színes programokkal, hanem minden érdeklődő előtt nyitva áll a kapu.

– Csömörön sok tót gyökerű család él – nekem is ilyenek a felmenőim mindkét ágon –, de még többen vannak, akik számára újdonság a népviselet, a szlovák nyelv vagy a tót hagyományok. Fontosnak tartom a kincseink továbbadását. Ezért igyekszünk minél több szokást a még élő népviseletes asszonyoktól megtanulni, felgyűjteni, rögzíteni, hogy a lehető legautentikusabb módon mutathassuk be a régi hagyományokat az érdeklődőknek.

– Milyen területeken végzik a hagyományőrzést?

– Néptánc, nyelvoktatás, az évszakokhoz és egyházi esztendőhöz kötődő hagyományok bemutatása, énekgyűjtés és a gyűjtött anyag könyvben való megjelentetése a főbb területek. Itt említem meg, hogy már nemcsak a helyi óvodában van szlovák nemzetiségi csoportunk, hanem ebben a tanévben iskolai keretek között elindulhatott a nemzetiségi oktatás is.

– Úgy tudom, minden a néptáncval kezdődött, és a csömöri csoportok ma már országos szinten az első helyezettek között vannak.

FOTÓ SZABÓ ERZSÉBET ARCHIVUMÁBÓL

– Az induláskor, 2005-ben még csak egy felnőtt táncsoporttal kezdtünk, azóta öt korcsoportban oktatunk néptáncot; az óvodások a legkisebbjeink. Nemcsak a tánc lépéseket tanítjuk meg, hanem a csömöri népviselet hordását, rendben tartását – például a szoknyák tárolását vagy ráncolását –, anyag- és színvilágát is. Ugyanis más anyagból készült a hétköznapi viselet, és másból a vasárnapi „templomi” ruha, a felvehető ruhák színét pedig sok esetben az életkor és az egyházi esztendő is befolyásolta. Ezenkívül igyekszünk minél több régi hagyományt autentikus módon bemutatni. A táncrepertoárunkban van például régi csömöri lakodalmat vagy keresztelőt felelevenítő koreográfiánk, az aratást felidéző műsorunkat és a gyermektáncsoportunk Szent György-napi harmatszédést bemutató produkcióját pedig idén szeptemberben arany – kiváló – KÓTA-minősítéssel díjazta a zsűri. A fellépéseken csakis eredeti, restaurált népviseletet hordunk, olyan ruhákat, amelyeket a csömöri sokszoknyás mamiktól kaptunk. Még az óvodásaink ruháit is ezekből a szoknyákból szabjuk, varrjuk.

– De nem csak táncolnak...

– Valóban nem. Minden évben tartunk befőzőnapokat – idén például három mázsa gyümölcsből készítettünk szilvalekvárt –,

amelyeken a lekváron kívül bemutatjuk a paradicsombefőzés, a lecsókészítés, a savanyítás hagyományos módszerét is. Minden télen meghirdetjük a disznóvágást – ez jó alkalom arra, hogy felidézzük a pörzsölések lassan feledésbe ment négy-öt fajtáját. Természetesen eredeti edényeket használunk, műanyagnak ilyenkor semmi helye. Minden alkalmunkon mindannyian a hagyományos csömöri népviseletben vagyunk. De nemcsak a szlovák házban tartjuk a programokat, hanem több, a falu-

ban rendezett vagy egyházi rendezvényen is részt veszünk.

– Sokéves hagyomány, hogy augusztus 20-án a helyi gyülekezetek lelkészeivel imaórát tartanak a tót hagyományok házának udvarán. Kérem, meséljen erről is.

– Csoportjainkban vannak evangélikusok, katolikusok, reformátusok, de ateisták is. Tradícióinkban sok egyházi elem van, számomra pedig nagyon fontos, hogy a hozzánk érkező gyerekek megtapasztaljanak valamit a hittel, a vallással kapcsolatos dolgokból is, tanuljanak rólu-k. A hagyományőrző koreográfiáinkban gyakran megjelennek a hitélettel kapcsolatos elemek. Gondoljunk például az aratásra: a parasztember – felekezettől függetlenül – imával állt neki a nagy munkának. Magam ugyan katolikus vagyok, de egy evangélikus templomba belépve a lelkem ugyanazzal a boldogsággal telik meg, mint a katolikusban. A rendezvények, amelyeken fellépünk, nemegyszer templomban, szlovák vagy magyar mise vagy istentisztelet keretében kezdődnek. Ma már eljutottunk oda, hogy a csömöri gyerekeink otthonosan mozognak ezeken a szertartásokon, ismerik a liturgikus elemeket. Hála Istennek, a gyülekezet-hez nem kötődő szülők nem ellenezték a gyermekeik ilyen irányú befolyásolását. Az augusztus 20-i imaórával az volt a célunk, hogy közös imával adjunk hálát az új kenyérért. Legyenek jelen a helyi egyházak irányt adó képviselői, a lelkészek is, akik megáldják Isten ajándékát, az új búzából készült mindennapi kenyeret. Ez mára már sokak által várt, szép hagyomány.

■ BODA ZSUSZA

FOTÓK: VARGOSZ

Ünnepre hangoló

Az ünnep közeledtével szerte az országban nem egy evangélikus templom és egyéb helyszínek várják adventi koncerttel és különféle kulturális eseményekkel az érdeklődőket, Budapesten pedig karácsony múltával szimfonikus zenekari előadásban, sportcsarnokban hallgathatók majd meg a legnépszerűbb karácsonyi dallamok. E programokból kínálunk ízelítőt.

Győr: Öt templom fesztivál
November 29. – december 26.

Az Öt templom fesztivál a hitről és az elfogadásról szól, párbeszédéről kultúrák és vallások között. Aproposán és helyszíneül öt templom szolgál, öt különböző felekezet egyenként is különleges temploma, amelyek együtt válhatnak európai szintű kuriózzummá, hiszen békében, egymás mellett állva évszázadok óta hirdetik az európai kulturális sokszínűség értékét. A programokról, a koncertekről, az „öt templom” sétáról további információk az Ottemplom.hu honlapon olvashatók.

Debrecen: Adventi hangverseny
December 12., hétfő, 18 óra

Szeretettel várnak minden érdeklődőt december 12-én 18 órakor a debreceni evangélikus templomba (Miklós utca 3.), egy adventi hangversenyre. Közreműködik: Szurasenkó Dániel, a maratoni zenélés (furulyán) magyar rekordere, az Egyetemes Békeszövetség díjazottjaként a béke nagykövete, valamint Knoth Judit zongoraművész. Igei gondolatokkal szolgál Asztalos Richárd evangélikus lelkész. A koncert létrejöttét adományokkal lehet támogatni.

Budapest: Karácsonyi misztérium a Térszínházban

December 16., vasárnap, 17 óra, III., Fő tér 1.

Családi program, karácsonyi énekek tanítása, élő zene, tánc! A misztériumjáték magyar népi betlehemesekből és karácsonyi népénekekből szerkesztett játék. A szövegkopásokat és a nyelvi romláso-

kat autentikus forrásból merítve egészítette ki a társulat, így erősítve meg a népi hagyomány epikus színházi vonásait. Az előadás térszerkezetét, jelrendszerét, színre állításának módját a középkori misztériumjátékok körmenetekben és búcsúban máig is tetten érhető szemlélete és játéktípusa alapján alakították ki. A profán és a szakrális mozzanatok kontrasztja a menny-föld-pokol hármastagozódású misztériumszínpadán nagy hatókörű cselekménnyé ötvöződik. Belépés színházjegy helyett elemőzsiás batyuval!

Kiskőrös: Angyal mellettem – Presser Gábor és Rúzsa Magdi duettkoncertje
December 16., vasárnap, 19.00–21.30, evangélikus templom

Presser Gábor 2005-ben egy lányt látott mezítláb beszélni a *Megasztár* című televíziós tehetségkutató válogatására. Noha még hónapokkal a döntő előtt jártak, a dal végére már biztosan tudta, hogy a verseny egyik legnagyobb esélyesét halotta a zsűri. Az a lány Rúzsa Magdi volt. Pályájuk azóta csak néhányszor keresztezte a másikét, de idén tavasztól együtt dolgoznak az *Angyal mellettem* című új közös előadásukon, amelyet novemberben országos turnén mutattak be. A koncert nagy részét ketten adják elő, de csatlakozik hozzájuk három kiemelkedő tudású hangszeres művész is, így alkotva egy különleges zenei együttest.

Cellödömlök, Kiskőrös: Adventi oratórium – az Omega együttes műsora
December 16., péntek, 19 óra, Cellödömlök, evangélikus gyülekezet, Ostffy Mihály tér 2.
December 23., péntek, 19 óra, Kiskőrös, evangélikus templom, Luther tér 3.

Az Omega együttes vallásos tartalmú dalaiból állította össze az *Adventi oratóriumot*. A koncerten a kiskőrösi evangélikus gyülekezet Gospel Sasok nevű kórusa közreműködik. Jegyek elővételben 5000 forintos áron vásárolhatók. A koncerten gyűjtést is szerveznek, amelynek bevételéből a városközpontban elhelyezendő életmentő készülék (defibrillátor) megvásárlását támogatják. A jegy árán felüli adományokat is köszönettel veszik.

Budapest: Igazából karácsony
December 28., péntek, 19 óra, Papp László Budapest Sportaréna

A Budafoki Dohnányi Ernő szimfonikus zenekar előadásában a legnépszerűbb nemzetközi karácsonyi dallamok csendülnek fel a klasszikus zene és a popzene világából. Egy igazi szimfonikus koncertshow-ra készülhetnek az érdeklődők légtornászokkal, táncossal és vetítéssel. A különleges este során közkedvelt művek hallhatók, például Csajkovszkij: *Diótörő*; Vivaldi: *A négy évszak – Tél*; Händel: *Messias – Halalleluja*; Bach: *147. kantáta* (jazzfeldolgozásban); Mariah Carey – Werner Gábor: *All I Want for Christmas Is You, Stille Nacht*. Közreműködnek: Roby Lakatos (hegedű), a Sárk Péter-trió, a Swing à la Django zenekar, Szemere Zita, Fellegi Anna és Tóth Olivér énekesek, a Coincidance táncszínház, az Adol táncsoport, a Magyar Légtornász-egyesület, a Jubilate leánykar, gyermekkarok és a Budapesti Akadémiai Kórustársaság. Vezényel: Hollerung Gábor.

■ Összeállította: K. B.

Nevető Sárak

Lelki útravalók gyűjteménye

„Milyen sokszor azok vagyunk! Sátor mögött lapuló, kishitű, öreg Sárak! Tulajdonképpen mindenünk megvan; valójában még talán több is, mint kellene. Talán magunk sem tudunk róla, mennyi irigy és féltékeny szempár figyel az, ami nekünk fel sem tűnik, mert megszoktuk, mert számunkra már természetes. Amit a kívülálló az életünkben nehézségnek lát, mi belülről nézve »fel sem vesszük« – ezek az első, már magukkal ragadó, elgondolkodtató sorai a *Nevető Sárak* című kötet kezdő írásának.

A karcsú könyv lelki útravalónak szánt írások gyűjteménye. A szerző, Boda Zsuzsa, a Luther Kiadó munkatársa – korábban éveken át a még hetilapként megjelenő *Evangelikus Élet* főszerkesztő-helyet-

tese – azokból a saját cikkeiből, illetve fordításaiból állította össze, amelyek a lap hasábjain jelentek meg. A szövegeket harmonikusan egészítik ki a szerző remek meditatív fotói.

„Van-e az istenhitnek mélysége? Nos, az élő hittel megajándékozott Krisztuskövetők többségét aligha csupán keresztény életvezetési tanácsok igénye indítja a gyülekezeti, istentiszteleti alkalmakra, készíti újra és újra a Szentírás olvasására. Elkötelezettségünk vasárnapi szilárdságát gyakorta erodálják a hétköznapok. Bizony időről időre szükségünk van hitünket erősítő, hitünket »mélyítő« muníciókra! – írja ajánlójában T. Pintér Károly, az *Evangelikus Élet* korábbi főszerkesztője. – Már hogye

Boda Zsuzsa: *Nevető Sárak*. Luther Kiadó, Budapest, 2018. Ára 1490 forint.

ajánlanám jó szívvel sokoldalúan tehetséges szolgatársam kérdések – olykor kétségek – edzette hitének gyümölcseit!”

A szeretetet hagyta ránk örökül

Sztechlo Gáborra emlékeznek az egykori gyerekek

Újra kapható a Sztechlo-gyerekek voltunk című, a Luther Kiadó gondozásában megjelent nagy sikerű kötet. Az egyedülálló kiadvány huszonhét portrét gyűjt egybe, egy külön fejezetben pedig visszaemlékezéseket közöl. Az emlékeiket mikrofonba mondó interjúalanyokban, illetve a visszaemlékezőkben közös, hogy mindannyiuk egész további életére meghatározó volt az az időszak, amelyet a Sztechlo Gábor evangélikus lelkész által megszervezett és irányított gyermekotthonokban töltöttek.

Sztechlo Gábor nevéhez kötődik a Gaudio-polis gyermekköztársaság, és talán máig ő a legismertebb magyar evangélikus lelkész. Származásra és vagyoni helyzetre nem tekintve kétezer embert, köztük mintegy ezerhatszáz gyermeket mentett meg a vészorkorszak alatt. A világháború utáni években pedig – kezdetben az egyházi fenntartást biztosító Jó Pásztor Alapítvány gyermekotthona, majd a svájci és egyéb külföldi támogatással működő Pax Gyermekotthon keretei között – éveken keresztül fogadott be gyerekeket, kizárólag szükség és rászorultság alapján, származásukra, társadalmi státuszukra, szüleik politikai múltjára vagy a család vallási hátterére egy pillanatig sem tekintve. Irgalom, szeretet, remény, testvériség és testvériesség jelennek meg az egykori mentett vagy gyermekotthonos,

ma nyolcvan-kilencven éves férfiak és nők lejegyzett történeteiben.

„Sztechlo Gábor legfontosabb üzenete ma is az: ne engedjük, hogy frontvonalak mögé kényszerítsenek bennünket, hanem álljunk szóba egymással, és közösen dolgozzunk azon, hogy a szeretet és az emberség működni tudjon napjaink megosztott társadalmában is, és hogy keresztény emberekként azt képviseljük, hogy az Isten szeretet. Ez pedig csak úgy megy, ha szót értünk egymással. Ezekből a történetekből az derül ki, hogy Sztechlo Gábor ilyen hídember volt” – nyilatkozta a kötet megjelenése után Laborczi Dóra újságíró, az *Evangelikus Információs Szolgálat* munkatársa, a kötet egyik szerkesztője, aki maga is részt vett az interjúkészítésben.

És hogy miként emlékeznek rá mindazok, akik gyerekként kapcsolatban álltak

Sztechlo-gyerekek voltunk. Szerkesztette András Andor és Laborczi Dóra. Luther Kiadó, Budapest, 2018. Ára 4990 forint.

vele, vagy felnőttként tudták meg, hogy az életüket neki köszönhetik? Mi történt az egykori Sztechlo-gyerekekkel a háború előtt, alatt és után? Hogyan éltek, és milyen hatással volt rájuk az, akit az „egyetlen igaznak” tartanak ma is? Ez is kiderül a történelmi forrásnak sem utolsó kötetből.

■ K. B.

Isten útra kel

– És most egy időre elmegyek – tette meg a nagy bejelentést az Úr.

Az angyalok pillanatnyi döbbséget csönd után hallelujázni kezdtek. Mert ha nem is mindig (sőt szinte soha nem) értették Isten döntéseit és terveit, bíztak benne, és szerették.

– Gábrriel, te előremész szólni! – intézkedett tovább a Mindenható.

– Miért? Bejelentet? – ámult a küldött.

– Igen. Engedélyt kérek rá – válaszolt az Úr.

Az angyalok zavartan nevetgéltek, azt hitték, valami tréfa az egész, Gábrriel meg egyik lábáról a másikra állt.

– Nem így szoktuk... – jegyezte meg, de nem kapott semmiféle feleletet.

– Mondd meg Máriaanak, hogy negyven hét múlva érkezem, ha fogad – folytatta az üzenetet az Úr. – Na, indulás.

– De hisz az még elég messze van – értetlenkedett Gábrriel. – Máris induljak? És tényleg egy... nőhöz?

Az Úr bólintott. Gábrriel finoman megvonta két erős vállát, és távozott. Milyen különös ma minden.

– Testet öltesz? – kérdezte a beállt csöndben Mihály arkangyal, és rajongó tekintetéből bárki kiolvashatta a ki nem mondott kérdést: „Nem mehetnék veled?”

Az Úr azonban csak elmosolyodott, és a fejét csóválta.

Mihály nagy harcos volt, és a kalandok mindig felvillanyozták. Az Ábrahám-nál tett látogatás három vándora között is ott volt. Láta az Urat Jákóbbal tusakodni, Mózes mellett állt, és a szárnyával ő is takarta a biztonság kedvéért, amikor az Örökkévaló elvonult előtte. Ő állt zordan, kihúzott karokkal Bálám szamarának útjában, és csillogó szemmel, csípőre tett kézzel, diadalmasan figyelte, amikor Sadrak, Mésák és Abéd-Negó mellett feltűnt a tüzes kemencében Isten.

Persze ilyenkor nem tündökölhettek soha teljes dicsőségében az Úr, hiszen azt a csetlő-botló emberek közül még a leginkább igyekvők sem bírták volna elviselni. Emlékezett a templomban összeső Ézsaiásra, akinek izzó paraszat vitt az oltárról, hogy kicsit megnyugodjon: ez most nem az ítélet, hanem a találkozás és

a kegyelem ideje. A dicsőség marad itt, ezt mindenki tudta.

Most sem lepődtek meg hát, amikor látták, hogy Isten előrelép egyet – ki lép a teljes pompából és ragyogásból, amely örök jelenlétét öröktől jelezte –, és elkezdti levetni magáról a fénynek, fenségnek, tündöklésnek sok-sok rétegét. Hullottak róla, akár a mézszínű levelek az őszi fákról. Lassan ment a dolog, rengeteg szépség és dicsőség volt rajta, de csak folytatta a megüresedést. Már csak olyan volt, mint egy győzelmes földi király. Az angyalok mosolyogtak, „így is látszik, milyen csodálatos – gondolták –, hiába szerényebb a fényessége”. Az Úr azonban tovább hullatta ékességeit. Már csak olyan volt, mint egy egyszerű vándor, csupán a tekintete maradt tiszteletet parancsolóan tiszta és bölcs.

Most már támadt egy kis mozgolódás az angyalok között.

– Uram! – emelt föl egy fényköntöst előzékenyen Rafael. – Ezt is leejtetted véletlen – makogta zavartan, mert eddigi örök élete folyamán még soha nem látta ilyen szórakozottnak az Urat. Kicsit össze is húzta magát, mert csak egy apró szemrebbenéssel kapott feleletet: nem volt itt semmiféle véletlen.

És akkor már elég régen csend volt, csak a lehulló fények és dicsőségek susogtak halkán, mint aratáskor a földre hanyatló, érett búzaszálak.

Aztán Isten kilépett hófehér ruhájából is.

– Na de, Uram! Még ezt is?! – kapta a szája elé a kezét pirulva az angyal.

Az Isten némán bólintott, aztán úgy, mezítelenül zsugorodni kezdett, és egészen aprócska lett, akár egy vércsepp. Bíborszínű derengésbe burkolódzott, amely olyan volt, mint a naplementék sejtelmes fénye. És nőtt, növekedett – lassan, mint a földbe vetett magocska. Testét, mint selymek susogása, simogatta körül a langyosan áramló víz. Távolról egyenletes lüktetés hangja ringatta, mint nyári estéken az egymásnak felelgető tücskök cirregése. Az idő most tágas volt, nyugodt és lebegő, mint a bolygók között a világűrben. Rend volt, csend volt és növekedés.

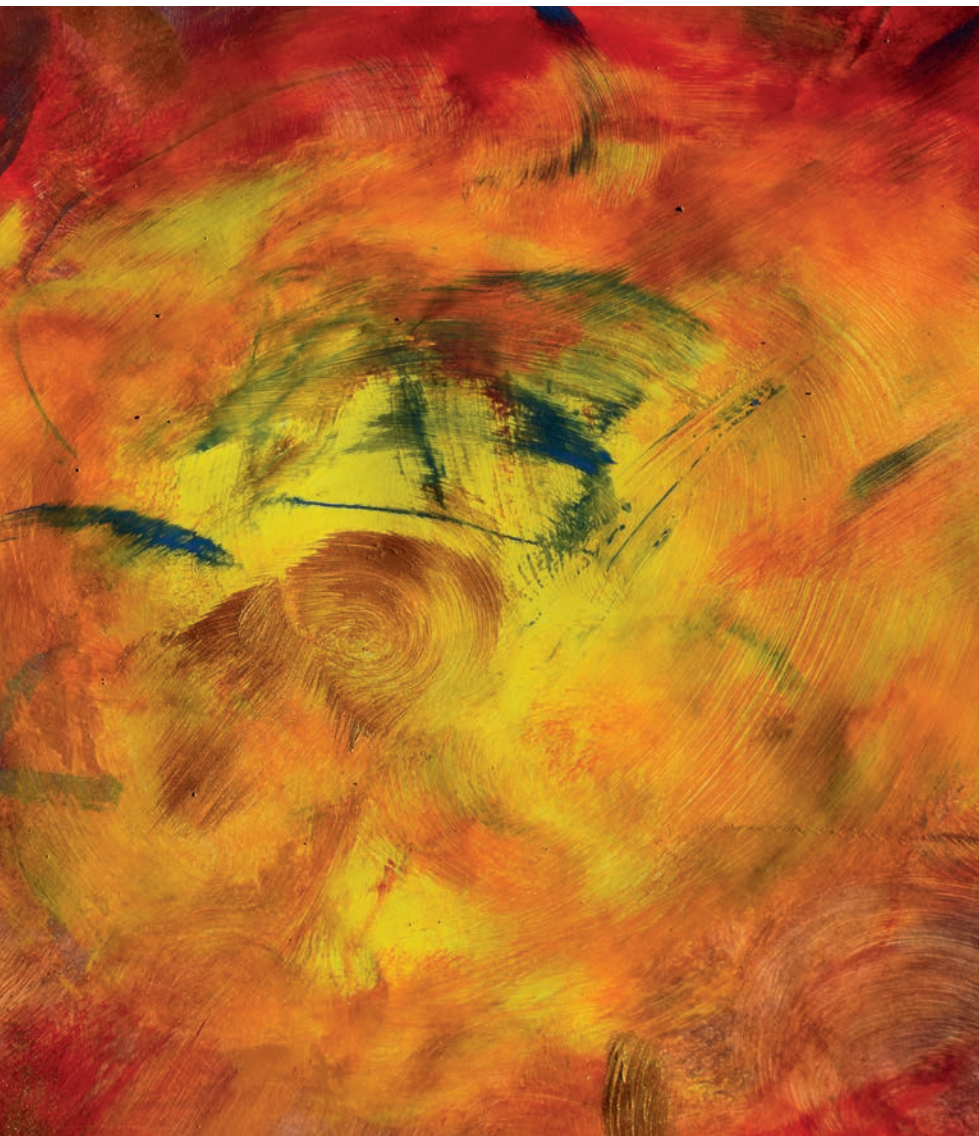
„Ahogy megmondtam az elején: igen jó!” – mosolygott magában Isten, mert szá-

vai már nem voltak, meg különben sem hallotta volna senki, hiszen – bár benne zengett a világmindenség, ő maga épp csak tyúktojásnyi nagyságú volt. Pontosabban tyúktojásnyi méretű testbe gomolyodott bele, és várt derűsen és repesve, hogy a betelni készülő idő túlszorduljon.

Szép volt számára a várakozás is. Mindig is odavolt a gyönyörködtető változatlanság és a gondosan megtervezett pontatlanság elegyért. Szerette, ahogy lüktet minden: a mellkas emelkedik és süllyed, a hold fogyatkozik és nő, a tengeren végigvonul az apály és a dagály. Mindig ugyanúgy és mindig másképpen. Élvezte, ahogy parányi szíve összehúzódik és kitágul, pumpálja a vért, amely szétáramlik a testében tervszerűen és csodálatosan. És Isten örült. Minden rendben ment. Él és növekedett, ahogy öröktől fogva, és ahogy eleddig még soha.

A várakozás hónapokig tartott, de Istent sohasem zavarta az idő. Úgy fog-

FULLER ANNA: TESTET ÖLTÉS

lalkozott csak vele, ahogy az ember a tenyerével. Mindig szem előtt van, de nélküle semmit nem tehet. Nem is volt különösebben nagy figyelni való rajta. Szépen belesimult a terveibe, és formálódott, ahogy az agyag a fazekas keze alatt.

Most sem sietett Isten sehova, anyaméhben töltött minden percét élvezettel és békességgel élte meg. Különben nem is volt miért aggódnia. Tudta, pontosan tudta, hova tart, és mit akar. Mosolygott, ha a célra gondolt, elkomorodott, ha felsejlett benne az eszköz. És mivel most nemcsak Isten volt, hanem immár ember is, indulataitól kis keze ökölbe szorult, homloka pedig ráncosra húzódott. Ha lett volna már ultrahangos vizsgálat, az orvos büszkén mutogatta volna a kismamának magzata meghökkentően emberi vonásait.

De Isten szemérmes volt, szeretett rejtve lenni. Különben ő maga is nagy elrejtettségben, oltalomban nevelgette,

érelgette az övét. „Pont, mint az anyaméhben – gondolta. – Minden teljesítmény előtt, mindenestül elfogadva.” És ismét eszébe jutott a teremtéskori mondat: „Igen jó! Ez valahogy nem romlott el egészen” – örült meg.

Aztán lassan készülődni kezdett, mert betelt az idő, és már közeledtek Betlehemhez, régi barátjának, Dávidnak szülővárosához, ahová megígérte, hogy érkezni fog.

Tudta, hogy születni nehéz lesz. Szoros helyen átpréselődni, küszködve kijutni a biztonságos, szoros ölelésből egy ridegebb, zordabb világba kiszolgáltatottan. Izgatott volt, mert tudta, új élmények serege várja. Még soha nem fázott, nem volt magatehetetlen. Kis megkönnyebbüléssel gondolt arra, hogy nem fogják a szavát érteni. Az legalább már ismerős lesz. Régi, küzdelmes mindennapi feladata, bejáratott útja a keresés, hogyan értethetné meg magát kedves teremt-

ményeivel. Talán csak annyira lesz nehéz, mint máskor. Remélhetőleg nem lesz rémesebb, mint eddig bármikor. Igaz, most nem teremtőként lesz jelen...

Az elszakadás mégis megrázta. A fény és a hideg ijesztően erős támadást intézett gyöngé teste ellen. Fájdalmában felkiáltott. De a reménytelen rémület csak egy pár pillanatig tartott, mert Mária puha ruhákba bugyolálta, és a hidegtől remegő szája egy önkéntelen mozdulattól megtelt édes, meleg tejjel, amely vigasztaló volt és elég a reményhez, hogy ez a furcsa új valami is élet. Korlátok közé szorított, szokatlanul sebezhető, de élet.

Itt fog hát tölteni most egy kis időt. Minden fokát végigjárja az emberlétnek, aztán mindent, amije van, önként odaad. Az idejét, az erejét, a szavait, végül utolsó csepp véréig az egész életét. Most még nem volt biztos benne, hogy pontosan érti, mit jelent ez az odaadás, csak úgy nézett rá, ahogy a futó a célra: oda tartok.

De addig még annyi minden volt. Érdeklődve figyelte, hogy kezdenek működni a belei, hogy tágul a tüdeje a levegőtől, hogy termelődik a nyála. Kifelé még alig látott, inkább szagokat érzett. Meglepve tapasztalta, milyen furcsa, hogy most nem ő gondoskodik, hanem neki van szüksége oly sok mindenre. „Mind így kezdik, ilyen magatehetetlenül” – gondolta.

De azért furcsa volt a pelenka, a pocakfájdító gázok, az uralhatatlan, hadonászó végtagok. És jó volt a türelem, Mária oltalmazó karja, fürkésző, a nyöszörgés mögött panaszt megsejtő gyengédsége. Félálomban még hallotta, hogy az angyalok közül páran „glória” (dicsőség) helyett „hozsánnát” (segíts) énekelnek, de már nagyon fáradt volt. Becsukta a szemét, és ásított.

„Nem is olyan rossz ez – gondolta még Isten. – Tényleg egy leszek közülük.”

Aztán a botladozó kiscsikóra gondolt, a vacogó, frissen kikelt kiskacsára, az anyja szájában magatehetetlenül himbálódzó vaksi macskakölyökre, a mókás, félig kész ebihalakra. Esetlenségükre és aranyosságukra. Az időre, amely oly hamar szárnyára segíti a fiókát, párjához tereli a lepkét, vadászni tanítja a kis rókát.

„Minden igen jó!” – állapította meg Isten, és elaludt Mária karjában.

Az istálló felett a csillag utolsót parázslott a felkelő nap fényében. Kereszt alakja volt.

■ FULLER TÍMEA

Válaszra váró hitkérdések

Interjú Michael Martin egyházfőtanácsossal

A Bajor Evangélikus Egyház a homoszexuális párok megáldását illetően a lelkeszek egyéni belátására bízta a döntést, a muszlimokkal kapcsolatban pedig azt szeretnék hangsúlyozni, hogy ők még nálunk, keresztényeknél is sokszínűbbek, ezért meg kell tanulnunk különbséget tenni közöttük. Michael Martin bajor evangélikus egyházfőtanácsossal e kérdésekről beszélgettünk a Magyarországi Evangélikus Egyház november 9–11. között Révfülöpön megrendezett felügyelői konferenciáján.

– Magyarország rendkívül megosztott a menekülthelyzet megítélésében, még a keresztény közösségeken belül is. Sokan hangoztatják azt a nézetet, hogy a muszlimok befogadása veszélyt jelent a kereszténységre. Bajorországban mik erről a tapasztalatok?

– Először is fontos elmondani, hogy Németország egészen más helyzetben van, mint Magyarország. Nálunk több mint harminc éve élnek muszlim állampolgárok, akiket mi hívtunk Németországba munkásokként. Ők pedig nem mentek el néhány hónap elteltével, hanem köztünk maradtak. Már a harmadik generáció él velünk, jó kapcsolatot ápolunk velük. Ez az első, amit szem előtt kell tartani. A másik az, hogy a muszlimok nagyon különbözők. Még nálunk, keresztényeknél is különbözőbbek. Például vannak boszniai muszlimok. Ők nagyon sokáig a Habsburg Birodalomban éltek, akárcsak a magyarok. Átélték a felvilágosodás korát, ezért ők egészen

más muszlimok, mint azok, akik az Arab-félszigetről, Ázsiából vagy Indiából jöttek. Németországban a muszlimok túlnyomó többsége török gyökerű. Azok a török muszlimok, akik a hetvenes években és a nyolcvanas évek elején érkeztek Németországba, erősen szekularizálódtak. Ami jelenleg Törökországban zajlik, az egészen új dolog. Korábban Törökországban – akárcsak például Franciaországban – teljesen elkülönült a politika a vallástól. Éppen ezért az ő vallásosságuk is teljesen más, mint bármely más muszlim népé. Ezért nem adhatok fekete-fehér választ, ugyanis rendkívül színes a kép. De őszintének kell lennem: élnek Németországban olyan muszlimok is, akik valóban veszélyesek. Nincsenek sokan, de nagyon hangosak és nagyon veszélyesek. Ezért rendkívül óvatosan kell bánnunk velük. Ezek a fundamentalisták arra buzdítják a fiatalokat, hogy harcoljanak az ISIS oldalán Szíriában és Irakban. De muszjá különbséget tenni. Németországban

FOTÓ: BAJOR EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

azt mondjuk, támogatunk minden olyan muszlimot, aki elfogadja az alkotmányunkat. Azokkal szemben viszont óvatosságnak kell lennünk, akik Németország alkotmányát szeretnék iszlám alkotmányra cserélni. Tehát mint mondtam, tudnunk kell, mennyire színes a kép. Vannak veszélyes muszlimok, ugyanakkor vannak a szomszédunkban élő muszlimok, akik rendkívül kedves, barátságos, segítőkész emberek.

– Az ön által is említett veszélyes muszlimok veszélyt jelentenek a kereszténységre mint vallásra vagy kultúrára?

– Nem hiszem. Nem tartom valós veszélynek, hogy keresztények tömegei térnének át a muszlim hitre. A kultúránk pedig mélyen a keresztény hagyományokban gyökerezik. Gondoljunk az egyházi ünnepekre, mint a karácsony vagy a húsvét. Minden iskolában van vallásoktatás. Kidolgoztunk egy koncepciót arra, hogyan közelítsünk a muszlimokhoz Bajorországban. Ebben leírtuk, milyenek azok a muszlimok, akiket támogatunk. Erről már beszéltem. De az összes többi javaslat önmagunkra irányul. Fel kell készülnünk rá, hogy válaszolni tudjunk a muszlimok esetleges kérdéseire. Például megkérdezik tőlünk: nektek három istenetek van? Az Atya, a Fiú és a Szentlélek. És sok esetben a gyülekezeteink tagjai nem tudnak válaszolni erre a kérdésre.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Sokan még arra sem képesek válaszolni, hogy mit ünneplünk karácsonykor! Tehát rendkívül fontos lenne beszélgetnünk, hogy tájékozottabbak legyünk a saját keresztény hitünkről, mert a muszlimok szívesen beszélgetnének, és valódi kérdéseik vannak, amelyekre azonban mi nem mindig vagyunk képesek válaszolni. A teológiai képzéseken, a biblia- vagy hittanórákon fel kell készülnünk ezekre a beszélgetésekre.

- Van még egy fontos terület, ahol a bajor evangélikusoknak egészen más nézeteik és gyakorlatuk van, ez pedig a meleghez való hozzáállás. Nyár elején döntöttek arról, hogy ezentúl a meleg párok is lelkészi áldásban részesülhetnek. Milyen teológiai megfontolások vezettek ehhez az elmozduláshoz, és közel fél év elteltével mik a tapasztalatok?

- Az elmúlt tíz évben többször is felmerült már ez a téma, mivel az egyházunk tagjai között is sok homoszexuális van. Még az egyházvezetőségben is. Huszonöt évvel ezelőtt is megvitattuk már ezt a tanáccsal, és arra jutottunk, hogy igen, szeretnénk befogadni ezeket az embereket, de nem akarjuk összeadni őket. Melléjük állunk, segítünk a problémáikban, de szertartást nem nyújtunk számukra. Tavaly egy kisebb csoporttal, amelynek én voltam a vezetője, és amelyben rendkívül konzervatív emberek is voltak, készítettünk egy javaslatot arról, hogyan álljunk a homoszexuálisokhoz, mert nagyon sok gyülekezet továbblépett már, és azt mondta, nem elég befogadni őket, áldást is kell, hogy kaphassanak a közös életükre. Amikor hozzáláttunk a munkához, legelőször megvizsgáltuk a homoszexualitással kapcsolatos igehelyeket. Arra jutottunk, hogy a Bibliában egyetlen pozitív kijelentés sincs a homoszexualitásról. Csak negatív. De azt is észrevettük, hogy ezek a negatív kijelentések akár a régi zsidó törvényekben, akár *Pálnak a rómaiakhoz írt első levelében* mind speciális kontextusban foglalkoznak ezzel a kérdéssel. Arra jutottunk, hogy ezeket a passzusokat másképp is lehet interpretálni. Van, aki azt mondja ezek alapján, hogy nem részesíthetjük áldásban a homoszexuálisokat. Mások szerint igen. Ezért azt a javaslatot terjesztettük az egyházgyűlés elé, hogy a lelkészeknek választási lehetőséget kell adni. Mondhatják azt, hogy igen, megáldják a meleg párokat, de mondhatják azt is, hogy nem vállalják. Azt is rögzítettük,

hogy az evangéliumok tanításai egyáltalán nem érintik ezt a témát. Márpedig ha az evangéliumok tanítását, megértését nem befolyásolja ez a kérdés, akkor nem kell kettészakadnunk azért, mert másképp ítéljük meg ezt a problémát. Az egyháztanács nyolcvan százaléka pedig megszavazta ezt a javaslatot. Úgy ítélték meg, hogy jó megközelítés. Viszont különbséget teszünk nő és férfi házasságának és a homoszexuális pároknak a megáldása között. Tudom, hogy teológiai szempontból a kettő ugyanannak tűnik, mivel a házasságot is megáldjuk. A meleg párok esetében mégsem házasságnak a megáldásáról beszélünk, éppen azért, hogy különbséget tegyünk köztük. Jelenleg az említett munkacsoportban azon dolgozunk, hogy kialakítsuk a meleg párok megáldásának a liturgiáját.

- Sokan elhagyták az egyházat e döntés után?

- Én összesen öt emberről tudok, akik elmentek. Nagyon szomorú, hogy nem tudtuk meggyőzni őket arról, hogy

akkor is békében élhetünk egy közösségben, ha nem értünk egyet ebben a kérdésben.

- Voltak esetleg olyanok, akik ennek hatására tértek be az egyházba?

- Ezt nem tudom. Azt tudom, hogy beszélgettem erről a kérdéssel melegekkel, és ők azt mondták, nem zavarja őket, ha nem nevezzük házasságnak. Tudják, hogy a kettő nem teljesen ugyanaz. De hisznek Istenben, Jézusban, kereszténynek vallják magukat, szeretik egymást, és szeretnének áldást kapni. Számomra egyébként ebben a kérdésben a legfontosabb kritikus a feleségem volt. Egyszer azt mondta: „Ha egyszer is megáldasz egy meleg párt, én otthagynom az egyházat!” De utána megtudta, hogy az egyik legjobb barátunk az egyházon belül ugyancsak meleg, és meghívott minket az áldására. A feleségem pedig ezután azt mondta: „Ellenzem a meleg megáldását, kivéve az ő esetében. Ő egészen más eset!”

■ KÖVESDI MIKLÓS

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak) lutheránus szemmel

Kötőszó – Rákérdez, következtet, összekapcsol.

Olvassa, kövesse és ossza meg!

kotoszo.blog.hu

Egy nap – hepiend nélkül

Tétje van a kapcsolatnak

Ezt a filmet nem jó megnézni. Nem azért, mintha maga az alkotás nem lenne jó. Hanem azért, mert olyan konfliktust mutat be, amelytől még nézőként is gyomorgörcsöt kapunk, és amelynek nincs feloldása. Nincs benne katartikus megoldás, nem teszi helyre senki a rosszat, nincs a bűnnek következménye – egyedül a magába zárkózott főhősnő örlődése van. A mókuserékben vergődés drámáját viszont tökéletesen közvetíti Szilágyi Zsófia rendezése, nyilván ez az egyik ok, amiért a cannes-i filmfesztiválon a szakma óriási elismeréssel, a Filmkritikusok Nemzetközi Szövetségének (Fipresci) díjával jutalmazta.

Egy nap. Magyar játékfilm, dráma, 2018. Szereplők: Szamosi Zsófia, Füredi Leo, Barcza Ambrus, Varga-Blaskó Zorka, Gárdos Márk, Láng Annamária, Vándor Éva, Hajduk Károly. Rendezte: Szilágyi Zsófia.

Az *Egy napot* úgy harangozták be, mint a „magyar anya” életét a maga valóságában igazán jól és hűen megjelenítő filmet, és ez tulajdonképpen igaz is. Habár sok szempontból nem tipikus. A történetben szereplő budai értelmiségi családban a szülők gyereknevelési és konfliktuskezelési módszerei a szokványosnak tekintett gyakorlathoz viszonyítva nem feltétlenül reprezentatívak. Ezt a kiindulási helyzetet jól használja a rendező, amikor bemutatja, hogy Budán sincs kolbászból a kerítés, hogy minden fillért be kell osztani, hónap végén akciós árut kell venni a boltban, és nem lehet kihívni a vízvezeték-szerelőt, mert alig van már pénz a borítékban. Az pedig szinte szentté emeli a főhősnőt – az én szememben legalábbis –, hogy amikor a házassága forog kockán, akkor is meg tudja őrizni a gyerekei irányában a higgadságát és emberségét, az önmagában is idegőrlő napi rutin ellenére.

Üdítő látni, ahogyan a gyerekszínészek (Barcza Ambrus, Varga-Blaskó Zorka és Gárdos Márk) magukat alakítják – szenzációsan. A gyerekekkel kapcsolatos napi teendőkből adódó helyzetek időzített bombák, és viccesen abszurd jelenetek sorozatát adják a filmben. Ez némiképp oldja a szülők között feszülő kibeszéletlen, nyomasztó konfliktust. A kétéves, aki motorral zúg le a domboldalon, majd hisztirohamot kap, amikor le kell szállnia róla; a másik gyereknek az oviból véletlenül elhozott cipője; a kisiskolás, aki minden cuccát elhagyja – ismerős helyzetek gyakorló szülők számára. Ahogyan az állandó küzdelem az idővel, a mosatlannal, a gyerekek délutáni különóráival – cselló, balett, vívás –, az elindulással, az anyóssal, a vízvezeték-szerelővel. Ez annyi harc egy napra, hogy egymással megküzdeni már nem marad sem idő, sem

energia. A vásznon bemutatott birkózás a problémaözönnel valószínűleg tényleg sok magyar anya sorsa, és ez önmagában is kész gyomorhaj.

Habár a főszereplő Anna (Szamosi Zsófia) a mindennapok mókuserékében rekedve nem tudja elmondani, hogy mi feszíti, a film képi világa kifejezi helyette. Szülőként a legnagyobb feszültség, terhelés és belső konfliktus közepette is helyt kell állni, hiszen a gyerekeket egyfolytában hozni-vinni, etetni, foglalkoztatni, gondozni kell. Mindez nem ad teret és időt sem beszélgetésnek, sem veszekedésnek, sem gyászoknak. Viszont ha nincs mód megélni a saját szenvedést, az utat talál máshogyan, akár fizikai formában is. Ahogyan fokozódik a várakozás – hiszen az apa (Füredi Leó) megígérte, hogy vacsorára otthon lesz –, fokozódik a gyomorgörcs is.

Gyakorta látunk olyan filmes vagy színpadi ábrázolást, amely pozitív karakterként tünteti fel az éjszakai mulatozásból lábujjhegyen hazalopakodó férfit, aki mielőtt ágyba dőlné, elégedett mosollyal végigte-

kint az édesen szuszogó családján. Itt most Szabolcs, a hazatérő tékozló apa figurája valóságos, ezáltal korántsem tűnik természetesnek és érthetőnek az, amit nézőként eddig megszoktunk. Ebből a szémszögéből a feszültség és a gyomorgörcs a természetes. Sokáig kellett várni ennek a szemléletmódnak a megmutatkozására, és hálásak lehetünk érte, hogy végre találkozhatunk vele.

A történetben nincs katarzis, nincs megoldás, nem kap ki a rosszfiú – a film ettől lesz igazán életszerű, mégis erőteljes hatású és igazán lehangelő.

Nagyon nehéz a család élete, ha a házassági eskü – amelyet Anna egy ponton meg is próbál a férje szájába adni – csak az egyik fél számára fontos. A korunkban jellemzően a kapcsolatokat esetlegességét és képlékenységét előtérbe helyező ábrázolásokkal szemben az első filmes Szilágyi Zsófia megmutatja, hogy mekkora a tét. Az, hogy az Isten előtt tett fogadalom mégsem smafu, hangsúlyosan benne van ebben a történetben.

■ LABORCZI DÓRA

Első adventem

Amikor első alkalommal vettem részt adventi alkalmon, fogalmam sem volt, hogy miről van szó. Alig egy hete mentem feleségül egy evangélikus teológushallgatóhoz, és Eugene-be, Oregonba költöztünk, hogy a férjem megkezdje gyakorlati évét az ottani evangélikus gyülekezetben.

A templom egy zöld dombon állt, körülötte pedig ezerkilencszáznegyven házikó. Ezek egyike lett a mi egyszobás kis otthonunk arra az évre, amíg a férjem, Matthew kipróbálta, milyen is lelkésznek lenni egy csomó igazi, hús-vér templomba járó ember között.

Amire igazán emlékszem 1996-ból ezzel az adventtel kapcsolatban, az a vespera éneklése. Sosem voltam korábban énekelt liturgiás esti áhítaton, és amit a vesperáról és matutinumról (énekeltem liturgias reggeli áhítat) tudtam, az mind filmekből származott: láttam, hogy a középkori Európában a szerzetesek és apácák igyekeztek betartani az imaórák szigorú rendjét. Ha valaki éppen elkésett, vagy megzavarta az alkalmat, akkor az előljáró anya (vagy valami hasonló) megfeddte, és felmosatta vele a mosogatóhelyiség padlóját. Nem tudom, hogy ezek a képek pontosan melyik filmből villanhattak fel bennem, *A repülő apáca* sorozatból, *A rózsza nevéből*, a *Cadfael testvérből* vagy éppen *A muzsika hangjának* nyitójeleneteiből, de azt tudom, hogy ennyi volt az összes ismeretem a témában.

Komolyan, fogalmam sem volt arról, hogy emberek a modern időkben is csinálnak ilyeneket, vesperát vagy matutinumot, ráadásul anélkül, hogy különböző liturgikus ruhákba öltöznének be. Mégis, az adventi esti liturgikus imádság Eugene-ben, az Egyesült Evangélikus Gyülekezetben az egyik legszebb dolog volt, amelyet valaha átéltem.

Egy kis közösség, talán húsz fő gyűlt össze rendszeresen szerdánként este hétkor a templom egyik termében, hogy elénekelje a vespera imaliturgiáját. Úgy tűnt, hogy mindannyiunknak, akik a sálunkat levéve beléptünk a templomba, szükségünk volt arra, hogy az adventi gyertyák felmelegítsék a nyakunkat, hogy megfelelően ellazuljunk, és nyugodtan tudjunk ülni. Az adventi koszorú zöldje meg-megcsillan a teremben körös-körül elhelyezett gyertyák imbolgó

fényében. Összegyűltünk a csendben, amely különösen jellemző az évek arra a szakaszára, amikor a napok nagyon-nagyon rövidek.

Ezek az estéken a késő december csendje vett körül – mégis, az én életem hangos volt. Nem is tudtam, milyen nagy szükségem van arra, hogy megálljak negyvenöt percre, csendben legyek, énekeljek, és hallgassam, ahogy mások Gábielről és Máriáról énekelnek. Az első alkalommal, amikor meghallottam, hogy *„hatalmassokat döntött le trónjukról, és megalázottakat emelt fel; éhezőket látott el javakkal, és bővelkedőket küldött el üres kézzel”* (Lk 1, 52–53), az volt az érzésem, hogy ez a legradikálisabb és leggyönyörűbb dolog, amit valaha hallottam. Nem tudtam, hogy ezek a mondatok *Lukács evangéliumából* származnak, nem pedig valami baloldali

Hamarosan megtudtam, hogy világszerte éneklék Mária énekét, hogy a *Magnificat* mindig is a vespera része volt, és hogy amikor én ezt abban az adventi időszakban énekeltem, akkor együtt énekeltem mindazokkal, akik előttem jártak, a szerzetesekkel és apácákkal, minden idők hívő keresztényeivel és mindazokkal, akikkel összegyülekeztünk, hogy imádkozunk 1996 telén. Vagyis valami olyasmit szeretnék ezzel mondani: a liturgikus év újraélése azt jelenti, hogy végigénekel a történetet, megéled, hagyod, hogy a történet új irányt adjon az életednek, és mindezt mással együtt... mindazokkal, akik előttünk tették ezt, azokkal, akik ma gyakorolják, és azokkal, akik akkor is teszik majd, amikor mi már nem leszünk. Ezt jelenti az, hogy kettős állampolgárságunk van: a „most”-ban és a „még nem”-ben.

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ

dalokat közlő könyvből. Elsírtam magam, amikor először énekelni kezdtem.

Akkoriban konyhán dolgoztam, ahol HIV-fertőzötteknek főztünk. Az Acorn Központ kedves kis épület volt, ahol HIV-fertőzött férfiak és nők gyülekeztek össze rendre, hogy sorstársaikkal együtt fogyasszák el a meleg ételüket. Napközben lesóványodott drogosoknak és homoszexuálisoknak főztem; sokan közülük egy szívtelen kormányzati rendszer kegyeinek kiszolgáltatva jutottak hozzá az alapvető szükségleteikhez. Szerda esténként pedig arról az Istenről énekeltem, aki betölti az éhezőket és felemeli a megalázottakat. Az éneklés értelmet adott a hetem többi részének.

Az egyházi év ünneplése azt jelenti, hogy az életünk beleszövődik Jézus Krisztus történetébe olyan módon, hogy a mi saját életünknek és az ő világának az anyaga szent szövetté válik. Ez az összefonódás tette lehetővé egy újonnan kereszténnyé váló fiatal nőnek, hogy meglássa Jézust egy AIDS-ben haldokló ember tönkrement testében, mert azon a héten, néhány nappal korábban hallotta Jézus anyját énekelni arról, hogy Isten betölti a szűkölködőket, és felemeli a mélységben levőket. És ahogyan ez a fiatal nő Jézus anyjának énekét énekelte, elkezdte meglátni Jézust magát.

■ NADIA BOLZ-WEBER

Forrás: [Patheos.com/blogs/nadiabolzweber](https://patheos.com/blogs/nadiabolzweber)
Fordította Molnár Lilla

Tisztelt Olvasónk és Előfizetők!

Örömkre szolgál, hogy 2019-ben is az *Evangélikus Élet* olvasói között üdvözölhetjük Önt. Reméljük, hogy a magazin olvasása közben az új évben is gazdagodni tud majd lelkiekben.

A következőkben lapunk előfizetésével kapcsolatban nyújtunk tájékoztatást.

A belföldre postázott *Evangélikus Élet* magazin előfizetői díja 2019-ben változatlan marad. Az online olvasható és letölthető magazin díja viszont 2018. december 10-től a táblázatban foglaltak szerint változik.

Örömmel osztjuk meg a hírt, hogy december 10-től kedvezményes előfizetési lehetőséget kínálunk az *Evangélikus Élet*, a *Lelkipásztor* evangélikus lelkészi szakfolyóirat, valamint a *Credo* evangélikus folyóirat elektronikus példányaira a Luther Kiadó webáruházában (Bolt.lutherkiado.hu) a *Folyóiratok – Digitális* menüpont alatt.

Előfizetői támogatói akció. Ahogyan már a korábbi években is tettük, most is szeretnénk támogatni azokat az olvasóinkat, akik anyagi okokból nem tudják megrendelni a magazint. Ezért kérjük Önöket, ha módjukban áll, az előfizetési díjnál nagyobb összeget juttassanak el kiadónkhoz. Az így befolyt összegből támogatni tudjuk azon olvasóink előfizetését is, akiknek az előfizetési díj rendezése nehézséget okozna. Ha segíteni tudnak, kérjük, a csekken, illetve az átutaláskor a saját előfizetési díjukon felül az erre szánt összeget is fizessék be, és a

Nyomtatott lap	belföldre egy évre	15 600 Ft
	belföldre fél évre	7 800 Ft
	belföldre negyedévre	3 900 Ft
	belföldre egy példány	600 Ft
	európai uniós országba egy évre	(172 euró) 55 200 Ft
	egyéb külföldi országba egy évre	(201 euró) 64 500 Ft
Digitális lap (2018. december 10-től)	egy évre	7 800 Ft
	fél évre	3 900 Ft
	negyedévre	1 950 Ft
	egy példány	300 Ft

„közlemény” rovatba írják be, hogy „előfizetői támogatás”, valamint annak pontos összegét. A tavaly meghirdetett támogatás keretében 234 840 forint gyűlt össze. Ezúton is köszönjük mindazoknak, akik segíteni tudtak.

Várjuk továbbá azoknak az előfizetőinknek a jelentkezését is, akik anyagi lehetőségeik miatt kényszerülnének a magazin lemondására, mert nekik a továbbiakban is segítséget tudunk nyújtani.

Azon előfizetőink között, akiknek 2019. január 6-án, vízkereszt ünnepén érvényes *Evangélikus Élet*-előfizetésük van, sorsolást tartunk. A nyertes másodmagával térítésként tölthet el egy hétvégét (péntek vacsorától vasárnap ebédig) a balatonszár-

szói Andorka Rudolf Evangélikus Konfereencia- és Missziói Otthonban, egy előre egyeztetett időpontban.

Tisztelt olvasónk és előfizetők! Ha mindezekkel kapcsolatban bármilyen kérdése van, forduljon bizalommal munkatársunkhoz, Nemes Krisztinához az 1/317-5478-as vagy a 20/824-5518-as telefonszámon, illetve a kiado@lutheran.hu e-mail-címen.

Munkatársaim nevében is békés adventi heteket, örömteli karácsonyi ünnepet és Isten áldásaiban gazdag új esztendőt kívánok minden tisztelt olvasónknak és előfizetőnknek!

■ ANTAL BÁLINT,

a Luther Kiadó megbízott igazgatója

Kis képes természetrajz

Téli barangolás

Bármennyire élveztük is a szokatlanul hosszúra nyúlt, szép őszt, azért idén sem marad el a tél. Jól teszi, mert bár az állatvilág jó részének életét megnehezíti, de élővilágunknak erre az évszakra is nagy szüksége van ahhoz, hogy igazán élő maradjon. A téli természet tárháza is kimeríthetetlen, ezúttal is innen merített Schmidt Egon, a jeles ornitológus, Kossuth-díjas író.

A jeges északi szél, a kemény hideg és a nemegyszer magas hótakaró kemény próba elé állítja az állatokat, amelyek a legkülönbözőbb módon igyekeznek túlélni ezt a nehéz időszakot. A legkényelmesebb megoldást választók egyszerűen átalszják a telet. A hüllők, a kígyók és a gyíkok vagy a mocsári teknős, a kétéltűek, mint a békák és gőték, az iszapba rejtőzve vagy öreg fák gyökerei között pihennek, az ürgék és a hörcsögök a föld alatt, lakásaik bejáratát eltömve, a pelék pedig fák üregében készített puha fészükben vészeli át a téli időszakot. A rovarok és pókok a legkülönbözőbb helyeken, fakéreg alatt, földi lyukban, épületek zugaiban várják a tavaszt.

A madarak egy része, a fecskék, a gólyák vagy az aranytollú sárgarigók megszőknek a tél elől, dél felé repülnek. Egyesek – például a vörösbegy vagy a szép hangú énekes rigó – csak Európa déli felére vonulnak, mások átrepülnek a Szaharán, és akár Afrika legdélibb csücskéig is eljuthatnak; ez az út légvonalban kereken tízezer kilométert jelent, ennek ellenére ott is találtak már idehaza gyűrűzött madarakat. Persze sok madárfaj dacol a téllal, és itthon marad, hozzájuk északabbról érkezettek is csatlakoznak.

A Duna mellett sétálva, például Visegrád közelében vagy a szobi révnél jó néhány olyan madárfajt figyelhetünk meg, amely a magas északon fészkel, és csak a téli hónapokban vendégeskedik nálunk. A jeges récék néha a zajló folyóban, a jégtáblák között úszkálnak, de velük érkeznek több más madár mellett a fekete és a kormos récék, ugyanígy a nagy és kis bukók és a búvárfélék, amelyek apró halakra vadásznak. A récék a mélybe bújnak, és a fenék iszapjában kutatnak csigák és kagylók után. A Dunában és a Balatonon is gyakori a vándorkagyló, ez a legfőbb csemegéjük.

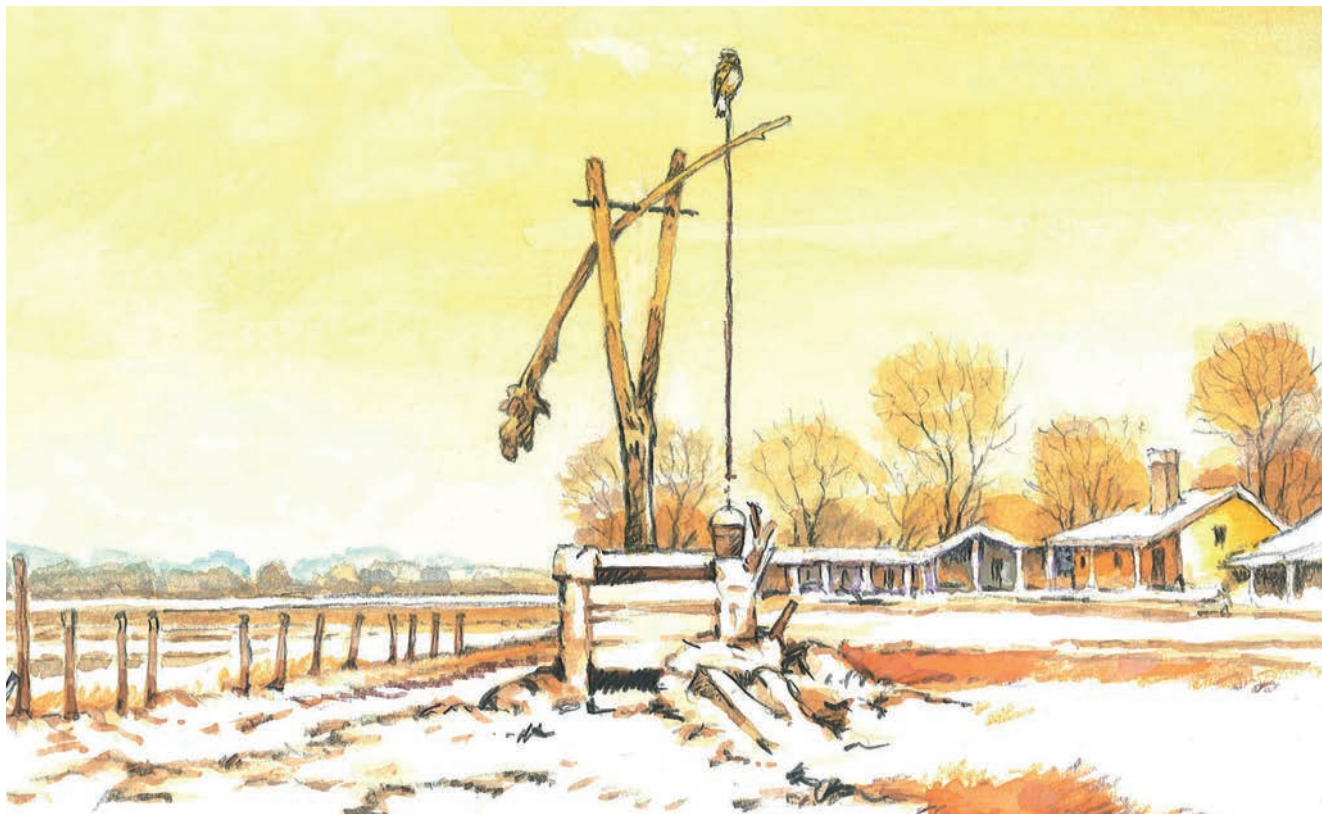
A Balaton, a Velencei-tó vagy a halastavak nádasaiban tavasszal harsog a madárének, de ilyenkor többnyire teljes a csend, mivel a nádírigó, a nádi tücsökmadár és a többiek már Afrikában vannak. Ám azért itt-ott mégis lehet hallani valamit. Ha egy leeresztett halastó gátján megyünk, előbb-utóbb megüti a fülünket a barkóscinegék csilingelő hangja. Kíváncsi madarak. Ha megállunk és várunk, egy vagy két madár biztosan felkúszik egy kiemelkedő nádszálra, jól megnéz minket, aztán újra eltűnik. A kis ökrszemmel is lehet találkozni a nádasokban. Erdei ma-

dár, de télire gyakran ide költözik, ahol a torzsák között mindig talál annyi pókot és más eledelt, hogy úgy-ahogy jóllakhasson. Mindenre figyelő kismadár. Ha róka vagy görény oszon a nád között, hangos cserregéssel jelzi. Apró őrszem a nád sűrűjében.

Kint a mezőkön is átalakul a madárvilág. Sokan eltűnnek, mások maradnak, vagy észak felől repülnek a magyar pusztára. A túzokok csapatokba verődve a repcetáblákon tanyáznak, télen itt találják meg a legfőbb táplálékukat. A pocokra leső egerészölyvek mellé az északi tundrák felől érkezett gatyás ölyvek társultak. Míg az egerészölyv csüdje csupasz, északi rokonáé az ujjakig tollas, innen a „gatyás” elnevezés. Hómentes időben könnyű dolguk van, de ha vastag fehér paplan borítja a földeket, meg kell dolgozniuk minden egyes pocokért. ▶

Ezek a kis rágcsálók ilyenkor a hó alatt készítenek rágással tisztán tartott járatokat; ezek a kacskaringós, lyuktól lyukig vezető ösvények a tavaszi olvadás után a legelőt járva megtalálhatók. A pockok szerencsére időnként a felszínre jönnek, így az ölyvek és az ugyancsak télire hozzánk látogató kékes rétihéják nem maradnak zsákmány nélkül. A mezőn, különösen a bokros részeken biztosan találkozhatunk fácánokkal. A büszke kakas hosszú farkával és csillogó tollzatával nagyszerű látványt nyújt. Ha valamitől megriad, nagy „katakolással” kel fel, gyorsan verdes a szárnyaival, alacsonyan repül, majd leereszkedik, és farkát felvágva a bokrok alá szalad. A fácánok éjszakára felgallyaznak, a fák ágain pihennek reggelig. Így aztán az őket kereső róka legfeljebb sóvárogva szimatolhat utánuk.

Az erdő csendes, időnként a szajkó kiált recsegő hangján, vagy a zöld küllő kacagása hallható. Ez a zöld színű, piros sapkás nagy harkály a parkokban, arborétumokban is otthon van. Gyakran látni a talajon, a fű között, ahol hangyák után kutat. Kemény csőrével lyukakat vés, és hosszú nyelvvel emeli ki a dermedt rovarokat.

Az erdei egerek nem alszanak téli álmot, este buknak elő a föld alól eleséget keresni az avarban. Szerencsére sokan vannak, mert többen is vadásznak rájuk.

A hazai erdőkben mindenütt él a macskabagoly. A hetvenes évek óta terjeszkedik az uráli bagoly is, és ma már sokfelé költ az Északi-középhegységben, különösen a Zemplénben. A baglyok nem építenek fészket, fák tág száju odúiban, újabban egyre gyakrabban a számukra kihelyezett mesterséges fészkekben nevelik fiókáikat. Fő táplálékuk a rágcsálók közül kerül ki, egész évben a fák között élő pockokat és egereket tizedelik. A nyuszt is szereti az egérpecsenyét, és egész éjszaka a kis rágcsálókra vadászik. Nagyon hasonlít a nyestre, de míg annak mellénye fehér, a nyuszté sárgás színű. Úgyesen mozog a fákon is, ahol még a menekülő mókust is elcsípi. Számuk mostanság gyarapodik Magyarországon, ami a mókusok számára komoly veszélyt jelent.

A középhegységek erdeiben járva néha a birka bégetéséhez hasonló hangokra figyelhetünk fel: a muflonok kis csapatokban járnak, és elsősorban a déli kitétséggű, melegebb erdőket kedvelik, ahol korábban köszönt be az olvadás. A kosok vaskos szarvat, „csigát” viselnek. Szinte egész nap lakmároznak, nyáron lágy szárú növényeket legelnek, télen fászáruakkal kell beérniük. A muflonra az ember is vadászik, de zsákmányul ejthetik a Zemplénben megtelepedett farkasok és a fiatal példányokat a hiúzok is.

A téli időszakban számos látnivaló akad a parkokban és a kertekben is. A budapesti Népligetben például a mókusok a talajon, akár a hó alatt kutatnak az ősszel elrejtett makkok és más csemegék után. Párosodásuk a téli hónapokra esik. A szerelmes állatok ilyenkor látványosan kergetőznek a fák koronáiban.

Ott, ahol ostorfák állnak a parkban, sok madarat megsejmelhetünk. Nagy fenyőrigócsapatok lepik el a fákat, és csipegetik le az apró bogyókat, de köztük majd mindig megjelennek az észak felől télire hozzánk látogató szép szőlőrigók is. Egyes években csapatostul árasztják el egész Közép-Európát a csonttollúak csapatai. Zöld testükről, fahéjszínűtollükről, rövid farkukról, valamint nagy fekete torokfoltjukról könnyű felismerni őket. De ami a leginkább feltűnik, az a hosszú, hegyes bóbítájuk és folyamatosan hallott ciripelő hangjuk. Ezek az inváziók sajnos ritkák, csak ha odafent rossz a berkenyetermés, akkor kényszerülnek dél felé.

A kertekben megjelenik egy másik szép madár, a süvöltő. A hímek piros alótestükkel különösen a behavazott tá-

RAJZOK: BUDAI TIBOR

jakon nyújtanak festői látványt. Magokat és bogyókat fogyasztanak, szeretik például a juharfák termését és a fagyal fekete bogyóit.

A február második fele már a nagy léptekkel közeledő tavasszal ölelkezik.

Énekelnek a mezei pacsirták, fuvalóznak a fekete rigók, és a kertekben, parkokban mindenfelé hallani a széncinegék tavaszt váró, hangos és oly kedves „nyitni kék”-jét.

■ SCHMIDT EGON

Plüsi és Csuri

Nem tudom, ti hogy vagytok vele, nekem minden ismerősöm odavan az állatokért. Kiskoromban mindenkinek volt is valami kedvence körülöttünk. Az unokatestvéreimnek perzsamacskájuk és pintyük, a szomszédainknak hörcsögük meg kutyájuk volt, az osztálytársaimnak papagájuk, ugróegerük, csigájuk, teknősük. Nálunk sün lakott, a kerteken át gyakran meglátogatt bennünket néhány macska, és olykor beköltözött hozzánk egy-egy kóbor kutya is pár hétre, míg valaki rájuk nem talált, vagy tovább nem álltak a kerítés résein átbújva.

Aztán lett akváriumunk, és benne különböző halak, később tengerimalacaink,

aztán befogadtunk mindenféle jószágot. Öreg, kopaszodó kanárit, sánta aranyhörcsögöt, félszemű fehér egeret. Egész addig jó is volt ez, amíg el nem kezdődött az iskola, amely betöltötte minden szabad időnk, így a sok állat gondozása már inkább a szüleimre maradt. Ők nem nagyon érezték szükségét annak, hogy ilyen sok teremtményről kelljen gondoskodniuk. Voltak is viták emiatt közöttünk. Kicsit ez fékez engem most szülőként abban, hogy mértéktelen mennyiségű házikedvencet tartsunk.

Na, azért nem vagyok annyira zord. Volt már teknősünk, sok macskánk, egy darabig kutyánk is. Aztán a kutyus itthagyt bennünket, és azóta nyúz-

nak a gyerekeink. Új kutyát szeretnének mindenképpen. Különösen Borsi lányom tud igazi nagy bociszemekkel könyörögni. Igaz, már az iskolába utazgatás miatt is alig van szabad ideje, meg még kétféle szakkörre is jár, de ő biztos benne, hogy lenne ideje játszani egy ilyen négylábú pajtással.

Nemrég volt a születésnapja, és nagyon, de nagyon várta, hogy most talán ha egyebet nem is, egy ebet csak kap. Nos, egy barátnőjétől kis dobozban egy tökéletes kutyát kapott. Gyönyörű, világosbarna kis jószág, hosszú, lelógó, selymes fülekkel. A szőre olyan puha és bársonyos, hogy az embernek kedve támad simogatni. Egészen aprócska külön-

ben, alig nagyobb apa cipőjénél. Csillag fekete szemei vannak, és tényleg, egész egyszerűen tökéletes. Soha nem ugat fölöslegesen, nem rágja a cipőket, nem pisil a szőnyegre, nem nyalja össze vissza az embert. Nem nyüszít az anyja után, sőt akkor sem reklamál, ha elfelejtet elvinni sétálni. Nem válogatós, semmitől nem fordul el finnyáskodva. El is nevezte egyhangúlag Plüsinak.

Egy óra hosszai a világ legboldogabb kutyatulajdonosa volt a lányunk. Aztán amikor a barátnője hazament, egy darabig még nézte, simogatta azt a puha kis szőrgombócot, végül csak elkezdte potyogni a könnyei. „Én nem ilyet akartam – hüppögte, amikor már mind körülálltuk vizasztalni. – Ez nem csinál semmit!”

Hát igen. Mit szépítem, volt ebben valami igazság. Azt elfelejtettem az előbb bevallani nektek, hogy Plüsi egy aranyos játék kutya. Ha megnyomod a hasát, akkor háromszor ugat, ezenkívül elég csinos kis poft varrtak neki egész jó anyagokból, de ezzel aztán tényleg vége minden tudományának.

Szerencsére a szomszédunkban egy kedves idős néni – mint nagymama – megkapta az unokája kiskutyáját, Csurit. Bájos poftjú kis tacsó, nagyjából hasonló méretű, mint Plüsi, de ezenkívül semmi másban nem hasonlítanak. Először is ez a kis állat még nagyon fiatal, fél a mamija nélkül, hiányoznak neki a testvérei, hiányzik az alom szaga és melege, így bizony sokat sírdogál. Úgy nyöszörög, mint egy kisbaba, dajkálgatni, vigasztal- gatni kell. És melegen tartani, mert vacog a hidegtől. Már van egy kosara, ezt rojtosra rágta, és rengeteg puha plédje, ezeket tönkretette. Mindenütt csupa szőr és maszat minden körülötte, és kis harapásnyomokkal is tarkítja a rongálást, amerre megfordul.

Folyton éhes, és bár mindenféle egészséges, vitamindús ételt vásároltak neki, Csuri leginkább a palacsintáért rajong. Ott kuncsorog az asztalnál ülők lába körül, nyekereg, és az orrával bököd. Ha valaki megszanja, és lenyújt neki egy falatot a tiltott eledelből, Csuri boldogan vakkant egyet, aztán egy halom nyálás pusztít ad. Ilyenkor mehet az ember kezét mosni.

Aki eszik, az ugye nem tarthatja benn örökké azt az ételt. Tacsó barátunk nem is problémázik ezen sokat, ahol és amikor eszébe jut, elintézi a dolgát. A szomszéd néni fejcsóválva fut a seprűért, lapátért,

nem győz rendet rakni utána. És a meglepő, hogy Borsi lányom is nevetve futkos a nyomában, hogy zacskóba gyűjtse az elpotyogtatott kutyagumit. Semmi undorodás, semmi fujjogás.

Csuri néha a mértéket sem találja el. Ilyenkor fáj a pocakja, keservesen nyüszít és rí miatta, majd ha az ember simogatja egy kicsit a hasikóját, megkönnyebbülten csurgatja ki a száján a felesleget. Nagyon elégedett és boldog ilyenkor. Mi kevésbé. Ilyenkor újabb feltörés, átöltözés, kézmosás következik.

Gondolom, azt is kitaláltátok, hogy a nevet sem csak úgy elnagyolva adtuk neki. Igazán megérdemli. Csuri tényleg pici, és a nagy kerek világ, az udvar hatalmas neki. A lépcsőn csak hosszas próbálkozás után tud feljutni. Hogy biztonságban érezze magát, meg kell jelöl- nie mindent, amit csak lehet. Emelint a lábát, és odatócsál a falra, a bokorra, a biciklikerekre. Ha nem mozog elég gyorsan, engem is valami állandóan jelen lévő dolognak ítél meg, és...

Csuri idegesítő. Mégis minden délután, a leckeírás és tanulás végeztével hozzá szalad át a lányom. Dédelgeti, becézgeti, rajong érte. Nevetve öltözik át, ha valami „baleset” történik vele. Kedves szomszéd néni is csak mondja, hogy bosszankodik. Igazából mindenki szereti ezt a rosszcsont kutyát. Még én is.

Ha Plüsi-re és Csuri-ra gondolok, igazat kell adnom az Úristennek, aki szabad akaratot adott az embernek, amikor megteremtette. Lehattunk volna olyan jók és olyan magatehetetlenek, mint Plüsi. De Isten inkább úgy alkotott meg bennünket, hogy Csurihoz hasonlítunk. Több a gond velünk, sok figyelmet, nevelést, szeretetet, törődést igénylünk. Időnként – gyakran – kell takarítani utánunk. Viszont igazán kapcsolatban lenni csak egy élő valakivel lehet.

Ami azt illeti, elég sok ronda dolgot is csinálunk. Ezért is van olyan nagy szükségünk rá, hogy Isten legyen a mi jó gazdánk, ne vaduljunk el egészen. Érdemes erre a jó Gazdára komolyan odafigyelni. Ő szeret, és jót akar nekünk. ■

F	m	i	s	e	k	e	g	y	e	n	e	
m	i	g	m	a	y	n	é	v	s	ö	s	
e	á	a	a	d	e	t	,	é	g	e	m	d
s	t	a	m	,	i	n	t	s	h	a	g	d
n	t	o	d	h	y	z	p	s	ú	é	a	
i	a	l	z	e	a	é	c	t	e	s	g	
b	n	e	j	v	l	l	j	u	f	s	o	
d	t	a	a	a	ö	á	l	t	s	z	f	
J	o	m	t	b	r	d	r	g	z	n	m	,
e	t	l	.	A	a	z	á	g	e	a	e	á
k	r	e	b	í	m	a	d	r	m	s	r	
J	á	z	s	a	l	t	o	b	e	s		

Példabeszédek 4, 10-11.

Kövessd a kiskutya lábnyomait a betűrácsra, így megkapod az aranymondást

RAJZOK: BÓDI KATALIN

GYÁSZJELENTÉS

November 21-én, életének nyolcvankilencedik évében elhunyt id. Pintér Károly nyugalmazott evangélikus lelkész. A halálát megelőző napon kórházi ágyán szereteteitől ezt az *Útmutóban* kijelölt ígét hallhatta: „Mert nincsen itt maradandó városunk, hanem az eljövendőt keressük.” (Zsid 13,14)

Búcsúztatása utolsó szolgálati helyén, a Budapest-Deák téri evangélikus templomban lesz december 16-án, vasárnap 15 órától.

A Fébé Segítő Szolgálat felhívása. Kedves Testvérek! Szeretettel ajánljuk segédeszköz-kölcsönzési szolgáltatásunkat. A rendelkezésre álló eszközök (például kerekesszék, szobavécé, rolátor, betegágy stb.) térítésmentesen állnak a rászorulóknak rendelkezésére. Munkatársak jelentkezését is várjuk egy adománybolt megnyitására. Terveink szerint Budán, esetleg egy pesti belső kerületben bérelnénk helyiséget. Szükség van egy üzletvezetőre és akár naponta váltakozó, délelőtt vagy délután ott lévő eladókra. Résztetek a honlapunkon: Febeegyesulet.hu.

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

Keresztyén karácsonyi könyvvásár

December 7–8.

Nyitva:
pénteken 14-től 20 óráig,
szombaton 9-től 17 óráig.

Lónyay Utcai Református Gimnázium
1092 Budapest, Kinizsi utca 1–7.

Közel 50 kiadó és kiállító,
Bibliák, könyvek, ajándéktárgyak egy helyen!

Közgyűlés a nyugati egyházkerületben

Főként az országos bizottságokba delegált tagok megválasztásával, illetve a 2019-es munkaév programjainak megtervezésével foglalkozott a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület november 16-án Csákváron tartott közgyűlése.

Az ülés Szebik Károly helyi lelkész áhítatával kezdődött a csákvári templomban, majd a gyülekezeti terembe vonultak át a kerületi közgyűlés tagjai.

A tanácskozás megnyitása után Kissné Kárász Rózsa, a jelölőbizottság elnöke mutatta be a bizottság tagjait, és tájékoztatást adott az országos bizottsági tisztségekre való jelölés folyamatáról. Ezután vette kezdetét a szavazás. Azokban az esetekben, amelyekben a jelöltek száma nem haladta meg a betöltendő bizottsági tisztségek számát, a jelenlévők – a kerületi elnökség javaslatára – nyílt szavazással, kézfelemeléssel döntöttek a küldöttek személyéről.

Napirendre került egy társulási kérdés is. Rostáné Piri Magda vasi egyházmezei esperes az előterjesztésében elmondta, hogy a gércei és a kissomlyói egyház-

község nem képes lelkészi állást önállóan fenntartani, ezért a társulás mellett döntöttek. A társulási egyezményt és a díjlevelet az egyházközségek és az egyházmezei

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

■ – AM –

Lelkésziktatással ünnepelte 50 éves fennállását a bobai óvoda

Fennállásának ötvenedik évfordulóját ünnepelte Bobán a 2017 szeptember óta evangélikus fenntartásban működő óvoda. Istentisztelettel, kedves műsorral és egy új címtábla avatásával emlékeztek az elmúlt évtizedekre. A november 17-i ünnepi alkalom istentisztelettel kezdődött, amelyen Gregersen-Labossa György szombathelyi lelkipásztor hirdette Isten ígését, majd beiktatta iskolalelkészi szolgálatába Hegedüs Gábor bobai lelkészt.

A kinevezésre váró óvodapedagógusok és az iskola tanítói ezután fogadalmat tettek: hittel, odaadással végzik munkájukat a továbbiakban is. Szabó Judit és Palotainé Mórocz Tünde óvodapedagógusok, valamint Böröcz Eszter és Zolnainé Nábrádi Györgyi tanítók kézfogással erősítették meg fogadalomtételüket, majd áldásban részesültek.

Az istentisztelet után ünnepi műsorral folytatódott az alkalom. Az ovis csoport az énekével, táncával mosolyt csalt a résztvevők arcára. Régi dolgozók ele-

venítették fel az óvoda indulásának, korábbi működésének nehézségeit, s emlékeztek a vidám pillanatokra, a közösségre is, amely mindig igyekezett fenntartani és jobbá tenni az intézmény működését.

A köszöntők után az új címtábla megáldásával és szeretetvendégséggel ért véget az ünnepi alkalom.

Horváthné Görög Marianna óvodavezető elmondta: több mint egy éve készültek erre az eseményre, s a falubelieken túl az internet lehetőségei is segítettek őket, hogy felkutassák régi ovisaikat, dolgozóikat. Ennek köszönhetően most korábbi ovis csoportok fotói és névsorai díszítik az intézmény falait. Még nem készült el ugyan a teljes anyag, de a tavaszi ovisztalálkozóig szeretnék egészen 1968-ig bővíteni a tablók sorát.

■ Forrás: Remenyik-iskola.hu

Négyszeres jubileum Kecskeméten

Rácáfolt a jelen a múltban prognosztizált pesszimista jóslatra: november 11-én zsúfolásig megtelt a kecskeméti evangélikus templom, hogy a közösség tagjai és a meghívott vendégek – egyéb évfordulókról való megemlékezés mellett – a harminc éve ott szolgáló Kis János lelkipásztor sok gyümölcsöt termő munkájáért adjanak hálát Istennek. Pedig a jelenlegi igazgató lelkésznek elődje 1988 végén annak a „jövőképnek” a kilátásba helyezésével adta át a stafétabotot: vélhetően a gyülekezet utolsó lelkipásztora lesz...

FOTÓK: ZSOLICZAI BALÁZS

Krett György, a gyülekezet felügyelője méltatta Kis János szolgálatát. A háttérben Kondor Péter és Hulej Enikő

Az éppen százötvenöt éve felszentelt kecskeméti templomban kilencven éve kíséri orgona a gyülekezet énekét, és harangja huszonöt esztendeje hívja istentiszteletre a lutheránus híveket. E jubileumok is apropójául szolgáltak az ünnepnek: Márton napján nagytóval is alig lehetett volna üres helyet találni a padosorokban.

A rendhagyó liturgiájú alkalmon felváltva zengte a gyülekezet az „Áll az Úr-isten temploma...” kezdetű (EÉ 288) ének strófáit, illetve idézte emlékezetébe Isten híros városbeli hajlékának rövid történetét. Az Ybl Miklós tervezte, romantikus stílusú épületről és a pécsi Angster cég által készített orgonáról Székely Gábor és Hegedűs Zoltán presbiterek, az alig százhatvan kilogrammos, az istentiszteletek során a *Miatyánk* alatt is mindig megszólaltatott harangról pedig Kis János beszélt.

Igehirdetéssel Kondor Péter, a Déli Egyházkerület püspöke szolgált. Prédiká-

ciójának alapigéjéül a *Királyok első könyvének* azon szakaszát választotta, amelyben Salamon bölcsességet kér Istentől (1Kir 3,5–15). A textus szerint az Úr végtelenül nagy kiváltságban részesíti a királyt: kérjen valamit, és ő megadja neki.

Ezt a privilégiumot Isten ránk is kiterjeszti. Hisszük-e, hogy a mi kívánságainkat is kész teljesíteni? – hangzott a kérdés a szószékről. Ha Istennek tetsző imádságot akarunk megfogalmazni – folytatta a püspök –, tanuljunk Salamontól, aki először megköszöni mindazt, amit az Úr a múltban tett. Így adjunk neki hálát mi is minket eddig megtartó kegyelméért, Krisztus értünk elszenvedett kereszthaláláért.

A király tisztában volt azzal, hogy őt a választott nép kormányzására rendelte Isten. Ehhez azonban Salamon – mutatott rá az igehirdető – nem gazdagságot vagy hosszú életet, hanem engedelmes szívet kért. Ahhoz, hogy felismerjük és megértsük a ránk bízott küldetést, nekünk is Isten szavát meghalló és cselekedni kész szívért kell fohászzkodnunk. Így válhat áldottá az életünk – zárta prédikációját Kondor Péter.

Az istentisztelet folytatásában Krett György, a gyülekezet felügyelője méltatta Kis János szolgálatát. Felidézte, hogy a lelkészt harminc éve milyen „paradicsomi állapotok” fogadták: a templomban leginkább galambok leltek nem lelki, hanem valóságos otthonra...

A nagytarcsai származású, korábban tíz évig Orosházán szolgáló Kis János azzal a Pál apostoli „mottóval” állt először a kecskeméti szószékre, hogy elég neki az Úr kegyelme, akinek ereje erőtlenség által ér célhoz (vö. 2Kor 12,9).

Rövid felszólalásában a felügyelő elsősorban az „élő kövekből” történő

építkezés eredményeit sorolta: 2009 ősze óta Hulej Enikő személyében másodlelkésze is van a gyülekezetnek, az elmúlt években majd egy tucat hatodéves teológushallgató töltötte gyakorlati évét Kecskeméten, és jelenleg is huszonegy konfirmandust készítenek fel a személyes vallástételre. (A mérföldkövek közül idekívánkozik, hogy az idei tanévtől végre főállású hitoktató is segíti a lelkészek munkáját.)

A köszöntések során Kondor Péter is kiemelte: Kis János hatodéveseket kísérő mentori szolgálata az egész evangélikus egyház életére jelentős hatással bír. Lupták György esperes a Bács-Kiskun Egyházmegye, Varga Nándor lelképásztor a helyi református, dr. Finta József plébános a katolikus közösség nevében emelkedett szólásra. Az önkormányzat részéről Mák Kornél és dr. Szeberényi Gyula Tamás alpolgármesterek tolmácsolták a városvezetés üdvözlését.

Az istentiszteletet Révész László orgonaművésznek, a gyülekezet Glória énekkarának, valamint a gyerekeknek a szolgálata tette teljessé. Az együttlét szeretetéből folytatódott, majd délután a reformáció évfordulójának tiszteletére szervezett zenés áhítatok nyolcadik alkalmára gyűltek össze a helyi protestáns kórusok.

■ VITÁLIS JUDIT

Malomsoki missziói nap

Ebben az évben november 17-én rendezték meg a Veszprémi Evangélikus Egyházmegye missziói napját. A helyszínválasztás egyebek mellett azért esett Marcaltőre, mivel a Malomsoki Evangélikus Egyházközség fenntartásában itt működő evangélikus iskola és óvoda idén ünnepelte fennállásának tizedik évfordulóját. 2018-ban a helyi közösségnek számos alkalmá épült e jeles jubileum köré. Ennek a sorozatnak egyfajta lezárása, megkoronázása is volt ez a missziói nap.

Ahogy 2012 óta minden évben, úgy idén is Tamás-misével kezdődött az ünnep a falu szépen felújított kultúrházában. Elsőként az egyházmegye missziói felelőse (és a nap a házigazdája), e sorok írója köszöntötte az egybegyűlteket. A liturgiát a megyében szolgáló lelkészek végezték, az énekeket Németh Szabolcs lelkész és a Szivárvány zenekar kísérte.

Isten igéjét Ittész János nyugalmazott püspök hirdette. Az ígértető 2Kor 5,14-6,2 alapján – egyebek mellett – az igazi békességről beszélt, amelyet Jézus Urunk szerzett értünk, helyettünk és miattunk hulló vére, ártatlan szenvedése és halála által. A keresztyén ember békessége ezért a gólgotai keresztfelől árad. Így tisztázta Isten a bűn miatt megromlott viszonyt közte és a világ között, valamint ember és ember között. Ott, a keresztfelől kerülnetünk egészen közel öhozza és egymáshoz. Most!

népes gyülekezet minden tagja megmozdult. Ezután a helyi gyülekezet felügyelője, Horváthné Somogyi Renáta köszöntötte az egybegyűlteket.

A közös ebéd és a megterített asztalok melletti testvéri beszélgetés után a délutáni program – Huszárné Németh Izabellának, a Kmety György Evangélikus Általános Iskola és Óvoda igazgatójának rövid beszéde után – rendhagyó bizonyágtétellel kezdődött.

E sorok írója, az intézmény iskolalelkésze 2Kor 12,9-10 alapján szólt arról, hogy bár a legkisebb gyülekezeti fenntartó a malomsoki gyülekezet, és a legkisebb evangélikus oktatási intézmény a Kmety-iskola, a Szentírás igéi mégis arra biztatnak, hogy a kicsinyeknek nem kell félniük, hiszen Isten számára fontosak. A lelkész felhívta a figyelmet arra a veszélyre is, hogy az ilyen ünnepeken sokszor csak az embe-

FOTÓ: ORBÁN KINGA

Mert most van a kegyelem ideje, amikor hangzik az evangélium. Vigyáznunk kell, hisz nem tudjuk, hogy még holnap is hallhatjuk-e! – hívta fel a figyelmet a nyugalmazott püspök.

A Tamás-mise sajátos része az úgynevezett imádságjárás: a testvérek részesülhettek személyes áldásban, de volt lehetőség gyertyagyújtásra és imádságírára is. Az istentiszteletnek ezen a részén a

rek szolgálata, fáradozása kerül előtérbe. „Az, hogy ma itt vagyunk, Isten gondviselő szeretetének nagy csodája, ezért egyedül övé a hála és a dicséret” – mutatott rá.

A bizonyágtétel kezdetén óvodások, a végén iskolás diákok mondtak „istenes” verseket és énekeltek Krisztust dicsérelő énekeket. A napot Polgárdi Sándor esperes áhítata és úti áldása zárta.

■ WELTLER GÁBOR

Isten közbenjárásával

Pablényi Edina iktatása Kemeneshőgyészen

Hét év után ismét van parókus lelkésze a Kemeneshőgyész–Magyargencsi Társult Evangélikus Egyházközségnek. A kétszázharmincegy éves kemeneshőgyézi templomban október 27-én Pablényi Edina lelkészneő beiktatását ünnepelhette a gyülekezet. Az iktatás szolgálatát a Veszprémi Egyházmegye esperese, Polgárdi Sándor végezte.

Beszédében az esperes kiemelte, hogy a Kemeneshőgyész–Magyargencsi Társult Evangélikus Egyházközség az egyik legerősebb a megye gyülekezetei között. Az esperes a lelkészneőnek azt kívánta, hogy lelki ember legyen, mindig legyen ideje arra a szolgálatra, amelyet elhívásul kapott Istentől. Legyen eszköz Isten kezében, aki által erős közösség épülhet!

A frissen beiktatott lelkészneő az igehirdetésében visszaemlékezett elhívatásának pillanatára és arra, hogy a jánosi

ige indította el a hit útján. Életének másik meghatározó igéje a *Zsidókhoz írt levélből* való: „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.” (Zsid 13,8) Igehirdetésében arról szólt, hogy állandóan változó világunkban csak egy biztos pont van; Jézus Krisztus.

A lelkészneő és családja 2012 nyarán érkezett a gyülekezetbe. Az eltelt idő alatt számos nehézséggel kellett megküzdeniük, de számtalan áldott, boldog percet élhettek át együtt a hívekkel, akik

FOTÓ: TOLNAI GERGELY

hisznek abban, hogy a lelkészneő odakerülése több volt egy egyszerű emberi döntésnél. Isten közbenjárásával érkezett a Kemeneshőgyész–Magyargencsi Társult Evangélikus Egyházközségbe, és remélik, áldásával sokáig szolgál majd itt.

■ BÁLINT BRIGITTA

Az ige elevenít meg a porból

Dobó Dániel iktatása Órimagyarósdon

Ünnepelt október 27-én az őrimagyaródsi evangélikus gyülekezet: Rostáné Piri Magda, a Vasi Egyházmegye esperese szolgálatba iktatta Dobó Dánielt. A lelkész az Északi Egyházkerületből, Nagycserkeszről érkezett Isten hívásának engedelmessé. Az ünnepi úrvacsorás istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét.

„Életem a porhoz tapad: eleveníts meg igéd-del!” (Zsolt 119,25) – hangzott az igehirdetési alapige. Szemerei János arról beszélt, hogy ma már a tudomány is bizonyítja: „a csillagok porából” van a testünk, viszont tapasztaljuk, hogy ez a test nagyon is a földre húz bennünket. A Bibliában ta-

láljuk meg a választ arra a kérdésünkre, hogy ki emelhet fel bennünket e földhöz ragadt, véges életből: egyedül a Megváltó, Jézus Krisztus!

A beiktatás és a megerősítő áldás elhangzása után Dobó Dániel igehirdetését hallgathatta meg az ünneplő gyüle-

kezet. A beiktatott lelkész arról beszélt, Isten hogyan hívta őt egyértelműen az őrimagyaródsi gyülekezetbe, és hogy Isten további vezetését kérve áll a közösség szolgálatába. A saját elhívásáról való bizonyágtétel mellett hangsúlyozta, hogy Jézus hívása mindenkinek szól, hogy őt követve beleilleszkedjen az Isten által számára megalkotott jó tervbe, amely az örökkévalóságban teljesedik ki.

Az istentisztelet ünnepi közgyűléssé alakult, melyen az egyházközség felügyelője, Kovács-Mesterházy Zoltán üdvözölte az egybegyűlteket, Köszöntötte továbbá a közösséget, illetőleg annak új lelkészét az egyházmegye felügyelője, Mórocz Zsolt, valamint a nagycserkeszi evangélikus gyülekezet felügyelője, Szuhanzki István is. Az ünnepség szeretetvendégséggel zárult.

A 2013-ban lelkésszé szentelt Dobó Dániel Budapesten nőtt fel, első önálló szolgálati helyén, Nagycserkeszen 2014-től látta el a lelkészi szolgálatot. Ugyanabban az esztendőben házasodott meg; az őrimagyaródsi gyülekezetbe immár két kislány édesapjaként érkezett.

■ DOBÓNÉ SOMOGYI ESZTER

Isteni és emberi erőforrások

Állami, egyházi és civil összefogás a családbarát Magyarorszáért

Aligha véletlen, hogy Az egyházak a családok szolgálatában elnevezéssel szervezett – összesen hat eseményből álló – műhelykonferencia-sorozatát az egyházak szerepvállalásának bemutatásával indította a KINCS, azaz a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért. A november 21-i eseményt Novák Katalin család- és ifjúságügyért felelős államtitkár mellett Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi, nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára és Balog Zoltán református lelkész, miniszterelnöki biztos, az Emberi Erőforrások Minisztériumának korábbi tárcavezetője nyitotta meg.

A Kopp Mária-intézetet ebben az esztendőben, a családok évében létesítette a magyar kormány, hogy a Gellért-hegy oldalában húzódó székházban dolgozók – kutatásaikkal, elemzéseikkel és módszertani javaslataikkal – szakértői háttérrel biztosítsanak a nemzetstratégiai jelentőséggel bíró népesedéspolitikai célok megvalósításához. Miként küldetésnyilatkozatuk fogalmaz, tevékenységével a KINCS – néhai Kopp Mária professzor asszony szellemiségét követve – hozzá kíván járulni ahhoz, hogy „Magyarországon világra jöjjenek a kívánt és tervezett gyermekek, a népesedési problémáink megoldására megtaláljuk a legmegfelelőbb és leghatékonyabb válaszokat, valamint elérjük azt, hogy az országot megtartó családok még inkább megerősödjenek, sokasodjanak és bővíljenek”.

Az egyházak a családok szolgálatában címmel szervezett sorozatnyitó konferencia előadói közül Fűrész Tünde KINCS-elnök elsőként a történelmi egyházak lelkészi vezetőit köszöntötte. Dr. Székely János római katolikus megyés püspök, dr. Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök, Zán Fábrián Sándor református püspök (Kárpátalja), valamint dr. Köves Slomó, az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség vezető rabbija hitet tettek a családi kötelék biblikus megalapozottsága mellett. Előadásaik mintegy különböző aspektusból reflektáltak Balog Zoltán azon – lutheri teológiából idézett – kijelentésére, hogy a házasság és a család „teremtési rend”, nem pedig olyan társadalmi intézmény, amelyet le lehet cserélni, ha lejárt a szavatossága.

Ezzel összefüggésben dr. Fabiny Tamás – a lelkészcsaládok sajátos helyzetét is elemezve – kifejezte örömét, hogy az *Alaptörvény* egy nő és egy férfi szövetségéként definiálja a házasságot, és hangoztatta, hogy a nyugati egyházak gyakorlatával

szemben mi is ezt tekintjük biblikusnak, vagyis a Magyarországi Evangélikus Egyház nem áldja meg a melegek házasságát.

A szünet előtt még dr. Hafenscher Károly, a Magyarországi Evangélikus Egyház zsinatának lelkészi elnöke, a Reformáció Emlékbizottság munkájának segítéséért felelős korábbi miniszteri biztos világított rá a keresztény családok „áldástöbbletnek” mibenlétére.

FOTÓ: KINCS

A délelőtt a családok évében lezajlott, illetőleg tervezett egyházi programok ismertetésével folytatódott. A Harmat Kidó igazgatója, dr. Herjeczki Kornél ezúttal mint a házasság hete mozgalom országos koordinátora számolt be a hazánkban 2008 óta minden év februárjában megtartott hét tapasztalatairól. Hortobágyiné dr. Nagy Ágnes a Kecskemét-Széchenyivárosi Közösségépítő Egyesület képviselőjében *A boldogabb családokért* címmel lényegében a római katolikus egyház szerteágazó szolgálatát vázolta.

Menyhárt Nikolett, a Kárpátaljai Református Egyházkerület programkoordinátora a maga nemében egyedülálló kezdeményezésről tájékoztatta a mintegy félszáz jelenlévőt. Az egyházkerület a gyű-

lekezeteiben *A reformáció gyermekei* címmel változatos ötletekben bővelkedő és a jelek szerint hatékonyan is bizonyuló kampányt indított a gyermekvállalási kedv ösztönzésére, pontosabban a gyermekáldás igénylésére.

Buda Annamária, egyházunk országos irodája diakóniai osztályának vezetője az evangélikus, Szilágyi Nóra, a CEDEK EMIH Izraelita Szeretetszolgálat vezetője pedig a zsidó felekezet szeretetszolgálatának családokat segítő tevékenységéről osztott meg figyelemre méltó információkat a jelenlévőkkel.

Meglehet, Kárpátalján idővel szám-szerűsíthető lesz, ám az anyaországban egzakt módon aligha lesz kimutatható az egyházak szerepe a családok szolgálatában. A kormányzati erőfeszítések sikerét

azonban már jelzik a statisztikai adatok. Míg 2000–2010 között huszonhárom százalékkal csökkent a házasságkötések száma, 2010 óta a másfélszeresére emelkedett, a terhességmegszakítások száma pedig az elmúlt években harminc százalékkal csökkent. A gyermekvállalást ösztönző anyagi kedvezmények mellett azonban fontos, hogy a társadalmi közgondolkodás is változzék a családi étellel kapcsolatban. És ebben valóban kiemelkedő szerepük lehet az egyházaknak, hiszen ma a magyarországi egyházak a gyermekek felét elérik hétéves korukban: jelenleg ugyanis minden második gyermeket hit- és erkölcsstanoktatásra íratnak be.

■ TPK

Félelem nélkül, rejtélyek nyomában

Ilyen volt a 17. KÖSZI Nyomkereső készségfejlesztő tábor

Tizenhetedik alkalommal jöhettek az 5-12. osztályos fiatalok a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért és Gyermekekért Egyesület őszi, Nyomkereső elnevezésű táborába, amelynek mottója ezúttal így hangzott: „Csak semmi pánik!” A táborlakók Karánsebesy Réka táborvezetővel, Szlaukó Orsolya evangélikus lelkésszel, lelki vezetővel, valamint a tábor többi vezetőjével egész hétvégén a félelmekről és azok leküzdéséről beszélgettek, illetve ehhez kapcsolódó készségfejlesztő játékokat játszottak. Természetesen most is várt egy megoldandó rejtély a fiatal nyomozókra.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Hatvanhárom izgatott táborozó érkezett október 26-án, péntek délután Piliscsabára, hogy egy kalandos és tanulságos hétvégét töltsön el a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért és Gyermekekért Egyesület, azaz a KÖSZI táborában. A regisztráció és a szobák elfoglalása után este Szlaukó Orsolya evangélikus lelkész áhítattal nyitotta meg a hosszú hétvégét, felvezetve a tábor témáját. Bár mindig sok az ismerős arc, táborról táborra új diákok is csatlakoznak a KÖSZI-hez.

Pénteken este a táborlakók megtudhatták az idejű kastélyjáték történetét: négy napon keresztül egy skót birtokká változik a tábor helyszíne; a gyerekeknek bátorsággal, csapatmunkával és furfangos nyomozással kell fényt deríteniük a bűntényre, amelyet valamelyik táborvezető képzeletbeli karaktere készült elkövetni. (A nyomozás részeként a fiatalok a hétvégi feladatokban segítségeket, „nyomokat” kaphattak, az első estén pedig az összes skóciai kastélylakó felvonult egy rövid nyitójelentben.)

Ahogy minden estét, az elsőt is hagyományosan a *Pokrócmesék* program zárta. A táborlakók ilyenkor elcsendesedve beszélnek meg, hogyan telt el a nap: levonják a tanulságokat, meghallgatják egymást.

A szombat reggeli testébresztőn könnyed kidobós játékkal indult a nap, majd ezt a reggelit áhítat követte. A délelőtt a külső félelmek kibeszélésére, feloldására fókuszált. Készségfejlesztő feladatokkal, kiscsoportos formában zajlott a kupaktnács, azaz a kreatív témafeldolgozás. Délután – a „laza zónában” – a társasjáték, a zenélés vagy a sportolás közül választhattak az érdeklődők.

A barátságatlanra fordult időjárás miatt a szintén délutánra tervezett kirándulás ugyan elmaradt, helyette viszont a táborlakók bekuckózhattak a pincébe, és izgalmas filmkvízben mérhették össze megfigyelőképességüket. A pincénél maradvány árnyjáték következett – az alkalmi csapatok félelmekhez kötődő szituációkat adtak elő a parván mögött. Az est

hosszabb vetélkedője egy olyan többfordulós játék volt, amelyben állomásonként különböző bátorságpróbákon mentek végig a fiatalok, legyőzve – többi között – az undort, félelmüket a sötétségtől, és bátran belenyúltak egy zárt dobozba, amelyben ki tudja, mi rejtőzött...

Vasárnap délelőtt a táborozókban rejlő félelmeket oldották fel különböző gyakorlatok, a kupaktnács végén pedig együtt el is égettek minden olyan félelmet, amelytől szabadulni szerettek volna. Ezen a délutánon is visszatért az egyik állandó és közkedvelt program, a *Fele sem igaz* (ki kellett találni, melyik az a táborvezetők által elmesélt eset, amely biztosan megtörtént).

A délután további részében játékos feladatokban próbálhatták ki a táborozók, hogy például miként emelnek ki egy üveget a kör közepéből egyetlen kötél segítségével; hogy mennyi idő alatt tudják szétválogatni a színes cukorkákat, és még egy szabadulószobából is ki kellett jutniuk.

Minden KÖSZI Nyomkereső tábor fénypontja, amikor vasárnap este *A tanúk padján* nevű játékban a nyomozócsapatok kihallgatják a táborvezetőket mint lehetséges elkövetőket, akik szépen berendezett szobáikban válaszolnak a detektívek kérdéseire. Aki itt ügyesen kérdez, könnyen csöbe húzhatja a leggritósabb vezetőket is.

Hétfőn a megszokott kellemes gitáros ébresztőt pörgősebb zene váltotta fel. Szlaukó Orsolya hirdette az ígét a tábor záró nyolcvanadik KÖSZI Megálló istentiszteleten, és fény derült a titok nyitjára is, azaz megoldódott a tábori skót bűnügy rejtélye.

A pakolás után elkészültek a csoportképek, s végül nem maradt más hátra, mint hogy a táborlakók még egyszer megnézzék, mit felejtettek a szekrényeikben, és – ami fontosabb – összegezzék, milyen tábori élményeket visznek magukkal útravalóul a hidegebb őszi-téli napokra.

A 17. KÖSZI Nyomkereső készségfejlesztő tábor a Szívvel-Lélekkel Alapítvánnyal együttműködve valósult meg.

■ RADNAI SZILVIA

Egyházi kórházak együttműködése

Együtműködési nyilatkozatot írtak alá a Budapesti Szent Ferenc Kórháznak, a Betegápoló Irgalmasrend kórházainak, a Bethesda Gyermekkórháznak és a Mazsihisz Szeretetkórháznak a fenntartói és a kórházak vezetői november 13-án Budapesten. Az együttműködésben részt vesznek a készülő evangélikus és görögkatolikus kórház fenntartói is. A készülő evangélikus kórház a krónikus betegek ellátását és a rehabilitálást végzi majd.

A dokumentum szövege szerint az intézmények célja, hogy közös erőfeszítéssel dolgozzanak, részt vegyenek „a magyar egészségügy fejlesztésében”, és közösen hozzanak létre egyházi alapon nyugvó nővérképzést. Az együttműködésben részt vesznek a készülő evangélikus és görögkatolikus kórház fenntartói is.

Heisler András, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének (Mazsihisz) elnöke elmondta: a négy kórház évek óta segíti egymást, 2018-ban az Egyházi Kórházak Egyesülésének létrehozásával azonban hivatalos, jogi formát öltött együttműködésük. Megjegyezte: Magyarországon példátértékű az egyházak közötti együttműködés.

Toldy-Schedel Emil, a Budapesti Szent Ferenc Kórház főigazgatója, az Egyházi Kórházak Egyesülésének elnöke elmondta: az egyházi kórházak felosztották egymás között a betegellátási területeket. A szüléset és a gyermekgyógyászatot a Bethesda Gyermekkórházban működik, a felnőtteket ellátó, általános, nagy kórház a Budai Irgalmasrendi Kórház, a kardiovaszkuláris betegségek kezelését és a betegek rehabilitációját a Szent Ferenc Kórház végzi, az idősek, haldoklók ellátását pedig a Mazsihisz Szeretetkórház vállalja. A készülő evangélikus kórház a krónikus betegek ellátását és rehabilitálását végzi majd, a görögkatolikus egyház kórháza pedig vi-

déki nagy kórházként működik. Elmondta azt is: a kórházak megosztják egymás között nemcsak feladataikat, de erőforrásaikat, szakembereiket is. Közös feladatként említette, hogy részt vegyenek a határon túli magyarok egészségügyi ellátásában.

Kozma Imre, a Betegápoló Irgalmasrend magyarországi vezetője hozzátette: a 20. század elejéig, a Lipótmező megalapításáig Magyarországon a Betegápoló Irgalmasrend látta el a pszichiátriai betegeket, ezért a rend a jövőben szeretne újra jelen lenni az egészségügynek ezen a területén is. Velkey György, a Bethesda Gyermekkórház főigazgatója elmondta: az egyházi kórházak nemcsak minőségi szolgáltatást nyújtanak, hanem más szemléletet is képviselnek. A közbeszédben nem ismert karitás vagy diakónia szavak „a szeretetből fakadó, önzetlen szolgálatot jelentik”. Ezt a hozzáadott értéket pedig a betegek igénylik és értékelik.

■ MTI

Tudás, hit, szakértelem és az új NAT

Evangélikus és református pedagógusok szakmai találkozója

Tudással-hittel-szakértelemmel címmel szervezett szakmai találkozót november 12-én az Evangélikus Pedagógiai Intézet az evangélikus és református nevelési-oktatási intézményekben dolgozó pedagógusoknak, szakértőknek és szaktanácsadóknak. A Magyarországi Evangélikus Egyház Üllői úti székében lévő józsefvárosi templom teljeseen megtelt a rendkívüli alkalomra.

A jelenlévőket Krámer György (*képünkön*), a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának vezetője köszöntötte, majd Sziráki György, az Evangélikus Pedagógiai Intézet igazgatóhelyettese, pedagógiai szakértő bevezetőjében egy lutheri gondolatot osztott meg a résztvevőkkel: a keresztyén cipész feladata nem az, hogy kis kereszket tegyen a cipőkre, hanem az, hogy jó cipőket készítsen...

A rövid bevezető után dr. Csépe Valéria miniszteri biztos, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja *A magyar nemzeti tanterv észszerű áttekintése* című előadásában a NAT eddigi történetéről és a legújabb NAT készítéséről, a javítási folyamatokról tartott részletes, tartalmas előadást a hallgatóságának,

kiemelve a felzárkóztatás és a méltányosság fontosságát.

A második előadó Valaczká András, az Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatási és -fejlesztő Intézetének főigazgató-helyettese volt. *Kompetenciafejlesztés a tankönyvek segítségével* című előadásában a résztvevőket a *Portal.nkp.hu* címen elérhető honlap – *Nemzeti köznevelési portál* – használatára biztatta, amely sok segítséget nyújthat a tanároknak, ugyanakkor kiemelte, hogy a digitalizáció korában legalább az iskolában meg kellene próbálni ösztönözni a diákokat a közösségi és csapatmunkára. Angliai példával élve kifejtette, hogy ott a diákok egyetlen számítógéppel, csoportban dolgoznak, nem úgy, hogy mindenki a saját telefonjába,

FOTÓ: BALLA MÁRIA

számítógépébe merül, ahogy egyébként a diákok jelentős része azt iskolán kívül amúgy is teszi.

A szakmai találkozó zárásaként a Református Pedagógiai Intézet igazgatója, dr. Szontagh Pál Iván köszönetét fejezte ki a szervezésért és az együtt gondolkodásért a házigazda evangélikusoknak, majd kötetlen beszélgetéssel zárult az alkalom.

■ KÉZDI BEÁTA

Országos óvodai szakmai nap

Ideje van címmel rendeztek november 13-án Hódmezővásárhelyen országos óvodai szakmai napot, amelyen hazánk több tucat evangélikus óvodája képviseltette magát. „A Magyarországi Evangélikus Egyháznál egyfajta hagyomány, hogy az ország evangélikus óvodái – amelyekből közel harminc van már – egy nevelési évben kétszer találkoznak egy-egy szakmai nap keretében. Idén nagy megtiszteltetés ért bennünket azzal, hogy városunk adhatott otthont a több előadásból álló sorozatnak. Békéscsabától Veszprémen és Orosházán át Budapestig mindenholnan érkeztek hozzánk óvodapedagógusok” – mondta Benséné Sándor Erzsébet, a hódmezővásárhelyi Égbőlpottyant Evangélikus Óvoda vezetője.

A több mint százfős rendezvény tárogatója többek között az Evangélikus Pedagógiai Intézet volt, amely segítette a program összeállításában is. A vendégeket Gáspárné Vágási Julianna, az intézet igazgatóhelyettese köszöntötte. Azt kívánta, hogy a résztvevők szakmai napja

hasznosan teljen, és az ott elhangzottak maximálisan beépíthetők legyenek nemes óvodapedagógusi hivatásukba.

Márki-Zay Péter hódmezővásárhelyi polgármester (*képünkön*) hangsúlyozta a pedagógusok fontos szerepét, amely többek között a gyermekek nevelését, oktatását és egymás elfogadását szolgálja. Hozzátette: a vallásos keretek köré épült intézményeknél nem utolsósorban az Isten szeretetének ismertetése kell, hogy a fő cél legyen.

■ PÓSA TAMARA / Promenad.hu

ORATIO OECUMENICA

Megváltó Jézusunk! Hálát adunk neked az adventi időért, amelyben közel jössz és lehajolsz hozzánk! Bocsásd meg, hogy annyi minden másra figyelünk ezekben a hetekben, és oly nehéz megállnunk, elcsendesednünk! Kérünk, segíts, hogy a körülöttünk levő fizikai és lelki hangzavarban meg tudjuk őrizni imádságos, belső szobánk békéjét.

Úr Jézus Krisztus! Hálát adunk neked, hogy földre jöttél, és emberré lettél értünk. Jó tudni, hogy ismered életünk terheit, amelyek alatt olykor roskadozva járunk, miközben saját vétkeink és mulasztásaink súlyát is cipeljük. Kérünk, bocsásd meg aggodalmaskodásunkat, taníts rád bízni gondjainkat. Te adj mellénk segítőt, akikkel megoszthatjuk terheinket. Szabadíts meg minden bűntől, megkötöttségtől, hogy lélekben felegyenesedve, újult erővel és örömmel készülhessünk születésed ünnepére és visszajövedeled napjára.

Üdvözítő Urunk! Áldott légy, hogy ígéreted szerint velünk vagy minden napon a világ végezetéig, és ott akarsz látni minket örök országodban is. Bocsásd meg nekünk, hogy sokszor csak az út nehézségét látjuk: az akadályokat, a veszélyeket, a fáradtságot. Segíts, hogy fejünket felemelve lássuk a célt is, és érezzük annak minden erőtlenségünket legyőző vonzását. Adj bátorságot, hogy ne szégyelljük megélni és megvallani hitünket a keresztyénységét egyre inkább véka alá rejtő világunkban. Tégy bölcsésé minket, hogy se baj, bántás, se ünnepi csillogás, üres külsőség ne tévesszen meg minket, hanem utat mutathassunk a kételkedőknek és a csúfolódóknak is.

Kérünk: építs minket hitünkben, tarts meg szeretetedben, indíts irgalomra, őriz meg minket a botlástól, és légy kegyelmes hozzánk, hogy feddhetetlenül és ujjongó örömmel állhassunk meg előtted, amikor újra eljössz.

Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

- FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)
- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó megbízott igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletg telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

9 770133 130004

Advent 2. vasárnapja – Júd 14b–25

Szavakból épülő adventi ház

Az első idők. Ma is őrzöm azt a régi, papírból készült adventi házikót, amelyet egy korábbi szolgálati helyünk kedves pénztáros nénije ajándékozott nekem. Az ő szívéhez is közel állt a karácsonyvárásnak ez az emlékeket őrző kelléke. A kicsi, hóval lepelt házat négyszögge hajtvá asztalra lehet állítani. Huszonnégy ablaka ugyanennyi üzenetet rejt: advent minden napjára egy ígét egészen karácsonyig. Zsuzsa néni gyermekkorát idézte ez az emlék, így vele ő nekem ajándékozott egy darabot a múltjából, életének első idejéből. Utólag is hálás vagyok a bizalmáért, amelynek csupán egyik szimbóluma volt ez a gesztus.

A bizalom azonban sokkal messzebbre mutat ennél. Hiszen az első idő – egy ember életében a kisgyermekkor éve; egy közösség, család vagy gyülekezet életében az összecsiszolódás ideje – csak a bizalomra építve lehet alapja a folytatásnak. Az ősbizalom az anyai szeretetben gyökerező biztonságérzet, amely az ember egész életére kiható alapbeállítottságát teremti meg. Talán ezért is fordul elő annyiszor, hogy az ember vágyódva gondol vissza az első időkre, ott keresve jelenkori szorongásainak, aggodalmainak feloldását.

Az első keresztény gyülekezet életét is úgy tudom elképzelni, mint amelyet a bizalom légkörre hatott át. Jézus az utolsó vacsorán erre való muníciót adott övéinek, amikor azt mondta: „Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.” (Jn 13,35)

Az utolsó idők. Az utolsó idők, amelyek a világ létének végét jelentik, nem ilyen megnyugtatóak. A jövődőlés szerint akkor majd csúfolódók támadnak, akik szakadásokat okoznak Jézus közösségeiben. Szavaik rést ütnek a bizalom oltalmazó, biztonságot adó falán: zúgolódók, istenkáromlók, fölényesen beszélők, akik haszonlesésből embereket dicsőítenek. Beszédük romboló, lelket betegítő. Rájuk Isten ítélete vár.

Júdás levelének címzettjei, a keresztények második nemzedékének tagjai már a maguk korában találkoztak olyanokkal, akik a keresztény tanítást elferdítve, „belülről” ártva a maguk hasznát keresik, emberek dicsőségét szolgálják. Az utolsó idők fájdalmas jelei valamilyen mértékben és formában mindig is jelen voltak a világ életében. Talán azért, hogy ne felejtünk el készenlétben lenni, hogy a bizalom légkörét ne tévesszük össze a boldog tudatlansággal, hanem tudatos döntéssel ragaszkodjunk mennyei Atyánkhoz: benne higgyünk és bízunk.

A jelen idő. A jelen mindig a legrövidebb. Épp csak egy pillanat. Mégis mindig a jelent kell élnünk. Nem elillanó, röpké pillanatként, hanem amolyan lelki adventi házat építve. Tele várakozással, mégis biztos alapokon, amint Júdás levele tanít:

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ

„Ti azonban, szeretteim, épüljétek szentséges hitetekben [...], tartásotok meg magatokat Isten szeretetében, várva a mi Urunk Jézus Krisztusnak irgalmát az örök életre.”

Hogy milyen messze vagyunk az első időktől, azt nagyjából meg tudjuk határozni, de senki nem tudja, hány ablakot és ajtót kell még kinyitnunk, hogy megérkezzünk a végső célhoz. Mégis nyitottságra, „ajtó- és ablaknyitásra” biztat bennünket Isten igéje. Ettől adventi a házuk! Nem csupán magunknak építjük, rendezzük be az életünket, hanem ezen a lelki házon mindig újra kinyitunk egy ablakot. Mindenekelőtt Isten felé, az imádság szavával. A hozzá fűző ősbizalom tölthet el minket reménység-gel életünk céljára és értelmére vonatkozóan.

A Szentlélek taníthat meg minket jól érteni mindazt, ami velünk és körülöttünk történik. Ő tehet nyitottá embertársaink felé is. Azok felé, akiket már „megszoktunk”, és ezért szinte észre sem vesszük őket, vagy élettelenre vált velük való kapcsolatunk. A kételkedők felé, akiknek segítségre, biztonságra van szükségük. „Mások” felé, akikről esetleg úgy érezzük, semmi közünk hozzájuk. Az ajtót pedig nyissuk ki az Érkezőnek, akiben Isten hatalmas teremtő és újjáteremtő szava lett testté, kézzel-foghatóvá, emberközelivé.

■ LACKNERNÉ PUSKÁS SÁRA

Imádkozzunk! Urunk, kérünk, légy jelen az életünkben. Munkáld bennünk a szeretetet, és vezess üdvösségünk felé! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 9.) Szeretteim, ne higgyetek minden léleknek, hanem vizsgáljátok meg a lelkeket, hogy Istentől valók-e. 1Jn 4,1 (Ézs 44,25; Lk 21,25–33; Jak 5,7–8; Zsolt 1) Sokan sokfélék vagyunk még Jézusban is. Van, aki hamar nyílik meg mások előtt, és könnyen befolyásolható. Van, aki viszont befelé fordul, és nehéz megváltoztatni a véleményét. Mind a kettőnek van előnye és hátránya is. A lelkünk állapota viszont jó és rossz értelemben is sokszor múlik a külső és belső körülményeken, és előbb-utóbb meglátszik, hogy milyen lelkületű emberek vannak ránk hatással: ezért fontos, hogy hívő emberek keresztyén közösségekben találják meg lelki társaikat, egymást erősítve, segítve az örök élet felé vezető úton.

Hétfő (december 10.) Arra kérlek mindenekelőtt, hogy tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért. 1Tim 2,1 (Zsolt 63,5; Ézs 25,1–8; Ézs 14,1–23) Az Istennel való beszélgetés többféle elnevezését nyomatékosításképpen használja Pál apostol. Sokszor nehéz imádkozni másokért, hiszen a magunk dolgait sem tartjuk fegyelmizetten számon, nemhogy másokét. Mégis pont a másokért való felelősségvállalás ilyen formája lendítheti fel imaéletünket; motiválhat bennünket, hogy sokan számíthatnak ránk, hogy hordozzuk örömeiket és nehézségeiket Isten előtt, és nem utolsósorban hálát adhatunk azért is, hogy vannak emberek körülöttük, akikért Istenhez fordulhatunk.

Kedd (december 11.) Ujjongjatok, egek, vigadozz, föld, ujjongásba törjétek ki, hegyek! Mert megvigasztalja népét az Úr, és megkönyörül az elesetteken. Ézs 49,13 (1Kor 1,30b; Ézs 26,7–12 [13–15]; Ézs 19,16–25) Prófétai adventi ige. Jézus jelenléte nélkül számalomra méltó az emberi élet, lehetőségei csak ideig-óráig adóttak. Isten szabadító szándéka, jelenléte mellett mégis elmegyünk nap mint nap csukott szemmel, süket füllel. Mert csak magunkat látjuk, a saját, pillanatnyilag meghatározó érzéseinket, gondolatainkat. Ezért mutatja fel Ézsaiás korokat átívelően, hogy Isten örömkömben és bánatunkban is jelen van, és biztatni szeretne.

Szerda (december 12.) Most is van tanúm a mennyben és kezesem fenn a magasságban. Jób 16,19 (2Tim 4,16–17; Jel 2,1–7; Ézs 25,1–12) Ez a mondat abban a fejezetben hangzik el a sokat megélt szerzőtől, amely azt a címet kapta, hogy *Jób ártatlanságának Isten a tanúja*. Azért fontos ez, mert az istenfélő Jób mindent elveszített, amit egy ember elveszíthet földi kategóriákban mérve. Rövid távon a helyzete kilátástalan, de hosszú távon

neki vannak jobb esélyei, lehetőségei, hiszen a világegyetem Ura és minden szív ismerője és megítélője igaznak fogadja el. Áldott perspektíva ez.

Csütörtök (december 13.) Eltörölöm hűtlenségedet, mint a felleget, vétkeidet, mint a felhőt. Térj meg hozzám, mert megváltottalak! Ézs 44,22 (Jn 3,17; 2Kor 5,1–10; Ézs 26,1–6) Az Úr szabadítása a tőle elpártolók számára is nyitott lehetőség. Hűsége, kitartása, emberszeretete népeken és évezredekben ível át, nem múlik el, és ezt sokszor bizonyította a világtörténelem folyamán. Az emberek közötti hűtlenség nehezen gyógyuló sebeket okoz, de Isten emberfeletti újakezdése nemcsak bátorító, hanem bizalmat teremt Isten és ember, ember és ember között.

Péntek (december 14.) Áldott az Úr, Izráel Istene, hogy meglátogatta és megváltotta az ő népét. Erős szabadítót támasztott nekünk. Lk 1,68–69 (Zsolt 113,3; Zak 2,14–17; Ézs 26,7–21) Keresztelő János édesapja, Zakariás, a pap advent második felében a Szentlélek által dicsérte a menny és a föld Urát. Beállt Isten tervébe, és több hónapnyi némaság után áldásra nyílt meg a nyelve. Ő egy egész emberöltőt várt az igazi advent megünneplésére. Nekünk csak egy évet kell várnunk Jézus születésének előünnepére és megünneplésére, mégis többször nyílik panaszra a nyelvünk, semmint hálaadásra, még így advent idején is. A szabadító Jézus azonban a mi nyelvünket is meg tudja szabadítani a negatív szavaktól, mondatoktól, és Isten Lelke segítségével maradandóvá tudja tenni ezt az év minden időszakára.

Szombat (december 15.) Jézus mondja: Amit csak kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek. Jn 16,23b (Zsolt 55,17; 1Thessz 4,13–18; Ézs 28,14–22) Kérni, nem kívánni – mondja Jézus. Hiszen kívánsága sok lehet az embernek, és egyik pillanatról a másikra változhat a körülményekkel. De a kérés már átgondolt, megfontolt dolog. Az Isten szerinti kérés beteljesülése pedig életváltoztató lehet. Türelem, ki tudjuk-e várni Isten ajándékait, amelyeket már előre elkészített. Vagy inkább emberkedésünkkel elébe megyünk Isten akarata beteljesedésének, és siettetni akarjuk őt. Jézus minden szavára érdemes odafigyelni: olyat kérjünk, amit ő is jó szívvel tud kérni az Atyától a számunkra. Az Atya és a Fiú szoros kapcsolatban vannak, és ha mi ápoljuk a Jézussal való kapcsolatunkat, akkor könnyű lesz az Atya akaratába belesimuló kérésekkel fordulni hozzá és türelmesen várni a választát.

■ GRENDORF-BALOGH MELINDA

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

KÖNYVBEMUTATÓ

BODA ZSUZSA

Nevető Sárak

című kötetét

bemutatja

Gáncs Péter

nyugalmazott püspök

december 10-én,
hétfőn **17 órától**
az evangélikus
könyvesboltban.

Cím: Budapest VIII. kerület, Üllői út 24.

**A Luther Kiadó mindenkit szeretettel hív
a könyvesbolti esték következő alkalmára.**

Az alkalom előtt a Luther Kiadó kiadványait
az adventi könyvvásár meghirdetett kedvezményeivel
lehet megvásárolni.

ADVENTI +1 KÖNYVAKCIÓ

A Luther Kiadó

2018. december 1-jétől december 23-ig
adventi könyvakciót hirdet.

A kedvezményes időszak alatt minden 1000 forint feletti vásárlás mellé egy további ajándék kötet választható akciós könyvlistánkból.

Részletek a honlapon és a webáruházban:

www.lutherkiado.hu

